

Stockholms folkskoledirektion

och i samband därmed stående institutioner.

Folkskoledirektionen.

Brunkebergstorg 13, 2 tr., C.; t. »folkskoledirektionen»; sessionstid: i regel varannan fredag under lästerminerna kl. 15,15.

Under 1600-talet inrättades i samtliga huvudstadens församlingar s. k. barndoms- eller kyrkskolor. Dessa skolor underhölls i regel av församlingarna och stodo under kyrkoherdar- och kyrkorådens uppsikt. Nämda skolor voro i regel ej att betrakta som primärskolor i egentlig mening. Det förutsattes nämligen i allmänhet, att eleverna erhållit en första undervisning i hemmen eller på annat sätt. Dessa skolor ombildades på 1820-talet till lärdoms- eller apologetiskolor samt ställdes under direktionen för Stockholms stads undervisningsverk (jfr sid. 327).

I flera församlingar inrättades i slutet av 1700-talet och början av 1800-talet s. k. fri- eller fattigskolor, varest kostnadsfri undervisning meddelades åt fattiga barn. Någon enhetligt ordnad folkundervisning i huvudstaden ästadkoms emellertid ej förrän genom 1842 års allmänna folkskolestadga, som föreskrev obligatorisk folkundervisning och upprättandet av folkskolor i varje församling. Denna stadga började emellertid först från år 1847 att i Stockholm allmännare tillämpas.

Anda till och med år 1861 skötte var och en av huvudstadens församlingar sitt folkskoleväsende oberoende av de övriga. Församlingen utgjorde ett skoldistrikt. Den 27 september 1861 erhöll emellertid Stockholms stad en särskild stadga angående folkundervisningen. Enligt denna stadga skulle folkskoleväsendet i det stora hela utgöras en stadens gemensamma anläggning, vars förvaltning handhades dels av en för samtliga folkskolor tillsatt överstyrelse, dels av de territoriella församlingarnas skolråd. Centralisationen har med bibehållande av detta förvaltningssätt blivit än fullständigare genomförd fr. o. m. 1904 genom lagarna angående ändrad lydelse av vissa delar av förordningen om kyrkostämman, kyrko- och skolråd i Stockholm och angående folkskoleväsendet därstädes den 15 maj 1903. Kostnaderna beslutas och utgöras numera på sätt som om kommunalutskydler är stadgat; dock blev från de samtidigt lämnade bestämmelserna om överta-

gandet å angivna villkor av församlingarnas lokaler för folkskolan undantagen församling, som ej ville ingå på dessa villkor. Undantagsrätten togs endast i anspråk av Klara församling; genom avtal mellan Stockholms stad och Klara församling år 1918 har emellertid även Klara folkskolas fastighet övergått i stadens ägo.

Efter inrättandet år 1914 av en statens folkskolöverstyrelse (numera skolöverstyrelsen), erhöll den kommunala överstyrelsen för folkskolorna i Stockholm till undvikande av namnförväxling benämningen »Stockholms folkskoledirektion».

På framställning av folkskoledirektionen har kungl. maj:t den 31 dec. 1929 - jämlikt k. kung. den 9 okt. 1914 ang. inspektion av folkskoleväsendet i stad, som ej deltagit i landsting - medgivit Stockholms stad fortsatt befrielse tills vidare intill utgången av år 1939 från inspektion av sitt folkskoleväsende genom statens folkskolinspektör, dock att denna befrielse icke skall gälla granskningen och vitsordandet av folkskoledirektionens ansökningar om statsbidrag.

Enligt lagen den 14 februari 1920 om ändring av § 3 i lagen den 15 maj 1903 angående folkskoleväsendet i Stockholm skall folkskoledirektionen utgöras, efter stadsfullmäktiges beprövande, av minst nio, högst tjuguen ledamöter. I anledning härav beslöt stadsfullmäktige den 15 mars 1920, att direktionen efter den 1 april 1920 skall utgöras av femton ledamöter. Av dessa utses en av Stockholms stads konsistorium, en, tillika ordförande, av stadskollegiet bland borgarråden samt återstående tretton ledamöter av stadsfullmäktige. Ledamot i direktionen väljes för en tid av två år och kan återväljas. Konsistorium och stadsfullmäktige kunna och utse suppleanter till det antal, som anses erforderligt. Direktionen utser årligen inom sig en vice ordförande. Enligt kungl. stadgan ang. folkundervisningen i Stockholm äger folkskollärarpersonalen i Stockholm utse två representanter att närvara vid direktionens sammanträden med rättighet att, utom beträffande vissa i stadgan angivna ärenden, deltaga i överläggningarna, men ej i besluten, och att få till protokollet antecknad avvikande mening. Dessa representanter jämte två suppleanter för dem väljas för två år av folkskollärarkårens ombudsförsamling (se sid. 202) bland inom staden anställda lärare, som ej äro ledamöter av direktionen. Enligt § 50 av kungl. stadgan för

FD.

fortsättningsskolan den 16 sept. 1918 äga fortsättningsskolans lärare likaledes utse en representant, jämte suppleant för denne, att närvara vid direktionens sammanträden med samma befogenhet vid behandling av ärenden rörande fortsättningsskolan som folkskollärarpersonalens representanter i fråga om folkskolärenden.

Folkskoledirektionen åligger, enligt den av kungl. maj:t den 19 mars 1920 fastställda instruktionen, att handhåva huvudstadens folkskoleväsen i överensstämmelse med gällande författningar ävensom övriga undervisningsväsendet rörande angelägenheter, vilkas vård av stadskollegiet åt direktionen överlämnas.

I överensstämmelse med fortsättningsskolestadgans föreskrifter och stadsfullmäktiges beslut den 1 mars 1920 fungerar folkskoledirektionen som styrelse för de obligatoriska fortsättnings- och ersättningsskolor, som inrättats i Stockholm fr. o. m. höstterminen 1920 (se sid. 206).

Folkskoledirektionen handhåver dessutom förvaltningen och ledningen av dels de högre folkskolor, som jämlikt stadsfullmäktiges beslut den 16 juni 1919 från och med höstterminen nämnda är inrättats i Stockholm, och för vilka kungl. maj:t den 6 febr. 1920 fastställt reglemente, dels — i ekonomiskt avseende — den genom kungl. majts beslut den 9 mars 1923 som kommunal mellanskola erkända förutvarande högre folkskolan för allmänt medborgerlig bildning, vilken skola sedermera uppdelats i tvenne kommunala mellanskolor (se vidare sid. 198 och 200).

Den fr. o. m. år 1925 inrättade skolan för bildbara sinnesslöa barn (se sid. 216) står jämväl under folkskoledirektionens ledning och förvaltning.

Slutligen har fr. o. m. år 1930 från drätselnämnden till folkskoledirektionen överflyttats handhavandet av de förvaltningsuppgifter, som sammanhånga med stadens åligganden i avseende å de allmänna läroverken, ävensom härav föranledda utgifter och inkomster (jfr sid. 246).

För den årliga granskningen av direktionens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige fem revisorer jämte tre suppleanter för dem.

Folkskoledirektionen äger att åt särskilda inom densamma utsedda nämnder, envar bestående av minst fem personer, överlämna att å dess vägnar fatta beslut i vissa ärenden. På grund härav har direktionen med avseende å folkskolärenden utsett dels en ekonominämnd, dels en skolhusnämnd. Ekonominämnden äger besluta ang. tillämpning av gällande lönereglementen i vissa fall, vissa tjänstledighetsfrågor, upplåtelse av skollokaler, upphandlingar samt vissa andra ärenden av ekonomisk natur. Fr. o. m. år 1921 har direktionen dessutom uppdragit åt ekonominämnden att handlägga de ärenden ang. barnbespisningen, som tidigare varit överlämnade åt särskilda delegerade. I övrigt förbereder nämnden ekonomiska ärenden samt frågor ang. vissa tjänstetillsättningar, vilka skola prövas av folkskole-

direktionen. Skolhusnämnden äger besluta om utförande av underhållsarbeten å skolhus och skolgårdar samt om åtgärder för verkställande av beslutade byggnadsarbeten, varjämte nämnden förbereder sådana skolhusärenden, som skola prövas av folkskoledirektionen.

Vidare har direktionen inom sig utsett fem delegerade för undervisningsärenden med uppgift att förbereda vissa tjänstefrågor och frågor av pedagogisk natur samt utser årligen inom sig dels ombud att närvara vid lärarprov, dels två betygskommitterade med uppgift att jämte direktionens ordförande besluta rörande tjänstgöringsbetyg åt lärarpersonal.

I varje territoriell kyrkoförsamling i Stockholm skall finnas ett skolråd. Församlingens kyrkoherde är ordförande i skolrådet. Övriga ledamöter i skolrådet väljas till lämpligt antal, dock icke understigande fyra, för församlingen å kyrkostämman för två år i sänder. Skolrådet väljer inom sig för varje år en vice ordförande samt inom eller utom sig en kassör.¹⁾ Rörande de olika skolrådets sammansättning se nedan under församlingarnas folkskolor (sid. 206 ff.).

Församlings skolråd har till uppgift att genom framställningar till direktionen m. m. söka främja folkskoleväsendets utveckling såväl inom staden i dess helhet som särskilt inom församlingen. Skolrådet avgiver utlåtande vid tillsättande av överlärbefattningar och ordinarie lärarbefattningar, utfärder, i vissa fall, efter vederbörande överlärares hörande, tjänstgöringsbetyg åt lärare samt skall av folkskoledirektionen höras i fråga om ny- eller ombyggnad av skolhus i församlingen m. m. Därjämte tager skolrådet, resp. skolrådets ordförande viss befattning med ingripande mot lärjungar, vilka försumma skolgången, ävensom med avgöranden rörande avgång från folkskolan jämlikt § 48 i stadgan ang. folkundervisningen i Stockholm.

Sedan stadsfullmäktige (första gången den 18 jan. 1926) ställt medel till folkskoledirektionens förfogande för beredande av studiestipendier åt i Stockholm mantalsskrivna, mindre bemedlade ynglingar och flickor, har direktionen — i enlighet med av stadsfullmäktige godkänt reglemente för Stockholms stads studiestipendier — tillsatt en särskild kommitté för uppgörande av förslag till tillsättande av ifrågavarande stipendiat (se nedan). Stipendierna, som utdelas av folkskoledirektionen, äro avsedda att underlätta fortsatta studier för synnerligen begåvade ynglingar och flickor, som äro lärjungar vid offentlig läroanstalt eller hava för avsikt att vid sådan läroanstalt vinna inträde. Studiestipendierna kungöras till ansökan lediga i januari månad de år, för vilka anslag för ändamålet beviljats. Ansökning, åtföljd av erforderliga handlingar, skall

¹⁾ Beträffande vissa fr. o. m. år 1932 ikraftträdande ändrade bestämmelser rörande skolråden se under Kyrkliga institutioner (sid. 391).

därefter före mars månads utgång insändas till folkskoledirektionen. Stipendiets årsbelopp bestämmas särskilt för varje stipendiat. (Jfr sid. 351.)

Författningar m. m. K. förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 nov. 1863, med senare ändringar (se under Kyrkliga institutioner, avd. 5). Lag angående folkskoleväsendet i Stockholm den 15 maj 1903, med ändringar den 16 sept. 1918, 14 febr. 1920, 13 juni 1924 och 29 maj 1925. K. stadgan ang. folkundervisningen i Stockholm den 22 juni 1923, med ändringar den 19 dec. 1924 och 18 juni 1926. K. stadgan för fortsättningsskolan den 16 sept. 1918, med ändringar den 8 april 1921, 13 okt. 1922, 17 maj 1923, 20 juli 1925, 18 juni 1926, 24 sept. 1928 och 21 nov. 1930. K. stadgan för kommunala mellanskolor den 19 nov. 1918, med ändringar den 30 juni och 31 dec. 1920, 13 april 1923, 28 maj och 18 juni 1926 samt 27 april 1928. K. stadgan för högre folkskolor den 16 sept. 1918, med ändringar den 30 juni 1920, 8 april 1921, 30 maj 1924 och 18 juni 1926. Instruktion för Stockholms folkskoledirektion den 19 mars 1920, med ändringar den 5 nov. 1920, 29 maj 1925 och 1 aug. 1930. Reglemente för Stockholms stads folkskolor, fastställt av skolöverstyrelsen den 22 aug. 1923. Ordningsstadga för Stockholms folkskolor, fastställt av folkskoledirektionen den 31 maj 1929. Reglemente för de kommunala mellanskolorna i Stockholm, fastställt av kungl. maj:t den 28 maj 1926. Reglemente för Stockholms högre folkskolor, fastställt av kungl. maj:t den 6 febr. 1920, med ändringar den 29 sept. 1922 och 6 april 1923. Reglemente för Stockholms fortsättningsskolor, fastställt av skolöverstyrelsen den 5 mars 1921. Reglemente för Stockholms stads studentipendier, godkänt av stadsfullmäktige den 18 jan. 1926.

Stat år 1931. Utgifter: 17,987,734 kr. (däruv att täckas med länemedel 1,190,000 kr.; dessutom inom linjen förda, år 1930 beviljade länemedelsanslag 1,439,100 kr.); inkomster: 5,197,830 kr. (däruv statsbidrag 4,835,000 kr.).

Folkskoledirektionens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm.; t. »stadshuset»; träffas i stadshuset alla vardagar 11—12.

Vice ordförande.

Franzén, A. K., prakt. läkare, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

*Berg, L. M. (Greta), fröken.

Gustafson, f. Pettersson, Ruth V. M., fru, stadsfullm.

Gyllander, K. G. G., fil. mag., lärare.

*Jacobson, C. G. E., lektor.

Johansson, E. G., ombudsman, stadsfullm.

*Lindskog, H. J., kyrkoherde (utsedd av konsistorium).

*Magnuson, P. K., förgyllare, stadsfullm.

*Pettersson, K. G. A., föreståndare.

Sandwall, F. W., lektor.

Svensson, G. A., byggmästare, stadsfullm.

Walin, Ingeborg M., konsulent.

*Wallin, H. E., kassör.

*Åman, O. V., journalist.

Suppleant

(utsedd av konsistorium).

*Edquist, C., kyrkoherde.

Lärarpersonalens vid folkskolorna representanter.

Palmér, H. Ingegerd; Vide, V.

Suppleanter: Utterman, Amelie M. L.; Dalfors, A.

Lärarkårens vid fortsättningsskolorna representant.

Wennberg, E. B.

Suppleant: Ljunggren, Emelie K.

Sekreterare.

Österberg, B. A. E. (se nedan).

Folkskoledirektionens nämnder och delegerade m. m.

Ekonominnämnden.

Franzén, A. K., vice ordf.; Johansson, E. G.; Larsson, O. E., ordf.; Magnuson, P. K.; Svensson, G. A.

Skolhusnämnden.

Franzén, A. K.; Larsson, O. E., ordf.; Magnuson, P. K., vice ordf.; Pettersson, K. G. A.; Svensson, G. A.; Wallin, H. E.

Delegerade för undervisningsärenden.

Jacobsson, C. G. E.; Larsson, O. E., ordf.; Lindskog, H. J.; Magnuson, P. K.; Walin, Ingeborg M.

Ombud att närvara vid lärarprov.

Gyllander, K. G. G.; Jacobsson, C. G. E., Lindskog, H. J.; Sandwall, F. W.; Walin, Ingeborg M.

Betygskommitterade

(enl. folkskolestadgans § 10 mom. 1).

Larsson, O. E. (självskr.); Gyllander, K. G. G.; Lindskog, H. J.

Kommitté för beredning av frågor ang. utdelning av kommunala studentipendier.

(Jfr sid. 192.)

Hedström, J. S., rektor, ordf.; Gustafson, f. Pettersson, Ruth V. M., fru, stadsfullm.;

FD.

Nordlund, K., förste folkskolinspektör; Nordström, A., byggnadsingenjör; Petterson, Anna C., skolföreståndarinna.

Sekreterare

(600 kr.).

Stafner, S., läroverksadjunkt.

Folkskoledirektionens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1930 års räkenskaper och förvaltning).

(Jfr sid. 76.)

Böhlén, f. Jonson, Brita, fru.

Forssberg, E. V., direktör, stadsfullm., ordf.

Jansson, W. A. W., ingenjör.

Månsson, O. P., spårvägsman, stadsfullm.

Zederroth, S. V., kontorist.

Suppleanter:

Ankarcrona, S. T. S., hovrätts e. o. notarie.

Hegert, O. A., byggnadsingenjör.

Stenholm, R. W., metallarbetare, stadsfullm.

Folkskoledirektionens expedition.

Brunkebergstorg 13, 2 tr., C.; t. folkskoledirektionen; expeditionstid: 10—12 samt 13—15 (lördagar 10—14).

Stat år 1931. Utgifter: 215,610 kr.; inkomster: 10 kr.

Ekonomidirektör (24)

(tillika föredragande i ekonomiärenden).

Robach, E. C.; träffas 14—15 (lördagar 13—14), under juni—augusti 13—14.

Sekreterare

(4,000 kr.).

Österberg, B. A. E. (jfr sid. 52); träffas i regel 14,30—15,30 (lördagar 13,30—14,30).

Kamrerare (20).

Göransson, K. H., tjl. (se sid. 436), t.jf. Grundström, N. E. (se sid. 84).

Kontorsskrivare (11).

Isberg, f. Magnusson, A. Torborg; Gehlin, Märta A. J.

Kontorsskrivare och kassör (11).

Barklund, Astrid M. E.; kassan hålles öppen 10—12 samt 13—15 (lördagar 10—14).

Kontorsskrivare och registrator (11).

Wallander, Karin J. M.

Statistiskt biträde (11).

Vakant.

En amanuens (4,500 kr.), en kontorsskrivare (9), en kontorsskrivare (7), tre kontorsskribenterna (5), sex extra biträden (2,760—1,860 kr.).

Byggnadsinspektör

(5,000 kr.).

Ellner, E. A. V.; träffas å folkskoledirektionens lokal i regel måndagar 15—17 samt onsdagar 13—15.

Förste vaktmästare (7).

Nilsson, J.

En vaktmästare (6), ett extra vaktmästarbiträde (1,620 kr.).

Inspektionen över folkskolorna.

Brunkebergstorg 13, 2 tr., C.; t. folkskoledirektionen; expeditionstider: se nedan.

Vid övervakandet av folkskolornas verksamhet biträdes direktionen av vissa tjänstemän.

Förste folkskolinspektören utövar närmast under direktionen den pedagogiska ledningen av och uppsikten över stadens folkskolor. Han skall vara närvarande vid direktionens sammanträden och äger att deltaga i överläggningarna, men icke i besluten. Vid sidan av förste folkskolinspektören finnas även en andre folkskolinspektör samt en fortsättningskolinspektör, med uppgift för den förstnämnde att handlägga företrädesvis frågor av pedagogiskt-administrativ natur angående folkskolorna och för den sistnämnde att handlägga frågor angående fortsättningskolorna och högre folkskolorna, ävensom frågor rörande anordningar för ungdomens yrkesval samt rörande enskilda skolor. Assistenten biträder med skolstatistiska samt pedagogiska arbeten och utredningar m. m. Slöjdinspektören och slöjdinspektisen åligger att utöva tillsyn över undervisningen i slöjd och övervaka, att denna bedrivs enligt de grunder, direktionen fastställt. Inspektion över undervisningen i hushållsgörömmål tillkommer skolköksinspektisen, som också biträder med ordnande av barnbespisningen. Gymnastikinspektörerna åligger: att genom besök i skolorna taga noggrann kännedom om gymnastikundervisningens skötande i dessa samt lämna lärare och lärarinnor nödiga råd och upplysningar, att genom föredrag inför lärarperson len och undervisningskurser befordra de gymnastiska övningarnas ändamålsenliga bedrivande samt att med uppmärksamhet följa de ordnade lekövningar, som vid skolorna förekomma m. m.

Instruktioner m. m. K. brev ang. inspektionen av folkskoleväsendet i Stockholm den 31 dec. 1929. Instruktioner den 25 nov. 1910 för förste och andre folkskolinspektören samt den 14 dec. 1903 för slöjdinspektören, slöjdinspektisen och gymnastikinspektören. (Instruktionerna äro f. n. under omarbetning.) Reglemente ang. avlöning och pension för överlärare samt inspektörer och inspektiser i vissa undervisningsgrenar vid Stockholms folkskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921.

Stat år 1931. Utgifter: 93,090 kr.

Förste folkskolinspektör (27).

Nordlund, K. (förordn. t. o. m. ^{31/7} 1933); träffas måndagar och torsdagar 14,30—15,30 och onsdagar 10—11.

Andre folkskolinspektör (24).

Stålfelt, P. E.; träffas måndagar och torsdagar 14,30—15,30 och onsdagar 10—11.

Fortsättningsskolinspektör (24).

Ramsjö, K. O. V.; träffas måndagar och torsdagar 14,30—15,30 samt onsdagar 10—11.

Assistent (19).

Vakant, t.f. Olsén, C. I. T.; träffas å direktionens lokal måndagar och torsdagar 14,30—15,30 samt onsdagar 10—11.

Slöjdinspektör

(7,800 kr. samt ett ålderstillägg å 600 kr. efter fem år).

Nilsson, G.; träffas å direktionens lokal måndagar och torsdagar 14,30—15,30 samt onsdagar 10—11; dessutom i bostaden per telefon alla vardagar 7—8, Ö. (60) 72 89.

Slöjdinspektis

(6,180 kr. samt ett ålderstillägg å 600 kr. efter fem år).

Valentin, f. Kempendahl, Elsa C.; träffas å direktionens lokal måndagar och torsdagar 14,30—15,30 samt onsdagar 10—11; dessutom i bostaden per telefon alla vardagar 7—8, V. (30) 34 50.

Skolköksinspektis

(6,180 kr. samt ett ålderstillägg å 600 kr. efter fem år).

Enström, Ellen F.; träffas å direktionens lokal måndagar och torsdagar 14,30—15,30 samt onsdagar 10—11; dessutom i bostaden per telefon alla vardagar 7,30—8,15, Ö. (60) 65 57.

Gymnastikinspektis

(6,180 kr. samt ett ålderstillägg å 600 kr. efter fem år).

Falk, Elin; träffas å direktionens lokal måndagar och torsdagar 14,30—15,30 samt onsdagar 10—11; dessutom i bostaden per telefon alla vardagar 7—8, N. (2) 161 10.

Gymnastikinspektör

(2,000 kr.).

Grubb, J. G., kapten; träffas å direktionens lokal måndagar 14,30—15,30; dessutom i bostaden per telefon alla vardagar 11—11,30, (3) 814 79.

Folkskolans läkarvård.

För undersökning av barn vid Stockholms folkskolor antagas å direktionen medelst förordnande tills vidare eller för viss tid läkare för allmänna undersökningar (skolläkare); och böra dessa läkare helst vara boende var och en inom den för-

samling, för vars skola han är anställd. Dessutom antages nödigt antal specialister för undersökning av sjukdomar i öron, näsa, svalg och ögon, ävensom för underlivssjukdomar hos flickorna, varjämte särskilda läkare äro anställda för biträde med den psykiska och fysiska vården av de i hjälpklasserna intagna barnen ävensom för verkställande av nödiga undersökningar för intagning i hjälpklasser och i klasser för hörselsvaga.

Skolläkare åligger bl. a. att vara närvarande vid barnens inskrivning vid läsårets början, att undersöka nyinskrivna barn, varvid de klena barn, som anses under sin skoltid böra årligen undersökas, å matrikelbladen betecknas genom ordet »läkarekontroll», att varje läsår undersöka dessa barn samt i övrigt de barn, som till honom hänvisas av skolans överlärare, att undersöka barn, som äro föreslagna att sändas till skollovs-koloni, att hålla mottagningar i skolan för att meddela föreskrifter rörande de barn, som av överläraren till honom hänvisas för lindrigare invärtes sjukdom, att vid inträffad smittsam sjukdom giva nödiga föreskrifter till hindrande av smittas spridande samt att ägna noggrann uppmärksamhet åt skolans hygieniska anordningar.

Varje å direktionen för undersökning av barn i stadens folkskolor antagen läkare är skyldig att till direktionen lämna skriftlig redogörelse för sin verksamhet under det sist förflutna läsåret samt därvid göra de framställningar och lämna de anvisningar, vartill hans arbete kunnat giva anledning.

Numera äro dessutom för några överlärardis- strikt anställda skolsköterskor dels för att biträda vid läkarnas skulundersökningar, dels för att genom besök i barnens hem etc. medverka till och övervaka, att läkarnas ordinationer följas.

Slutligen finnas vid folkskolorna inrättade en poliklinik för talrubbningsfel, en ortopedisk poliklinik samt nitton polikliniker för tandsjukdomar (se nedan). För barn från de norra stadsdelarnas skolor, vilka därav äro i behov, är därjämte möjlighet beredd till ljusbehandling i för ändamålet inredd lokal i Adolf Fredriks folkskola.

Instruktioner. Provisoriska bestämmelser ang. skolläkares åligganden, antagna av folkskolektionen den 12 juni 1912. Instruktion för hjälpklassläkaren, antagen av folkskolektionen den 2 jan. 1920, med tillägg den 14 dec. 1923. Instruktion för skolsköterska, antagen av folkskolektionen den 14 febr. 1919.

Stat år 1931. Utgifter: 75,500 kr. (förutom rörligt tillägg). (Beträffande tandpolikliniker se nedan.)

Avlöningar m. m. Skolläkare m. m.: inalles 62,400 kr. (förutom rörligt tillägg) (därav för kommunala mellanskolorna och högre folkskolorna 6,400 kr.). De utgående arvodenavaria mellan 6,200 och 150 kr. per år.

Läkare vid folkskolorna.

Vakant (Storkyrkoförs.)

FD.

- Hägg, A. D. (Klara förs.); t. N. (20) 1 20 20.
 Ottander, C. O. C. (Kungsholms och St Görans förs.); t. K. (50) 28 05.
 Kjerrulf, H. (Adolf Fredriks förs.); t. (1) 1 23 90.
 Gyllencreutz, Sara A. H. (Gustav Vasa och Matteus förs.); t. N. (20) 80 20.
 Billqvist, O. G. (Jakobs och Johannes förs.); t. (6) 7 29 08.
 Böttiger, G. E. A. (Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars förs.); t. V. (30) 62 02.
 Lind, T. H. B. (Katarina och Sofia förs.); t. (10) 56 99.
 Nordenson, A. G. (Maria och Högalids förs.); t. S. (4) 3 49 53.
 Hulting, C. G. (Brännkyrka förs.: Liljeholms och Blommensbergs distrikt); t. S. (4) 1 47 88.
 Ericsson, V. A. (Enskede förs. samt av Brännkyrka förs. Älvsjö distrikt); t. Enskede 13 44.
 Peyron, J. A. (Bromma förs.); t. (10) 60 77.
 Grönblad, Ester E. (för ögonsjukdomar); t. S. (4) 1 11 70.
 Klingspor, S. W. (Storkyrko-, Klara, Jakobs och Johannes, Engelbrekts, Hedvig Eleonora, Oscars samt Brännkyrka och Enskede förs.); t. (6) 7 30 83.
 Ylberg, N. H. (Kungsholms, St Görans, Adolf Fredriks, Gustav Vasa, Mattens och Bromma förs.; dessutom för samtliga klasser för hörselsvaga); t. K. (5) 3 08 27, K. (5) 3 08 28.
 Hambræus, C. M. (Katarina, Sofia, Maria och Högalids förs.); t. S. (40) 05 94.
 Söderbaum, H. Gunhild (för underlivssjukdomar hos flickorna); t. (1) 1 85 28.
 Tamm, A. Alfhild (för hjälpklasserna); t. (10) 86 04.
 Hæggström, A. E. (för klasserna för hörselsvaga); t. (6) 7 45 29.

Läkare vid kommunala mellanskolorna och högre folkskolorna.

För manliga elever:

- Ottander, C. O. C. (se ovan); för norra kommunala mellanskolorna.
 Nordenson, A. G. (se ovan); för södra kommunala mellanskolorna samt södra avdelningarna av högre folkskolorna för handelsundervisning och för teknisk utbildning.
 Hägg, A. D. (se ovan); för norra avdelningarna av högre folkskolorna för handelsundervisning.
 Böttiger, G. E. A. (se ovan); för norra avdelningarna av högre folkskolorna för teknisk utbildning.

För kvinnliga elever:

- Bernhagen, Hanna L.; t. Ö. (60) 61 00; för norra kommunala mellanskolorna samt avdelningarna å norr av högre folkskolorna för kvinnlig utbildning.

Hellström, Alice U. C.; t. N. (20) 50 53; för södra kommunala mellanskolorna samt högre folkskolorna för handelsundervisning och avdelningarna å söder av högre folkskolorna för kvinnlig utbildning.

För såväl manliga som kvinnliga elever:

- Lundberg, V. L.; t. K. (50 0) 5 67; för ögonsjukdomar.
 Ylberg, N. H. (se ovan); för sjukdomar i öron, näsa och svalg.

Fyra skolsköterskor (2,900 kr.).

Poliklinik för talrubbningsfel vid Stockholms folkskolor.

För att söka lindra och bota talrubbningsfel hos barnen vid Stockholms folkskolor öppnades vårterminen 1914 på enskilt initiativ en poliklinik å Norrmalm, till vilken sedermera upplåtits lokal inom Klara folkskola. Höstterminen 1917 utvidgades polikliniken med en filial för södra stadsdelarna, vilken erhöi lokal i Katarina norra folkskola. Då polikliniken visat sig fylla ett stadigvarande behov, har densamma fr. o. m. år 1920 erhållit en fast organisation samt inordnats under folkskoleledningen.

Behandlingen pågår under lästerminerna vid polikliniken å Norrmalm måndagar och fredagar kl. 14—15,30 samt vid polikliniken å Södermalm tisdagar och torsdagar kl. 14—15,30.

Föreståndare

(arvode 1,000 kr.).

Tamm, A. Alfhild (se ovan).

Två biträden.

Ortopedisk poliklinik vid Stockholms folkskolor.

Från och med år 1920 är försöksvis upprättad en ortopedisk poliklinik vid folkskolorna, dels för att omhändervä de undersökningar, vilka erfordras för hänvisning till hållningsgymnastik, dels för att i övrigt ombesörja undersökningar av sjukdomar eller missbildningar i rörelseorganen, vilka kunna föranleda hänvisning till särskild klinisk behandling.

Polikliniken hålles under lästerminerna öppen i Adolf Fredriks folkskola två gånger i månaden, i Sofia och Högalids folkskola en gång i månaden ävensom i ett antal andra folkskolor, företrädesvis i förstadsområdena, tre gånger under läsåret.

Föreståndare

(arvode 2,610 kr.).

Asplund, E. G.

En assistent.

Folkskolornas polikliniker för tand-sjukdomar.

I enlighet med stadsfullmäktiges beslut den 20 dec. 1906 anordnades år 1907 en försöks-

tandklinik vid Stockholms folkskolor (i Englebrekts folkskola). Sedermera hava medel anslags för inrättande av nya polikliniker, fr. o. m. höstterminen 1911 i Katarina norra folkskola, fr. o. m. höstterminen 1913 i Adolf Fredriks folkskola, fr. o. m. vårterminen 1920 i Kungsholmens, Enskede och Örby folkskolor, fr. o. m. höstterminen 1921 i Högalids och Midsommar-kransens folkskolor, fr. o. m. vårterminen 1923 i Klara, Maria och Blommensbergs folkskolor, fr. o. m. den 4 febr. 1925 i Hedvig Eleonora och Oscars folkskola, fr. o. m. den 16 maj 1925 i Alviks folkskola, fr. o. m. vårterminen 1927 i Matteus, Johannes, Katarina södra och Sofia folkskolor samt fr. o. m. vårterminen 1931 i Skarpnäcks och Ålstens folkskolor.

Instruktion. Bestämmelser rörande Stockholms folkskolors tandkliniker, antagna av folkskoledirektionen den 14 juni 1918.

Stat år 1931. Utgifter: 300,300 kr. (förutom rörligt lönetillägg).

Föreståndare för poliklinikerna för tandsjukdomar
(1,980 kr.).

Strandberg, S. O. (se nedan); expedition: Högalids folkskola; t. S. (4)3 65 98.

Polikliniker finnas i följande folkskolor:

Klara folkskola.

Klara södra kyrkogata 13—15, C.; t. (10) 65 18; kliniktid: 8—13,30.

Tandläkare (17).

Dahlén, G. S.

Kungsholms och S:t Görans folkskola.

Mariebergsgatan 34, C.; t. K. (50) 52 60; kliniktid: 8—16.

Tandläkare (21).

Steenhoff-Noreen, Fanny H. L.; Mårtensson, Agnes.

Adolf Fredriks och Gustav Vasa folkskolor.

Adolf Fredriks folkskola, Tegnérsgatan 44, Va.; t. N. (2)2 93 96; kliniktid: 8—16.

Tandläkare (21).

Norén, A. Emelie H.

Tandläkare (17).

Stene, N. A.

Matteus folkskola.

Norrtullsgatan 18, Va.; t. (3)8 38 70; kliniktid: 8—16.

Tandläkare (21).

Erikson-Grafström, Märta.

Jakobs och Johannes folkskola.

Roslagsgatan 53, Va.; kliniktid: 8—16.

Extra tandläkare

(7,500 kr.).

Atler-Eskilson, Greta.

Englebrekts folkskola.

Valhallavägen 76, Ö.; t. (10) 73 95; kliniktid: 8—16.

Tandläkare (21).

Lind, Emy M.

Hedvig Eleonora och Oscars folkskola.

Linnégatan 37, Ö.; t. (6)7 22 36; kliniktid: 8—16.

Tandläkare (21).

Huss, Ingrid.

Katarina norra folkskola.

Tjärhovsgatan 15, Sö.; t. S. (4)3 04 94; kliniktid: 8—13,30.

Tandläkare (17).

Fischer, E. W.

Katarina södra folkskola.

Sofiegatan 2, Sö.; t. S. (4)3 82 20; kliniktid: 8—16.

Extra tandläkare

(7,500 kr.).

Lundh, Asta.

Sofia folkskola.

Skånegatan 117, Sö.; kliniktid: 8—16.

Tandläkare (21).

Stilow, Dagmar E.

Maria folkskola.

Ringvägen 23, Sö.; t. S. (40) 32 06; kliniktid: 8—16.

Tandläkare (21).

Blomgren, f. Lagerborg, Willy.

Extra tandläkare

(7,500 kr.).

Bergström, f. Christiansson, Ruth E.

Högalids folkskola.

Folkskolegatan 11—13, Sö.; t. S. (4)3 65 98; kliniktid: 8—16.

Tandläkare (21).

Strandberg, S. O.; Westerståhl, f. Wadensten, Gullborg L.

Enskede folkskola.

Enskede; t. Enskede 9 02; kliniktid: 8—16.

Extra tandläkare

(7,500 kr.).

Nordström, Gunhild S.

FD.

Skarpnäcks folkskola.

Skarpnäck; t. Enskede 24 80; kliniktid: 8—16.

Extra tandläkare

(7,500 kr.).

Frberg, f. Thomasson, Gertrud M. A.

Älvsjö folkskola.

Örby folkskola, Älvsjö; t. Örby 65; Långbrodals folkskola, Älvsjö; t. Älvsjö 118 (2 signaler); kliniktid: 8—16.

Extra tandläkare

(7,500 kr.).

Lindenau-Nylander, Greta.

Liljeholmens folkskola.

Midsommarkransens folkskola, Midsommarkransen; t. Liljeholmen 95; kliniktid: 8—13,30.

Tandläkare (17).

Flodberg, Fanny.

Blommensbergs folkskola.

Blommensbergs folkskola, Liljeholmen; t. Gröndal 95; kliniktid: 8—16.

Extra tandläkare

(7,500 kr.).

Gejrot, f. Hellgren, Carola K.

Bromma norra folkskola.

Älviks folkskola, Äppelviken; t. Ulvsunda 169; kliniktid: 8—16.

Extra tandläkare

(7,500 kr.).

Löfgren, H. A.

Bromma södra folkskola.

Ålstens folkskola, Ålsten; t. Ålsten 13 10; kliniktid: 8—16.

Extra tandläkare

(7,500 kr.).

Lindström, f. Andersson, Astrid P.

Dessutom vid samtliga polikliniker inalles tjugutre tandsköterskor (2,880—1,620 kr.).

Stockholms kommunala mellanskolor.

Genom kungl. maj:ts beslut den 9 mars 1923 erkändes den fr. o. m. höstterminen 1919 upprättade högre folkskolan för allmänt medborgerlig bildning (se nedan sid. 200) såsom kommunal mellanskola, i vilken egenskap skolan erhöi statsbidrag fr. o. m. den 1 jan. 1923. Den 1 juli 1926 uppdelades skolan i tvenne: den norra och den södra skolan. Vardera skolan är företrädesvis avsedd för barn, tillhörande motsvarande lärjungedistrikt norr resp. söder om Slussen.

Skolorna, i vilka både gossar och flickor undervisas, utgöra en självständigt organiserad över-

byggnad på folkskolan, utgående från dennas sjätte årsklass. Lärokursen är fyraårig och avslutas med real(skol)examen. Fr. o. m. höstterminen 1929 tillämpas inom de kommunala mellanskolornas första årsklass och successivt i övriga klasser undervisningsplanen för statens fyraåriga realskolor (med en mindre ändring).

Den pedagogiska ledningen av skolorna utövas av en särskild, för dem gemensam styrelse, bestående av ordföranden i folkskoledirektionen, skolornas tjänstgörande rektorer samt fyra ledamöter, som jämte tre supplanter utses av folkskoledirektionen för en tid av två år enligt i skolornas reglemente lämnade närmare bestämmelser. Den ekonomiska ledningen och förvaltningen handhaves av folkskoledirektionen. Skolorna övervakas därjämte av en inspektor, som förordnas av skolöverstyrelsen. För den närmaste ledningen av vardera skolan förordnas av skolöverstyrelsen en bland de tjänstgörande lärarna såsom rektor. Därjämte förordnar skolstyrelsen vid vardera skolan en lärarinna såsom biträdande föreståndarinna.

De kommunala mellanskolorna omfatta vårterminen 1931 inalles 36 avdelningar med tillsammans 1,051 lärjungar. Beträffande de olika avdelningarnas förläggning se nedan under norra och södra skolan.

Vid kommunala mellanskolorna finnas skolbibliotek, omfattande vid 1931 års ingång vid norra skolan 4,274 band och vid södra skolan 2,621 band.

Författningar. K. stadgan för kommunala mellanskolor den 19 nov. 1918, med ändringar den 30 juni och 31 dec. 1920, 13 april 1923, 28 maj och 18 juni 1926 samt 27 april 1928. K. kung. ang. avlöning åt lärare vid kommunal mellanskola samt statsbidrag till sådan skola den 19 nov. 1918, med ändringar den 8 juni 1923, 18 juni 1926 och 24 sept. 1928. K. kung. ang. tillfällig löneförbättring åt lärarpersonal vid kommunala mellanskolor den 26 juni 1925, med ändring den 23 jan. 1931. K. kung. ang. statsbidrag för undervisning i manlig och kvinnlig slöjd samt handarbete vid kommunala mellanskolor den 31 dec. 1920. K. kung. ang. boställsordning för lärare vid högre folkskolor och kommunala mellanskolor den 19 nov. 1918, med ändringar den 26 sept. 1921. Reglemente för de kommunala mellanskolorna i Stockholm, fastställt av kungl. maj:ts den 28 maj 1926. Reglemente ang. avlöning och pension för överlärare m. fl. vid Stockholms folkskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921 (enl. stadsfullm:s beslut den 15 dec. 1924 i tillämpliga delar gällande jämväl för rektor vid kommunal mellanskola). Avlöningsreglemente för ämneslärare med full tjänstgöring vid Stockholms högre folkskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921, med ändringar den 15 dec. 1930 och 16 mars 1931 (enl. stadsfullm:s beslut den 28 juni 1923 gällande jämväl för ämneslärare vid de kommu-

nala mellanskolorna). Reglemente för statens pensionsanstalt den 31 dec. 1919 med senare ändringar. K. kung. med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer den 18 juni 1925, med ändring den 18 juni 1926. Reglemente ang. tilläggs pension för lärarpersonal vid Stockholms folkskolor, högre folkskolor och kommunala mellanskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921, med ändringar den 15 jan. och 18 juni 1923.

Stat år 1931. Utgifter: 774,776 kr.; inkomster: 239,530 kr. (därav 237,000 kr. statsbidrag).

Avlöningar. Rektorer. Två rektorer, en vid vardera skolan; utöver avlöning som ord. ämneslärare tilläggsarvode 2,500 kr. jämte ett ålderstillägg å 600 kr.

Biträdande föreståndarinnor. Två biträdande föreståndarinnor, en vid vardera skolan; utöver avlöning som ord. ämneslärarinna tilläggsarvode 600 kr.

Ordinarie ämneslärare. 29 ordinarie ämneslärare, därav 15 manliga och 14 kvinnliga: 5,700 kr. för manlig och 4,500 kr. för kvinnlig lärare. Härtill komma tre ålderstillägg efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring, vart och ett å 600 kr. för manlig och 420 kr. för kvinnlig lärare.

Till ord. lärare utgå dessutom enligt stadsfullmäktiges beslut den 28 juni 1923 vissa fyllnadsersättningar.

E. o. lärare. 16 e. o. ämneslärare, därav 4 manliga och 12 kvinnliga: 4,500 kr. för manlig och 3,900 kr. för kvinnlig lärare. 5 e. o. övningslärare, därav 2 manliga och 3 kvinnliga: 3,300 kr. för såväl manlig som kvinnlig lärare. Till e. o. och vikarierande lärare, som äga behörighet för anställning som ord. ämneslärare vid allmänt läroverk, utgår därjämte provisoriskt lönetillägg med 180 kr. per år (utan rörligt tillägg).

Timlärare. 4 manliga och 2 kvinnliga timlärare i läsämnen, 41 timlärare i övningsämnen (därav 4 tillika e. o. övningslärare). Avlöningarna utgå i form av årsarvoden per veckotimme med 175 kr. för manlig och 140 kr. för kvinnlig lärare i läsämnen samt med 130 kr. för lärare i övningsämnen (förutom rörligt tillägg).

Ovrig personal. Ett extra kontorsbiträde (1,800 kr.), en värmeledningsskötare (8), en vaktmästare (7) och en baderska (2), samtliga vid den norra skolans byggnad å Kungsholmen. Vid södra skolan ett vaktmästarbiträde (1,200 kr.). Vid norra skolans avdelning i Alvik gemensam vaktpersonal med folkskolan.

Styrelse.

Skolornas rektorer (se nedan), sekr.; **Larsson**, Oscar E., borgarråd, stadsfullm., ordf.; **Lidman**, C., f. d. andre folkskolinsepektör, vice ordf.; **Lindhagen**, Anna J. J., föreståndare; **Lindvall**, F. E., överlärare; **Pettersson**, Anna C., skolföreståndarinna.

Suppleanter: **Stendahl**, Greta, flickskollärarinna; **Robach**, E. C., ekonomidirektör; **Hedström**, J. S., rektor.

Inspektor.

Nordlund, K., förste folkskolinsepektör.

Ang. av stadsfullmäktige utsedda vittnen vid den muntliga prövningen i real(skol)examen se sid. 330.

Stockholms norra kommunala mellanskola.

Den norra kommunala mellanskolan omfattar vårterminen 1931 24 avdelningar (därav 20 blandade och 4 flickavdelningar), av vilka 20 äro förlagda till skolbyggnaden, Drottningholmsvägen 28, C., och 4 till Alviks folkskola. Antalet lärjungar utgör inalles 687.

Rektor.

Öje, E. J. V.; träffas å rektorsexpeditionen, Drottningholmsvägen 28, C., t. K. (50) 40 79, under terminerna, tisdagar och fredagar 11,15—11,45, i regel även övriga helgfria dagar samma tid.

Ett extra kontorsbiträde (1,800 kr.).

Biträdande föreståndarinnor.

Carlsson, Elsa A.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare	8
Ord. lärarinnor	10
E. o. ämneslärare	3
E. o. ämneslärarinnor	9
E. o. övningslärare	4 ¹⁾
Manliga timlärare i läsämnen	3
Timlärare i övningsämnen	13 ²⁾

Så lärare och lärarinnor 50

Vaktmästare (7).

Frisk, A. R.

En värmeledningsskötare (8), en baderska (2).

Stockholms södra kommunala mellanskola.

Den södra kommunala mellanskolan omfattar vårterminen 1931 12 avdelningar (därav 9 blandade och 3 flickavdelningar), av vilka 4 äro förlagda till Sofia, 4 till Högalids och 4 till Enskede folkskola. Antalet lärjungar utgör inalles 364.

Rektor.

Mogren, C. H. M., träffas å rektorsexpeditionen, Skånegatan 117, Sö. (rum D. IV: 21), t. S. (40) 47 73, under terminerna, tisdagar och fredagar 12—12,30.

¹⁾ Dessa innehava utöver sin e. o. lärartjänst timlärartjänst vid norra skolan (här ej inräknade i antalet timlärare).

²⁾ En av dessa tjänstgör såväl vid norra som vid södra skolan.

FD. Biträdande föreståndarinna.

Bergstrand, Anna Brita.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare	7
Ord. lärarinnor	4
E. o. ämneslärare	1
E. o. ämneslärarinnor	3
E. o. övningslärare	1
Manlig timlärare i läsämnen	1
Kvinnliga timlärare i läsämnen	2
Timlärare i övningsämnen	25 1)

S:a lärare och lärarinnor 44

Ett vaktmästarbiträde (1,200 kr.).

Stockholms högre folkskolor.

Som en självständigt organiserad överbyggnad på folkskolan inrättades fr. o. m. höstterminen 1919 högre folkskolor, för vilka reglemente fastställdes av kungl. maj:t den 6 febr. 1920 och undervisningsplaner godkändes av skolöverstyrelsen den 12 aug. 1920. Dessa högre folkskolor voro ursprungligen av följande typer, nämligen högre folkskola för allmänt medborgerlig bildning med 4 årsklasser och byggd på folkskolans sjätte klass, högre folkskola för kvinnlig utbildning, numera med 4 årsklasser och byggd på avslutad folkskola, högre folkskola för handelsundervisning, fördelad på två linjer, nämligen en tvåspråkig linje med 3 årsklasser och byggd på folkskolans sjätte klass samt en enspråkig linje med 2 årsklasser, byggd på avslutad folkskola, samt slutligen högre folkskola för teknisk utbildning med 3 årsklasser och byggd på folkskolans sjätte klass. Den högre folkskolan för allmänt medborgerlig bildning ombildades år 1923 till kommunal mellanskola (se ovan). De återstående tre skolorna äro samtliga av yrkesbestämd karaktär. Fr. o. m. höstterminen 1923 har vid högre folkskolan för kvinnlig utbildning upprättats en avslutningsklass med undervisning huvudsakligen i husligt arbete och barnavård, byggd på första årsklassen och parallell med andra årsklassen. Vid högre folkskolan för teknisk utbildning finnas sedan höstterminen 1925, resp. höstterminen 1926 såsom frivilliga fjärde årsklasser anordnade dels en praktisk avslutningsklass, dels en handels-teknisk avslutningsklass. Fr. o. m. höstterminen 1927 anordnas vid högre folkskolan för handelsundervisning en fjärde årsklass med huvudsyfte att utbilda korrespondenter.

Antalet avdelningar inom de högre folkskolorna är vårterminen 1931 39. Beträffande de olika avdelningarnas förläggning se nedan under de särskilda skolorna. Lärjungantalet vårterminen 1931 utgör inalles 1,047.

1) En av dessa tjänstgör såväl vid norra som vid södra skolan.

Enligt reglementet för Stockholms högre folkskolor skola dessa skolor stå under förvaltning och ledning av folkskoledirektionen, som för den närmare värden och ledningen av skolorna utser särskilda skolstyrelser, en för varje skola. Sådant styrelse skall bestå av, förutom tjänstgörande rektor, fyra ledamöter, vilka jämte fyra suppleanter utses av folkskoledirektionen för en tid av två år.

Författningar. K. stadgan för högre folkskolor den 16 sept. 1918, med ändringar den 30 juni 1920, 8 april 1921, 30 maj 1924 och 18 juni 1926. K. kung. ang. avlöning åt lärare vid högre folkskola samt statsbidrag till sådan skola den 16 sept. 1918, med ändringar den 28 okt. 1921, 8 juni 1923 och 18 juni 1926. K. kung. ang. provisorisk avlösningsförbättring åt lärare vid folk- och småskolor samt högre folkskolor den 5 juli 1929. K. kung. ang. statsbidrag för undervisning i slöjd vid statsunderstödda högre folkskolor den 30 juni 1920, med ändringar den 18 juni 1926. K. kung. ang. statsbidrag för undervisning i hushållsgöromål vid statsunderstödda högre folkskolor den 30 juni 1920, med ändringar den 22 juni 1921 och 18 juni 1926. K. kung. ang. boställsordning för lärare vid högre folkskolor och kommunala mellanskolor den 19 nov. 1918, med ändringar den 26 sept. 1921. Reglemente för Stockholms högre folkskolor, fastställt av kungl. maj:t den 6 febr. 1920, med ändringar den 29 sept. 1922 och 6 april 1923. Reglemente ang. avlöning och pension för överlärare m. fl. vid Stockholms folkskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921 (enl. stadsfullm:s beslut den 15 dec. 1924 i tillämpliga delar gällande jämväl för rektorer vid högre folkskolorna). Avlösningsreglemente för ämneslärare med full tjänstgöring vid Stockholms högre folkskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921, med ändringar den 15 dec. 1930 och 16 mars 1931. Reglemente för statens pensionsanstalt den 31 dec. 1919 med senare ändringar. K. kung. med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer den 18 juni 1925, med ändring den 18 juni 1926. Reglemente ang. tilläggspension för lärarpersonal vid Stockholms folkskolor, högre folkskolor och kommunala mellanskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921, med ändringar den 15 jan. och 18 juni 1923.

Stat år 1931. Utgifter: 672,884 kr.; inkomster: 255,500 kr. (statsbidrag).

Avlöningar. Rektorer. 3 rektorer, en vid vardera av de högre folkskolorna: förutom avlöning såsom ordinarie ämneslärare tilläggslösn 2,500 kr. jämte ett ålderstillägg å 600 kr.

Biträdande föreståndarinna (vid högre folkskolan för handelsundervisning): förutom avlöning som ord. ämneslärarinna tilläggsarvode 600 kr.

Ordinarie ämneslärare. 30 ordinarie äm-

neslärare, därav 18 manliga och 12 kvinnliga: 5,700 kr. för manlig lärare (för 1 manlig lärare i fackritning 4,500 kr.) och 4,500 kr. för kvinnlig lärare. Härtill komma tre ålderstillägg efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring, var och ett å 600 kr. för manlig och 420 kr. för kvinnlig lärare.

Till ord. lärare utgå dessutom enligt stadsfullmäktiges beslut den 19 dec. 1923 vissa folknärsersättningar.

E.o. lärare. 20 e.o. lärare, därav 13 manliga och 7 kvinnliga: 4,500 kr. för manlig lärare (för 3 lärare i verkstadsarbete 4,690—4,250 kr.) och 3,900 kr. för kvinnlig lärare. Till e.o. och vikarierande lärare, som äga behörighet för anställning som ord. ämneslärare vid allmänt läroverk, utgår därjämte provisoriskt lönetillägg med 180 kr. per år (utan rörligt tillägg).

Timlärare. 53 timlärare, därav 42 i läs- och skrivämnen samt yrkesämnen och 11 i övningsämnen. Avlöningarna utgå i form av årsarvoden per veckotimme med i regel 175 kr. för manlig och 140 kr. för kvinnlig lärare i läs- och skrivämnen samt yrkesämnen och med 130 kr. för lärare i övningsämnen (förutom rörligt tillägg).

Vaktbetjäning m. m. Gemensamt med de folkskolor, till vilka skolornas avdelningar äro förlagda.

Stockholms stads högre folkskola för handelsundervisning.

Högre folkskolan för handelsundervisning omfattar vårterminen 1931 inalles 17 avdelningar, av vilka 7 äro förlagda till Klara, 5 till Adolf Fredriks och 5 till Sofia folkskola. Sammanlagda antalet elever är 481.

Styrelse.

Skolans rektor (se nedan), sekr.; **Holmblad, D. G. A.**, grosshandlare, ordf.; **Nordström, A.**, byggnadsingenjör; **Nyberg, J.**, lektor vid Stockholms handelsgymnasium; **Wetterlind, J. A.**, grosshandlare, vice ordf.

Suppleanter: **Andrén, J. C.**, specierhandlare; **Gyllander, K. G. G.**, fil. mag., lärare; **Nyblom, A.**, folkskollärare; **Wallin, H. E.**, kassör.

Rektor.

Ehlin, E. E., träffas å rektorsexpeditionen, Klara södra kyrkogata 15, C., t. (1) 184 20, under terminerna säkrast tisdagar 14—15 och torsdagar 8,30—9. Expeditionen hålles i regel öppen varje läsdag 14—15.

Biträdande föreståndarinna.

Rinander, Alma T.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare	7
Ord. lärarinnor	5
E. o. lärare	6
E. o. lärarinnor	3

Timlärare i läs- och skrivämnen	10
Timlärare i övningsämnen	6

Så lärare och lärarinnor 37

Stockholms stads högre folkskola för teknisk utbildning.

Högre folkskolan för teknisk utbildning omfattar vårterminen 1931 13 avdelningar, av vilka 8 äro förlagda till Engelbrekts och 5 till Maria folkskolas byggnader. Antalet elever utgör tillsammans 344 (dessutom 28 i särskild fortsättningskurs.)

Styrelse.

Skolans rektor (se nedan), sekr.; **Berthelius, F.**, civilingenjör; **Hultman, G. H.**, överingenjör, ordf.; **Högquist, B. H. F.**, fabrikör; **Nordström, A.**, byggnadsingenjör, vice ordf.

Suppleanter: **Björklund, C. G.**, borgarråd, stadsfullm.; **Carlsson, B. A.**, förste aktuarie; **Engström, W. S. L.**, ingenjör; **Myrtn, S. M.**, civilingenjör.

Rektor.

Pehrson, A. T., träffas å rektorsexpeditionen, Valhallavägen 76, Ö., t. (1) 184 14, under terminerna säkrast tisdagar 14,45—15,30, torsdagar 8,45—9,15 samt å överlärarexpeditionen i Maria folkskola, Ringvägen 23, Sö., efter föregående överenskommelse per telefon, (1) 184 14.

Lärare.

Ord. lärare	11
E. o. lärare	7
Timlärare i läs- och skrivämnen samt yrkesämnen	17
Timlärare i övningsämnen	3

Så lärare 38

Stockholms stads högre folkskola för kvinnlig utbildning.

Högre folkskolan för kvinnlig utbildning omfattar vårterminen 1931 9 avdelningar, av vilka 6 äro förlagda till Adolf Fredriks och 3 till Maria folkskola (vid Timmermansgatan). Antalet elever utgör inalles 222.

Styrelse.

Skolans rektor (se nedan), sekr.; **Carlsson, f. Lindskog, Anna R.**, fru, stadsfullm.; **Ramstedt, Eva J. A.**, lektor, ordf.; **Schager, H.**, Ingeborg S., föreståndarinna vid statens skolköksseminarium; **Walén, Ingeborg M.**, konsulent, vice ordf.

Suppleanter: **Andreen-Svedberg, E. Andrea**, prakt. läkare; **Berg, L. M.** (Greta), fröken; **Bergstrand, Anna Brita**, bitr. skolföreståndarinna; **Juhlin Dannfelt, f. Gentile, Brita E.**, fru.

Rektor.

Söderberg, Gertie, träffas å rektorsexpeditionen, Västmannagatan 19 (uppgång C), Va., t. V. (30) 32 67, under terminerna tisdagar och fredagar 10,15—11.

FD. *Lärare och lärarinnor.*

Ord. lärarinnor	7
E. o. lärarinnor	4
Timlärare i läs- och skrivämnen samt yrkesämnena	15
Timlärare i övningsämnena	2

S:a lärare och lärarinnor 28

Församlingarnas folkskolor.

Hela staden utgör ett skoldistrikt. Varje territoriell församling utgör efter folkskoleledarens bestämmande ett eller flera skolområden. Där särskilda förhållanden sådant förändrade, kunna två eller flera församlingar förenas till ett skolområde. Dessutom finnas av Stockholms stad helt eller delvis (genom anslag å barnavårdsnämndens stat) bekostade folkskolor vid tre av barnavårdsnämndens barnhem (Tempelbacken, Eolshäll och Sättra barnkoloni) samt vid Stockholms stadsmissions barnhem vid Boxtorp i Gryts och Hultings församlingar i Södermanlands län (jfr sid. 228).

Varje skolområde utgör ett överlärardistrikt. Överläraren har närmaste ansvaret för undervisningen vid folkskolan inom sitt distrikt. I de skolhus, där överläraren icke har sin huvudexpedition, äro för ordningens översikande särskilda tillsyningslärare utsedda. Överläraren är alltid lärare vid folkskolorna och förordnas efter skolrådets hörande av direktionen för en tid av högst fem år. Till överlärare kan även kvinna förordnas. Ordinarie ämneslärare och övningslärare antagas av folkskoleledarens, ämneslärare efter vederbörande skolråds hörande. Besvär över beslut om tillsättning av dylik befattning anföras hos kungl. maj:t i ecklesiastikdepartementet. E. o. lärare antagas av direktionen på viss tid, som ej må överstiga ett läsår. Överläraren och de vid skolorna i hans distrikt tjänstgörande lärare och lärarinnor utgöra distriktets lärarkollegium, i vilket överläraren är ordförande. Varje lärarkollegium utser inom sig ett ombud för varje helt eller påbörjat tiotal av ledamöternas antal. Dessa ombud utgöra tillsammans lärarkårens ombuds-församling, som minst en gång varje år på kallelse av direktionens ordförande sammanträder med direktionens och skolrådets ledamöter samt folkskoleinspektören, övriga inspektörer och överlärarna för överläggning om frågor angående folkskoleväsendet.

Alla barn i åldern 7—14 år, vilka icke på annat sätt erhålla motsvarande undervisning, äro pliktiga att deltaga i folkskolans undervisning, varjämte barn över 14 år, vilka icke erhållit avgångsbetyg från folkskolans sjunde klass och som icke på grund av fattigdom eller bristande begåvning jämlikt § 48 i stadgan ang. folkundervisningen i Stockholm erhållit tillstånd att lämna skolan, fortfarande äro skolpliktiga. Barn, som redan i

13-årsåldern erhållit avgångsbetyg från folkskola, hava därmed fullgjort sin folkskoleplikt.

Folkskolan i Stockholm omfattar sju obligatoriska årsklasser, av vilka de två lägsta tillhöra småskolestadiet. Såsom överbyggnad på dem finnes en folkskolans högre avdelning, omfattande en årsklass. Denna senare skolform är sedan år 1921 organiserad på tre elementärt yrkesbetonade linjer, en teknisk linje (för gossar), en handelslinje (för gossar och flickor) samt en huslig linje (för flickor), varjämte även i begränsad utsträckning förekomma klasser, i vilka undervisningen väsentligen är inriktad på allmänbildande ämnen.

Den årliga undervisningstiden i folkskolan utgör 39 veckor. Den dagliga undervisningstiden omfattar i regel 4—6 undervisningstimmar å 45 minuter. Lärjungarna i varje klass fördelas i parallellavdelningar, vilka undervisas var för sig av särskilda därtill utsedda klasslärare eller klasslärarinnor. Lärjungantalet i varje avdelning bör i klasserna 1—2 av folkskolan ej överstiga trettio, i folkskolans övriga klasser icke uppgå till mer än fyrtio samt i folkskolans högre avdelning icke uppgå till mer än trettiofem. I årsklasserna 1—3 och i allmänhet även i årsklassen 4 av folkskolan bildas blandade avdelningar av gossar och flickor. I övrigt bildas särskilda goss- och särskilda flickavdelningar; dock må undantagsvis blandade avdelningar anordnas även i folkskolans högre klasser och i dess högre avdelning. Vid indelningen iakttages i övrigt, att avdelningslärare (avdelningslärarinna) i den utsträckning, förhållandena medgiva, behåller samma avdelning klass efter klass. Antalet undervisningsavdelningar vid Stockholms folkskolor uppgår vårtid 1931 till inalles 1,134 med tillsammans 31,521 skolbarn.

Beträffande de högre folkskolorna se ovan, sid. 200, och beträffande fortsättnings- och ersättningsklasserna se nedan, sid. 206.

Hjälpklasser för psykiskt efterblivna barn inrättades år 1905. I dessa avdelningar undervisas företrädesvis barn, som varit i skolan minst två terminer utan att hava gjort några märkbara framsteg; undervisningen pågår fyra å fem timmar om dagen och till lärare och lärarinnor utses sådana, som själva önska komma i fråga och kunna anses lämpliga. Hjälpklasser äro förlagda till Kungsholms, Engelbrekts, Sofia, Högalids, Enskede, Örby, Alviks, Angby och Bällsta-lunds folkskolor. För dessa hjälpklasser tillämpas särskild undervisningsplan, avpassad för sju årsklasser, motsvarande folkskolan, och en fortsättningsklass, motsvarande folkskolans högre avdelning. Antalet barn i hjälpklass bör ej överstiga femton.

Beträffande skolan för bildbara sinnesslöa barn se sid. 216.

För barn; som på grund av sjuklighet eller lyte icke lämpligen kunna deltaga i folkskolans undervisning, anordnas genom direktionens

försorg särskild undervisning, i regel omfattande en timme om dagen. Ett antal bröstklena skolbarn åtnjuter undervisning i förändamålet särskilt upprättade friluftsavdelningar (f. n. vid Engelbrekts, Högals och Midsommarkransens folkskolor). För hörselsvaga barn finnas sex klasser, förlagda till Klara folkskola.

Undervisning i kvinnlig slöjd meddelas i de tre lägsta klasserna åt såväl gossar som flickor samt i de högre klasserna åt flickor. Gossarna erhålla fr. o. m. fjärde klassen undervisning i olika slags gosslojd, företrädesvis i trä-, metall- och pappslöjd samt undantagsvis i bokbinderi.

Undervisning i hushållsgöromål började meddelas första gången 1869, då ett försök gjordes i Storkyrkoförsamlingens folkskola i samband med tillagning av mat åt fattiga skolbarn. Följande år gjordes liknande försök i Hedvig Eleonora och Maria församlingar. Utgifterna bestredes av församlingarna och enskilda. Verksamheten utvecklades raskt och flera församlingar inrättade särskilda skolkökö. Utgifterna för denna verksamhet bestridas numera av staden, varjämte staten lämnar bidrag till lärarinnornas avlöning. I undervisningen deltaga flickor ur sjunde och åttonde klasserna samt från hjälpklassernas femte, sjätte och sjunde årsklasser ävensom från hjälpklassernas fortsättningsklasser.

Under 1860-talet anlades tvenne skolträdgårdar för Maria och Katarina församlingars skolor; dessas verksamhet nedlades emellertid åter på 1870-talet. Numera finnas två större skolträdgårdar, av vilka den ena, södra trädgården, som tillkom 1907, är belägen vid Stora Blecktornet och den andra, som upprättades hösten 1925, vid Eolshäll. Trädgårdarna, som skötas av barnen under lärares ledning, leverera årligen tusentals exemplar av växter för undervisningen i skolorna. Vid sidan av det praktiska arbetet i trädgårdarna meddelas därstädes ungefär en timme i veckan teoretisk undervisning i trädgårdsskötsel. I trädgården vid Eolshäll finnas växthus, från vilka även under den kallare årstiden tillhandahållas blommade växter för teckningsundervisningen i folkskolorna. I växthusen odlas även krukväxter, som vid lämplig storlek kostnadsfritt eller mot ringa avgift utdelas till folkskolebarnen. Skolträdgårdar finnas även vid flera skolor såväl i den egentliga staden som i Brännkyrka, Enskede och Bromma församlingar.

I de flesta skolhusen finnas rymliga och väl inredda gymnastiksalar, i vilka barnen erhålla undervisning 2 å 3 gånger i veckan. Gymnastikskor tillhandahållas genom direktionens försorg åt barn, som icke hava egna skor. Övningarna ledas i allmänhet av vederbörande lärare och lärarinnor. Till hjälp vid gymnastikundervisningen äro emellertid anställda ett antal fackutbildade gymnastiklärarinnor. Förutom vanlig friskgymnastik anordnas i vissa folkskolor s. k. hållningsgymnastik, avsedd för

sådana barn, som äro behäftade med ryggradsdeformiteter. Dessutom är sörgt för anordnande av friluftsspel och idrottsövningar; materiel för lekarna anskaffas genom direktionens försorg, och lekplatser hava anordnats i skilda delar av staden (jfr även under idrottsstyrelsen, sid. 249). Fr. o. m. år 1928 har därjämte särskilt anslag anvisats för anordnande sommartid av lekövningar för barn inom vissa av stadens koloniträdgårdsområden. I de flesta av skolhusen äro inrättade skolbad, och beredes därjämte ett stort antal barn tillfälle till sjöbad och simövningar i vissa av Stockholms stads badiurättningar (se sid. 250). Dessutom är fr. o. m. år 1922 i ett stort antal skolor under läsa- ret anordnad obligatorisk simundervisning för elever, företrädesvis i folkskolans femte klass. På vintern anordnas med bidrag av statsmedel kurser i skidloppning, varjämte vid varje skola finnes en uppsättning skidor, avsedda för eleverna. Fr. o. m. år 1927 anordnas på stadens bekostnad skridskobanor vid vissa skolor, i vilkas närhet eljest ej finnes tillfälle till skridskoåkning för lärjungarna (jfr sid. 383). Under den varmare årstiden förekomma utflykter och skolresor, dels i staden och dess omgivning, dels, för vissa äldre årsklasser, till olika trakter av landet. (Beträffande sommarkolonier för barn se sid. 379.)

Med anslag av stadsfullmäktige anordnar folkskoledirektionen undervisning i instrumentalmusik vid skolor, till vilka blåsinstrument blivit på enskild väg anskaffade. Musikkåren finnas f. n. vid 22 skolor.

I anslutning till den ordinarie skolundervisningen har under senare år (fr. o. m. år 1923 med anslag av staden) anordnats förevisningar av skolfilm.

Under senare år hava vidtagits särskilda åtgärder i syfte att vägleda från folkskolan avgående elever vid val av fortsatt, mer yrkesbestämd skolutbildning. Denna verksamhet har genom av stadsfullmäktige beviljat anslag kunnat utvidgas till att avse jämväl val av yrke. Verksamheten bedrivs i form av upplysningsföredrag och därtill anknyten enskild rådgivning, varjämte genom folkskoledirektionens försorg utarbetade broschyrer med råd och anvisningar rörande fortsatt skolutbildning och yrkesval utdelas till elever i avgångsklasserna samt i fortsättningsklasserna. Dessutom har anordnats samarbete med Stockholms stads arbetsförmedlings ungdomsförmedling (se sid. 283).

År 1907 grundlades lärarbibliotek vid de olika folkskolorna. Dessa bibliotek äro i allmänhet inrymda i de skolhus, där överlärarna hava sina expeditioner, och uppdelade i en referensavdelning med uppslagsböcker för studier på platsen och en låneavdelning för hemlån. Biblioteken omfattade den 31 dec. 1930 inalles 32,122 band (se vidare nedan under de olika skolorna). För lärarnas fortbildning anordnas årligen med stadsfullmäktiges under-

FD.

stöd sammanhängande föreläsningsskurser (jfr sid. 357) och utdelas kommunala resestipendier. Dessutom beredes varje år tillfälle för ett begränsat antal lärare att deltaga i de av centralförbundet för nykterhetsundervisning anordnade sociala och hygieniska sommarkurserna (jfr sid. 365).

Vid skolorna finnas lärungebibliotek, vilkas sammanlagda bokantal den 31 dec. 1930 uppgick till 91,366 band (se vidare nedan under de olika skolorna). Därjämte har sedan år 1928 försöksvis anordnats ett mindre antal klassbibliotek, i första hand bestående av referenslitteratur, uppslagsböcker samt läseböcker i anslutning till klassernas årskurser. Denna anordning är enligt stadsfullmäktiges medgivande avsedd att successivt utsträckas till samtliga skolklasser. (Till upprättande och underhåll av för eleverna avsedda skolbibliotek kan jämlikt kungl. kung. den 24 jan. 1930 statsbidrag erhållas.) Genom anordnande under den mörkare årstiden (1 okt.—1 april) av s. k. »läsaftnar» i skolorna har man berett barnen tillfälle till mer ostörd läsläsning samt till läsning av lämplig ungdomslitteratur och annan bildande litteratur.

För elever i folkskolans högre avdelning och folkskolans påbyggnader anordnas regelbundet föredrags- och musikaftear, till vilka jämväl lärare och föräldrar inbjudas. Fr. o. m. år 1928 äro särskilda medel beviljade för anordnande i skolorna av föräldraaftear med föredrag över frågor, som röra lärjungarnas fostran.

Bespisning av fattiga skolbarn på församlingars, donationers och enskildas bekostnad har sedan länge förekommit i folkskolan. Den bekostas numera av staden och omfattar såväl frukost- som middagsbespisning. Enligt av stadsfullmäktige den 29 dec. 1915 fastställda bestämmelser tillkommer det folkskoledirektionen att anordna bespisningen och utöva ledningen av densamma i dess helhet. Avgörandet rörande vilka barn, som äro i behov av skolbespisning, tillkommer lokala kommittéer, en för varje överlärardistrikt, bestående av ordförande utsedd av folkskoledirektionen, en medlem utsedd av skolrådet, företrädesvis bland skolbarnens målsmän, en medlem utsedd av fattigvårdsstyrelsen i församlingen, en medlem utsedd av den eller de arbetstugestyrelser, som hava sin verksamhet inom överlärardistriktet, folkskolans överlärare samt en lärare eller lärinna utsedd av skolans lärarkollegium¹⁾. För lokalkommittéerna har av direktionen fastställts instruktion den 30 maj 1916. Antalet i bespisningen deltagande skolbarn utgjorde hösterminen 1930: i middagsbespisningen 3,109, varav 274 betalande, och i frukostbespisningen 634, varav 89 betalande. Fr. o. m. år 1925 har bespisningen

utvidgats till att i viss utsträckning omfatta även behövande barn i fortsättningskolorna.

Författningar. Reglemente för Stockholms folkskolor, fastställt av skolöverstyrelsen den 22 aug. 1923. Ordningsstadga för Stockholms folkskolor, fastställd av folkskoledirektionen den 31 maj 1929. Instruktion för överlärare vid Stockholms folkskolor, fastställd av skolöverstyrelsen den 22 juli 1930. K. kung. ang. avlöning åt lärare vid folk- och småskolor samt statsbidrag till sådan avlöning den 16 sept. 1918, med ändringar den 28 okt. 1921, 8 juni 1923, 12 juni 1925, 18 juni 1926, 20 maj 1927, 7 dec. 1928 och 20 juni 1930. K. kung. den 30 juli 1930 ang. statsbidrag till beredande av utjämning av skoldistriktens kostnader för folkskoleväsendet. K. kung. ang. provisorisk avlöningsförbättring åt lärare vid folk- och småskolor samt högre folkskolor den 5 juli 1929. K. kung. ang. statsbidrag till undervisning i slöjd vid folkskola m. m. den 30 juni 1920, med ändringar den 18 juni 1926. K. kung. ang. statsbidrag för undervisning i hushållsgöromål vid folkskola m. m. den 30 juni 1920, med ändringar den 30 maj 1924 och 18 juni 1926. K. kung. ang. boställsordning för lärarpersonalen vid folk- och småskolor den 18 sept. 1918, med ändringar den 26 sept. 1921, 15 juni 1922 och 12 dec. 1924. Reglemente ang. avlöning och pension för överlärare samt inspektörer och inspektorer i vissa undervisningsgrenar vid Stockholms folkskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921. Avlöningsreglemente för lärarpersonalen i läs- och skrivämnen vid Stockholms folkskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921, med ändringar den 15 dec. 1930 och 16 mars 1931. Avlöningsreglemente för lärarpersonalen i övningsämnen vid Stockholms folkskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921, med ändringar den 20 febr. och 7 juni 1922, 18 dec. 1929, 15 dec. 1930 och 16 mars 1931. Avlöningsbestämmelser för småskollärarinnor vid Stockholms folkskolor antagna av stadsfullmäktige den 15 juni 1921. Reglemente för statens pensionsanstalt den 31 dec. 1919 med senare ändringar. K. kung. med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer den 18 juni 1925, med ändring den 18 juni 1926. Reglemente ang. tilläggspension för lärarpersonal vid Stockholms folkskolor, högre folkskolor och kommunala mellanskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921, med ändringar den 15 jan. och 18 juni 1923. Stadgar för Stockholms folkskolors bibliotek, fastställda av folkskoledirektionen den 30 maj 1930. K. kung. den 24 jan. 1930 ang. understödande av folkbiblioteksväsendet. Bestämmelser ang. handhavandet av barnbespisningen vid Stockholms folkskolor, antagna av stadsfullmäktige den 29 dec. 1915, med tillägg den 15 dec. 1926. Instruktioner för vaktmästare (jämte vissa städerskor), värmeledningskötare och ba-

¹⁾ Förteckning å ledamöter och suppleanter i lokalkommittéerna för barnbespisningen återfinnes i en av folkskoledirektionen årligen av trycket utgiven matrikel.

derskor vid Stockholms folkskolor, fastställda av folkskoledirektionen den 15 febr. 1929.

Stat år 1931. För folkskolorna: utgifter 10,289,085 kr.¹⁾; inkomster 4,384,800 kr. (därav 4,320,000 kr. statsbidrag; för folkskolelokalerna: utgifter 4,749,111 kr. (därav att täckas med lånemedel 1,190,000 kr.; dessutom inom linjen förda, år 1930 beviljade lånemedelsanslag 664,100 kr.); inkomster 257,400 kr.

Avlöningar m. m. Överlärare. 20 överlärare²⁾; förutom avlöning såsom ordinarie folkskollärare tilläggslönen 3,000 kr. samt ett ålders-tillägg å 600 kr.

Ordinarie lärare och lärarinnor i läs- och skrivämnen. Tillsammans 211 folkskollärare och 768 folkskollärarinnor samt 41 småskollärarinnor³⁾ 4). — Varje lärare 4,500 kr., varje lärarinna 3,600 kr.; dessutom tre ålderstillägg efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring, var och ett å 600 kr. för ordinarie lärare och å 360 kr. för ordinarie lärarinnor⁵⁾. Varje småskollärarinna 2,700 kr. samt tre ålderstillägg, efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring, var och ett å 300 kr.

E. o. lärare och lärarinnor i läs- och skrivämnen. 28 e. o. folkskollärare, var och en 3,600 kr., 44 e. o. folkskollärarinnor, var och en 3,300 kr., samt 63 e. o. småskollärarinnor (2,400 kr.).

Ordinarie lärare och lärarinnor i övningsämnena. 50 lärarinnor i kvinnlig slöjd, 19 lärare i teckning, 17 lärarinnor i gymnastik, 15 lärare i sång: var och en 3,600 kr., 46 lärarinnor i hushållsgöromål: var och en 3,510 kr.; jämte fri middag under arbetsdagarna (90 kr.); dessutom till samtliga övningslärare tre ålderstillägg, var och ett å 360 kr., efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring. 2 yrkeslärare

i resp. trä- och metallslöjd, var och en 4,200 kr. samt tre ålderstillägg, var och ett å 600 kr., efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring. 10 lärare i träslöjd och 5 lärare i metallslöjd, var och en 3,900 kr. samt tre ålderstillägg, var och ett å 420 kr., efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring, 4 lärare i pappslöjd, var och en 2,700 kr. samt tre ålderstillägg, var och ett å 300 kr., efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring.

E. o. lärare och lärarinnor i övningsämnena.¹⁾ 2 e. o. lärarinnor i kvinnlig slöjd, 2 e. o. lärare i teckning, 5 e. o. lärare i sång, 12 e. o. lärarinnor i hushållsgöromål samt 10 e. o. lärarinnor i gymnastik, var och en 3,300 kr. per år för full tjänstgöring samt vid mindre omfattande tjänstgöring motsvarande mindre belopp.

28 e. o. lärare i manlig slöjd: 3,300 kr. per år för lärare i trä- och metallslöjd och 2,400 kr. per år för lärare i pappslöjd med full tjänstgöring samt vid mindre omfattande tjänstgöring motsvarande mindre belopp.

Lärare i instrumentalmusik, tillsammans: 22,000 kr.

Lekledare, tillsammans: 6,000 kr.

Särskild undervisning: 49,000 kr.

Bibliotekarier och assistenter vid skolbiblioteken: tillsammans 19,000 kr. Resp. arvoden utgå med belopp, som stå i relation till antalet utlåningsstimmar vid resp. bibliotek och beräknas efter 2 kr. per timme för bibliotekarie och efter 1,50 kr. per timme för assistent (förutom rörligt tillägg).

Föreståndare för skolträdgårdarna: arvode 900 kr.

Personal för barnbespisningen: tillsammans 96,500 kr. En assistent (3,900 kr.), tjungen kokerskor (1,890—1,620 kr.), trettiofem köksbiträden (1,500—1,320 kr.).

Sekreterarna i skolråden avlönas av de olika församlingarna med växlande belopp (800—200 kr. per år förutom rörligt tillägg).

Vaktbetjäning m. m. 18 värmelednings-skötare samt 6 vaktmästare, tillika värmelednings-skötare: lönegrupp 8. 22 vaktmästare²⁾: lönegrupp 7. 21 baderskor: lönegrupp 2. 6 extra baderskor³⁾: 1,650—1,440 kr. Dessutom anslag av växlande belopp till biträden åt vaktmästare och värmelednings-skötare (eldare) samt till portvaktstjänstgöring.

¹⁾ I de följande uppgifterna rörande de särskilda församlingarnas skolor hava de lärare i övningsämnena, vilkas undervisning är fördelad på flera skolor, medräknats i lärarpersonalen vid var och en av dessa.

²⁾ En vaktmästarbefattning vid Katarina södra folkskola, vars innehavare är förordnad å annan tjänst, är f. n. vakanssatt och skall vid nuv. innehavarens avgång indragas.

³⁾ Därav en gemensam för samtliga skolor.

¹⁾ I denna summa äro medräknade utgifterna för läkarvården och tandpolikliniker (se ovan.)

²⁾ Fr. o. m. den 1 juli 1931 tillkommer ytterligare en överlärarbefattning (Skarpnäcks överlärardistrikt).

³⁾ Fr. o. m. den 1 juli 1931 tillkomma ytterligare fem ord. folkskollärare. Fr. o. m. samma tidpunkt skola tio folkskollärarinnebefattningar indragas och ersättas med lika många nya befattningar som småskollärarinnor.

⁴⁾ Dessutom två manliga och en kvinnlig lärare samt en småskollärarinna vid barnavårdsnämndens barnhem och stadsmissionens barnhem vid Bostorp, avlönade å barnavårdsnämndens stat.

⁵⁾ Till ord. lärarpersonal i läs- och skrivämnen utgå därjämte, jämlikt stadsfullmäktiges beslut den 23 april och 17 dec. 1930, vissa fyllnadsersättningar, vilka dock enligt beslut av stadsfullmäktige den 15 dec. 1930 skola minskas med belopp, motsvarande viss samma personal jämlikt beslut av fullmäktige sistnämnda dag tillkommande avlöningsförbättring.

FD. Fortsättnings- och ersättningsskolorna.

Från och med höstterminen 1920 hava jämlikt stadsfullmäktiges beslut den 1 mars 1920 upprättats obligatoriska fortsättningsskolor. I enlighet med bestämmelserna i kungl. stadgan ang. fortsättningsskolan den 16 sept. 1918, är en var, som med fullständigt avgångsbetyg lämnat den egentliga folkskolan eller på annat sätt förvärvat motsvarande kunskaper och ej åtnjuter annan undervisning, som kan anses motsvara fortsättningsskolans utbildning, pliktig att inträda i fortsättningsskola. Skolpliktigt skall deltaga i fortsättningsskolans undervisning under för skoldistriktet fastställt tid. Skolplikten upphör i varje fall, då den skolpliktige fyllt aderton år.

Kursen i fortsättningsskolan skall i Stockholm omfatta högst 440 undervisningstimmar, fördelade på två år med omkring 30 veckor årligen och med 6 å 7 timmar i veckan. Undervisningen i de särskilda skolavdelningarna är dels av yrkesbestämd karaktär och avsedd att giva förberedande yrkesutbildning åt sådana elever, som hava anställning i eller ämna ägna sig åt visst yrke, dels av allmän karaktär och inriktad på meddelandet av fortsatt allmänbildning. I överensstämmelse härmed äro tills vidare upprättade följande utbildningslinjer:

För gossar: fortsättningsskola för 1) järnmanufaktur 2) träindustri 3) elektroteknik 4) handel 5) musik 6) allmän utbildning; för flickor: fortsättningsskola för 1) husligt arbete 2) sömnadsarbete 3) handel 4) musik 5) allmän utbildning. Dessutom meddelas frivillig undervisning i engelska åt fortsättningsskolans elever.

Antalet lärjungar utgör vårterminen 1931 tillsammans 1,271, därav i de yrkesbestämda fortsättningsskolorna 599 och i de allmänna 672. Lärjungarna äro fördelade på 79 avdelningar, förlagda till de särskilda folkskolorna (se nedan).

För de lärjungar, som vid skolålders slut erhållit tillstånd att avgå från folkskolan, men som på grund av bristande fattningsförmåga eller av annan orsak ej kunnat inhämta hela folkskolekursen, hava från och med höstterminen 1920 upprättats obligatoriska ersättningsskolor enligt i fortsättningsskolestadgan givna föreskrifter. För ersättningsskolorna gälla i tillämpliga delar samma bestämmelser i fråga om skolplikt som för fortsättningsskolorna (se ovan). Antalet lärjungar utgör vårterminen 1931 tillsammans 299, fördelade på 17 avdelningar.

Författningar. K. stadgan för fortsättningsskolan den 16 sept. 1918, med ändringar den 8 april 1921, 13 okt. 1922, 17 maj 1923, 20 maj 1925, 18 juni 1926, 24 sept. 1928 och 21 nov. 1930. Reglemente för Stockholms fortsättningsskolor, fastställt av skolöverstyrelsen den 3 mars 1921. K. kung. ang. statsbidrag till avlönande av lärare vid fortsättningsskolan den 16

sept. 1918, med ändringar den 7 juli 1921, 8 juni 1923, 23 maj 1925 och 18 juni 1926.

Avlöningar. Lärare och lärarinnor vid fortsättnings- och ersättningsskolorna, tillsammans: 81,000 kr. Avlöningarna utgå i form av årsarvoden per veckotimme under 32 veckor med 130 kr. för arbetskunskap och allmänna ämnen samt 110 kr. för övningsämnen (förutom rörligt tillägg).

Storkyrkoförsamlingens folkskola.

Storkyrkoförsamlingens folkskola räknar vårterminen 1931 inalles 16 undervisningsavdelningar med 438 skolbarn. Skolan är fördelad på två skolbyggnader, den ena vid Svartmangatan 22, *St.*, med 11 klassrum, den andra vid Själsgårdsgatan 6, *St.*, med 6 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1930 2,664 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,159 band.

I Storkyrkoförsamlingens folkskola äro dessutom inrymda 2 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 22 elever. 9 elever i ersättningsskolan undervisas gemensamt med elever i fortsättningsskolan.

Församlingens skolråd.

Stortorget 1, *St.*

Widner, N., pastor primarius, kyrkoherde, självskr. ordf.; **Adolfsson, G. A.**, privatdetektiv; ***Creutz, J. W.**, f. d. assuransdirektör, vice ordf.; **Hellström, L. G.**, grosshandlare; ***Jordman, E.**, övermaskinist; **Lundberg, C. O.**, hamnarbetare; ***Mörner, f. Murray, A. M.** (Alma), f. d. folkskollärarinna; **Olsson, A. E.**, hamnarbetare; ***Thurnell, f. Jansson, Agda M. V.**, fru.

Suppleanter: ***Dahlström, K. W.**, skräddarmästare; ***Eklund, J. O.**, speccerihandlare; ***Lindkvist, K. M.**, elektriker; **Mårtensson, J. L.**, materialförvaltare; **Norrbj, E. O.**, grosshandlare; **Svensson, D.**, kontorsvaktmästare; **Widén, E.**, linjearbetare; ***Wirström, K. O. F.**, konditor.

Sekreterare.

Tunberg, L. W. T., förste amanuens; t. Djursholm 8 80.

Överlärare.

Nilsson, J.; t. N. (2) 142 70; träffas å exp. Svartmangatan 22, *St.*, alla lösdagar 7,45—8,30 samt måndagar och torsdagar 13,30—14.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	2
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	8
Ord. småskollärarinna	1
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	2
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	2
E. o. småskollärarinna	1
Lärare i övningsämnen	2
Lärarinnor i övningsämnen	6

Samt lärare och lärarinnor 24

Vaktmästare (7).

Gustafson, C. G.

En baderska (2).

Klara församlings folkskola.

Klara församlings folkskola räknar vårterminen 1931 inalles 24 undervisningsavdelningar med 494 skolbarn. Skolan är inrymd i skolhuset vid Klara södra kyrkogata 13 & 15, C., och innehåller 30 klassrum förutom ett antal rum för speciella skoländamål. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1930 3,174 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,566 band.

Till Klara folkskola äro vidare förlagda 3 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 40 elever.

I skolhuset äro dessutom inrymda 7 avdelningar av den högre folkskolan (se ovan).

Församlingens skolråd.

Klara östra kyrkogata 8, C.

Bokander, H. G. E., kyrkoherde, självskr. ordf.; **Billström**, J. M., prakt. läkare; ***Dahlström**, J. F. A., maskinist; **Lindskog**, F., överlärare; ***Magnusson**, A. E., byggmästare, vice ordf. och kassör; ***Törnberg**, A. O. O:son, förste reparatör; **Winroth**, f. Ekström, Arla A. E., fru.

*Sekreterare.***Romare**, P. B., aktuarie; t. Ålsten 5 19.*Överlärare.*

Lindskog, F.; t. N. (2) 1 93 07; träffas å exp. Klara södra kyrkogata 13 & 15, C., i regel alla läsdagar 7,45—8,30 samt måndagar och torsdagar 13,30—14.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	6
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	18
E. o. lärarinna i läs- och skrivämnen	1
Lärare i övningsämnen	2
Lärarinnor i övningsämnen	7

S:a lärare och lärarinnor 34

*Vaktmästare (7).***Andersson**, K. W.

En värmeledningsskötare (8), en baderska (2).

Kungsholms och S:t Görans församlingars folkskola.

Kungsholms och S:t Görans församlingars gemensamma folkskola räknar vårterminen 1931 inalles 110 undervisningsavdelningar med tillsammans 3,132 skolbarn. Skolan är fördelad på två skolbyggnader, den ena vid Mariebergsgatan

34, C., med 85 klassrum¹⁾, den andra vid Hantverkaregatan 17, C., med 11 klassrum. Dessutom disponeras för innevarande läsår 8 provisoriska lärosalar i en byggnad vid Kristineberg (frimurarbarnhusets förutv. s. k. »flikhem».)²⁾ Dessutom finnas vid Kungsholmsgatan 92, C., två skolkök och en bespisningsanstalt. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1930 7,361 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,759 band.

Vid Kungsholms och S:t Görans folkskola finnas vidare 7 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 120 elever samt 2 avdelningar av ersättningsskolan med 43 elever.

Kungsholms församlings folkskola.*Församlingens skolråd.*

Parmmätaregatan 3, C.

Larsson, C. V., kyrkoherde, självskr. ordf.; ***Göransson**, E., byråchef, vice ordf.; ***Hermansson**, K. T. E., vaktmästare, stadsfullm.; **Karlsson**, A. F., järnarbetare; **Ljungström**, V., f. d. distriktsläkare; **Sällqvist**, A. A., inspektör; **Tillgren**, J., överläkare; ***Trönberg**, P., överlärare, stadsfullm.; ***Wingborg**, F. A., redaktör.

Suppleanter: ***Bergh**, J. T. A., läroverksadjunkt; **Cederblom**, f. Fahlstedt, H. J. Carolina, fru; **Göransson**, K. H., kamrerare; ***Holm**, J. A., metallarbetare; ***Mårtensson**, K. F. D., brandförmän; **Sandahl**, P. G. W., övervaktmästare; ***Wetterwik**, S. E., läroverksadjunkt; en vakant.

Sekreterare.

Eckerström, I. J. B. A. A. E., kamrerare; t. K. (50) 35 26.

Överlärare.

Granath, E. V. K.; t. K. (50) 03 04; träffas å exp. Mariebergsgatan 34, n. b., C., alla läsdagar 7,45—8,30, måndagar och torsdagar 13—14, t. K. (50) 53 04, samt därjämte å exp. Hantverkaregatan 17, C., onsdagar 11,20—11,50, t. K. (50) 37 06.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	11
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	37
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	2
E. o. småskollärarinna	3
Lärare i övningsämnen	5
Lärarinnor i övningsämnen	11

S:a lärare och lärarinnor 69

¹⁾ I skolhuset vid Mariebergsgatan hava fr. o. m. höstterminen 1930 sex klassrum upplåtits åt Kungsholmens högre allmänna läroverk (i avvaktan på läroverkets tillbyggnad).

²⁾ Med av stadsfullmäktige anvisade medel pågår f. n. ombyggnad för folkskoleändamål av vissa, förut av frimurarbarnhuset disponerade byggnader vid Kristineberg.

S:t Görans församlings folkskola.

Församlingens skolråd.

Arbetaregatan 21, C.

Ljunge, H. T. N., kyrkoherde, självskr. ordf.;
***Abenius**, H. V., riksbanksrevisor; **Anjou**, N. J.,
läroverksadjunkt; **Bergström**, J. I., spårvägs-
man, vice ordf.; ***Eén**, O. B. L., förestän-
dare; **Fristedt**, J. Maria, folkskollärarinna; **Lars-
son**, f. Karlsson, Jenny A. F., fru; ***Seedoff**,
A. M. A., fabriksförvaltare; ***Winqvist**, K. M.,
järnvägstjänsteman.

Suppleanter: **Carlsson**, Elsa A., bitr. före-
ståndarinna; **Hessler**, A. A. H., sekreterare,
stadsfullm.; **Karlsson**, K. A., förbundsordföran-
de, stadsfullm.; ***Landberg**, A., skräddare;
Wahlén, P. A., skofabriksarbetare; ***Wallén**, A.
M. V. (Alli), fröken; ***Vesterberg**, K. T., me-
tallarbetare; ***Wickström**, K. A., grosshandlare.

Sekreterare.

Lillieros, J., rådmän; t. K. (50) 23 44.

Överlärare.

Granath, E. V. K. (se Kungsholms förs. folk-
skola).

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	13
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	38
Ord. småskollärarinna	1
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	1
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	4
E. o. småskollärarinnor	3
Lärare i övningsämnen	1
Lärarinnor i övningsämnen	12

S:a lärare och lärarinnor 73

Vaktmästare (7).

Karlsson, J. M. (Flemingsgatan 81).

Två värmeledningsskötare (8), två ba-
derskor (2).

Adolf Fredriks församlings folkskola.

Adolf Fredriks församlings folkskola är upp-
delad på två skolhusbyggnader, en vid Tegnérsga-
tanan 44—46, Va., och en vid Saltmätaregatan
2, Va.

Folkskolehuset vid Tegnérsgatan 44—46 har
65 klassrum, skolehuset vid Saltmätaregatan 2
12 klassrum. Skolan räknar vårterminen 1931
inalles 60 undervisningsavdelningar med tillsam-
mans 1,701 skolbarn. Skolebiblioteket omfatta-
de den 31 dec. 1930 5,098 band. Skolans lära-
rbibliotek omfattade vid samma tid 2,093 band.

Vid Adolf Fredriks folkskola finnas vidare 6
avdelningar av fortsättningskolehan med tillsam-
mans 115 elever samt 1 avdelning av ersätt-
ningskolehan med 10 elever.

I skolehusen äro dessutom inrymda 15 avdel-
ningar av den högre folkskolehan (se ovan).

I skolebyggnaden vid Tegnérsgatan äro där-
jämte lokaler upplåtna för högre allmänna läro-
verket för flickor i Stockholm (f. n. bestående av
6 avdelningar) (jfr sid. 329).

Församlingens skolråd.

Kammakaregatan 30, Va.

Hagardt, A., kyrkoherde, självskr. ordf.; ***Gag-
ner**, H. Marie-Louise C., f. d. seminarielek-
tor; ***Hoppe-Gunnarsson**, Lajla S. E., fru; ***Jo-
hannesson**, E. A. V., justerare, vice ordf.;
Källén, O. N., handlande; **Reuter**, L. M., prakt.
läkare; ***Rudner**, A. E., kassör; **Sjöström**,
f. Viktorsson, A. Maria C., fru; **Åkerblad**, I.,
fabrikör.

Sekreterare.

Ljungman, C. J. D., auditör; t. Ö. (60) 74 56.

Överlärare.

Hellström, K. E.; träffas å exp. Tegnérsgatan 44—46,
Va., t. N. (2) 1 69 14, alla läsdagar 7,45—8,30
ävensom måndagar och torsdagar 13,30—14
samt å exp. Saltmätaregatan 2, Va., t. N.
(2) 1 69 16, lördagar 11,30—12.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	10
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	45
Ord. småskollärarinnor	2
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	2
E. o. lärarinna i läs- och skrivämnen	1
Lärare i övningsämnen	8
Lärarinnor i övningsämnen	11

S:a lärare och lärarinnor 79

Vaktmästare (7).

Petterson, G. M.

En värmeledningsskötare (8), en ba-
derska (2).

Gustav Vasa församlings folkskola.

Gustav Vasa församlings folkskola, Karlbergs-
vägen 34, Va., räknar vårterminen 1931 36 skol-
avdelningar med tillsammans 1,041 barn, därav
8 avdelningar undervisas på eftermiddagen efter
kl. 12,30. Skolehuset har 28 klassrum. Den
31 dec. 1930 funnos i skolebiblioteket 3,310
band. Skolans lära rbibliotek omfattade vid samma
tid 1,474 band.

Till Gustav Vasa folkskola är vidare förlagd
en avdelning av ersättningskolehan med 15 elever.

Församlingens skolråd.

Västmannagatan 63, Va.

Hallberg, H. E., kyrkoherde, självskr. ordf.;
***Blom**, C. E., läroverksadjunkt; ***Engqvist**, C. E.,

posttjänsteman; *Hallström, K. L. F., tjänsteman, vice ordf.; Larsson, I. S., förtroendeman; Liljencrantz, f. Tamm, Märta, friherinna; Ljung, J. A., prakt. läkare; Ohlsson, f. Augustdotter, Elin C., fru; *en vakant.

Sekreterare.

Falkenberg, A. C. M., frih., kanslisekreterare; t. (6) 78 89 99.

Överlärare.

Härner, Frida M.; t. N. (2) 193 03; träffas å skolans exp. Karlbergsvägen 34, Va., i regel varje läsdag 7,45—8,30 samt måndagar och torsdagar 13,30—14.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen 7
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen m. m. 24
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen 2
E. o. småskollärarinnor 4
Lärare i övningsämnen 4
Lärarinnor i övningsämnen 9

Så lärare och lärarinnor 50

Vaktmästare (7).

Palmbäck, E. V.

En värmeledningsskötare (8).

Matteus församlings folkskola.

Matteus församlings folkskola räknar vårterminen 1931 inalles 67 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,990 skolbarn. Skolan är belägen vid Norrtullsgatan 18, Va., och har 47 klassrum. I förhyrd lokal, Idungatan 1 A, Va., disponeras ytterligare 14 skolsalar. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1930 4,309 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,697 band.

Vid Matteus folkskola finnas vidare 4 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 64 elever.

Församlingens skoloråd.

Västmannagatan 92, Va.

Berglund, A. A. T., kyrkoherde, självskr. ordf.; Danielsson, T. H., tjänsteman, vice ordf.; *Ferm, A. V., snickare, stadsfullm.; *Forsell, J. A. Sson, expeditiönsförare, kassör; Hede-
lius, A. H., lärare vid högre folkskolorna, stadsfullm.; Hesslin, O. E., fabriksföreståndare; *Holmberg, C. A., grosshandlare.

Suppleanter: Eriksson, E. G., pianoarbetare; Granlund, f. Wallis, J. K. M. (Hanna), fru; *Karlén, f. Ullman, Anna M. L., fru; *Kleist, J. B. A., ingenjör; *Larsson, E. A., droskägare; Petsén, C. O. B. B., grosshandlare.

Sekreterare.

Sahlin, E. C., konsistoriesekreterare; t. S. (4) 1 20 80.

Överlärare.

Lindberg, A. A.; t. N. (2) 1 80 51; träffas å exp. Norrtullsgatan 18, n. b., Va., i regel varje läsdag 7,45—8,30 samt måndagar och torsdagar 13,45—14,15.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen 16
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen 50
Ord. småskollärarinna 1
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen 2
Lärare i övningsämnen 4
Lärarinnor i övningsämnen 8

Så lärare och lärarinnor 81

Vaktmästare (7).

Strömbäck, T. G.

En värmeledningsskötare (8), en baderska (2).

Jakobs och Johannes församlingars folkskola.

Jakobs och Johannes församlingars gemensamma folkskola räknar vårterminen 1931 inalles 50 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,359 skolbarn. Skolan är fördelad på fyra skolbyggnader, en Brunnsgatan 11, C., med 18 klassrum, en Roslagsgatan 61, Va., med 24 klassrum, en Ynglingagatan 1, Va., med 12 klassrum och en å Skeppsholmen, Ö., med 1 klassrum. Den 31 dec. 1930 omfattade skolbiblioteket i Johannes folkskola 4,245 band och skolbiblioteket i Jakobs folkskola 1,888 band. Johannes folkskolas lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,504 band och Jakobs 1,163 band.

Till Jakobs folkskola äro vidare förlagda 1 avdelning av fortsättningsskolan med 21 elever och 1 avdelning av ersättningsskolan med 17 elever. Till Johannes folkskola äro förlagda 3 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 41 elever.

Jakobs församlings folkskola.

Församlingens skoloråd.

Jakobsgatan 2, C.

Andræ, S. E. J., kyrkoherde, självskr. ordf.; *Hedin, Clara C. H., fröken; Jonsson, G. A., ständig adjunkt; Nilsson, A. H. E., reparatör; *Reuterskiöld, C. B., major, stadsfullm., vice ordf.; Sehardt, Elisabeth, fröken; *Sjögren, P. A., ingenjör.
Suppleanter: Helin, O. H. F., plåtslagarmästare; *Högquist, K. G. A., direktör.

Sekreterare.

Afzelius, A. C. A., rådmän; t. Brevik 77.

Överlärare.

Lindvall, F. E.; t. N. (2) 193 06; träffas å exp. Roslagsgatan 61, n. b., Va., i regel alla läsdagar 7,45—8,30 samt måndagar och tors-

FD.

dagar 13,30—14 och i skolhuset vid Brunnsgatan 11, C, t. N. (2)1 69 15, fredagar 10,45—11,15.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	3
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	8
E. o. lärarinna i läs- och skrivämnen	1
E. o. småskollärarinna	1
Lärare i övningsämnen	2
Lärarinna i övningsämnen	1

S:a lärare och lärarinnor 16

Vaktmästare, tillika värmelednings-skötare (8).

Nilsson, C. H. (Brunnsgatan 11).

Johannes församlings folkskola.

Församlingens skoloråd.

Kammakaregatan 12, Va.

Öhman, K., kyrkoherde, självskr. ordf.; *Alfvén, K. A., prakt. läkare; *Hjorth, J. E., direktör, stadsfullm., vice ordf.; Johansson, K., möbelsnickare; Lindvall, F. E., överlärare; *Lundborg, N., förrädsarbetare; Wassberg, A., f. d. överlärare.

Suppleanter: Lignell, E., komminister; *Lindgren, K. J., kassör; *Nyblom, A., folkskollärare; Svensson, K. L., förman; Wall, C. V., brandförman; *en vakant.

Sekreterare.

Wassberg, N. A. I., tf. notarie; t. Stocksund 5 27 eller »domänstyrelsen».

Överlärare.

Lindvall, F. E. (se Jakobs förs. folkskola).

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	7
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	24
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	1
E. o. lärarinna i läs- och skrivämnen	1
E. o. småskollärarinnor	4
Lärare i övningsämnen	5
Lärarinnor i övningsämnen	7

S:a lärare och lärarinnor 49

Vaktmästare (7).

Säfström, J. (Roslagsgatan 61).

En värmeledningsskötare (8), en baderska (2).

Engelbrekts församlings folkskola.

Engelbrekts församling har två folkskolor, se nedan.

Församlingens skoloråd.

Östermalmsgatan 67, Ö.

Lindgren, J., kyrkoherde, självskr. ordf.; *Branzell, A., f. d. överlärare, vice ordf.; *Lars-

son, J. A., konstsmid; Lundh, E. V. R., maskinist; *Nöjd, P. D., överlärare; Wallin, H., undervisningsråd, kassör; Westermarck, F. J. E., professor emeritus.

Suppleanter: Gréen, J. G., trädgårdsassistent; *Gustafsson, G. A. V., djurvårdare; Pehrson, A. T., rektor; *Boström, G. T., förman; Jan-son, E. J. (Emy), folkskollärarinna; *Rudberg, T. A., lektor.

Sekreterare.

Åkerman, G. A., kansliråd; t. (1)1 05 94.

Skolan vid Valhallavägen.

Skolan räknar vårterminen 1931 inalles 43 undervisningsavdelningar med 1,062 skolbarn. Skolan är belägen vid Valhallavägen 76, Ö., och har 53 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1930 4,776 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,408 band.

Vid Engelbrekts folkskola finnas vidare 4 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 62 elever samt 1 avdelning av ersättningsskolan med 18 elever.

I skolhuset äro dessutom inrymda 8 avdelningar av den högre folkskolan (se ovan).

Överlärare.

Nöjd, P. D.; t. N. (2)1 10 29; träffas å exp. Valhallavägen 76, Ö., i regel alla lördagar 7,45—8,30, måndagar och torsdagar 13,30—14 samt tisdagar i skolan vid Värtan 10—10,30.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	7
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	33
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	4
Lärare i övningsämnen	7
Lärarinnor i övningsämnen	10

S:a lärare och lärarinnor 61

Vaktmästare (7).

Hagberg, A. S.

En värmeledningsskötare (8), en baderska (2).

Skolan vid Värtan.

Skolan vid Värtan räknar vårterminen 1931 inalles 18 undervisningsavdelningar med 460 skolbarn. Skolan är belägen i Hjorthagen och fördelad på två skolbyggnader, gamla skolhuset med 10 klassrum och nya skolhuset med 8 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1930 1,670 band. Lärarbiblioteket omfattade vid samma tid 805 band.

Överlärare.

Nöjd, P. D.; t. Värtan 2 25; träffas å exp. i nya skolhuset tisdagar 10—10,30. Övriga mötningstider, se ovan.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	3
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	12
Ord. småskollärarinna	1
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	1
E. o. småskollärarinna	1
Lärare i övningsämnen	3
Lärarinnor i övningsämnen	6

S:a lärare och lärarinnor 27

Vaktmästare, tillika värmelednings-skötare (8).

Stjernström, G. R. (gamla skolhuset).

En *portvakt* (nya skolhuset), en *extra baderska* (1,440 kr.).**Hedvig Eleonora och Oscars församlingars folkskola.**

Hedvig Eleonora och Oscars församlingar hava tillsammans en gemensam folkskola. Denna skola är uppdelad på tre skolbyggnader, den ena vid Linnégatan 54, Ö., som ligger inom Oscars församling, den andra vid Linnégatan 37, Ö., som ligger inom Hedvig Eleonora församling, och den tredje å Djurgården, tillhörande Oscars församling.

Folkskolorna räkna vårterminen 1931 inalles 49 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,357 skolbarn. Skolhuset vid Linnégatan 54 har 28 klassrum; skolhuset vid Linnégatan 37 har 12 klassrum och Djurgårdens skolhus 7 klassrum. Hedvig Eleonora och Oscars församlingars skolbibliotek omfattade den 31 dec. 1930 6,211 band och lärarbiblioteket 2,044 band.

Till Hedvig Eleonora folkskola äro vidare förlagda 2 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 38 elever.

Hedvig Eleonora församlings folkskola.*Församlingens skolråd.*

Storgatan 7, Ö.

Källander, A. J., kyrkoherde, självskr. ordf.; Danielsson, A. J., telefonmontör; Erdmann, f. Malm, E. K. G. (Gertie), fru; Falk, Ingrid A. M., fröken; *Fähræus, G. R., rektor, vice ordf.; Hedman, C. E., möbelsnickare; *Löfgren, B. G., direktör, kassaförvaltare; *Nordgren, R. E., överläkare; *Wall, S. D., professor.

Sekreterare.

Holmström, G. S., sekreterare i lantbruksstyrelsen; t. S. (40) 66 22.

Överlärare.

Söder, A.; t. N. (2) 192 98; träffas å exp. Linnégatan 54, Ö., alla lösdagar 7,45—8,30 samt därjämte måndagar och torsdagar 13,30—14 ävensom i Djurgårdens folkskola tisdagar 12,45—13,15.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	3
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	15
E. o. lärarinna i läs- och skrivämnen	1
E. o. småskollärarinna	1
Lärare i övningsämnen	1
Lärarinnor i övningsämnen	4

S:a lärare och lärarinnor 25

Oscars församlings folkskola.*Församlingens skolråd.*

Fredrikshovsgatan 3, Ö.

Bengtson, H. G. V., kyrkoherde, självskr. ordf.; *Gezelius, A., apotekare; *Lundqvist, E. E. O., civilingenjör; Nylund, S. J., undervisningsråd; Pauli, I. H. E., lektor; Sandberg, f. Fogelqvist, Eva, fru; *Wennerholm, O. T. H., vice härads-hövding, vice ordf. och kassör.

Sekreterare.

Törnell, E. R., registrator; t. (6) 7 70 68.

Överlärare.

Söder, A. (se Hedvig Eleonora förs. folkskola).

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	5
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	20
Ord. småskollärarinna	1
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	2
E. o. lärarinna i läs- och skrivämnen	1
E. o. småskollärarinna	1
Lärare i övningsämnen	1
Lärarinnor i övningsämnen	4

S:a lärare och lärarinnor 35

Vaktmästare (7).

Söhr, O. (Linnégatan 54).

En *värmeledningsskötare* (8), en *baderska* (2).**Katarina församlings folkskolor.**

Katarina församling bildar två överlärardistrikt, se nedan.

Församlingens skolråd.

Höbergsgatan 15, Sö.

Edquist, C., kyrkoherde, självskr. ordf.; *Brunzell, O., möbelhandlare, stadsfullm.; *Danielson, H., f. d. folkskollärare, vice ordf.; *Gyberg, P. J., komminister; Henning, K. S., lärare vid högre folkskolorna; Rosén, E. I., snickare; Torstensson, A. H. E., linjearbetare; Valdén, f. Karlson, Gerda S., fru; Wikberg, S., seminarielärare; *Åman, O. V., journalist; *Örtendal, J. R. V., folkskollärare.

Sekreterare.

Lundwall, S. A., advokat; t. S. (4) 3 35 40.

Katarina norra överlärardistrikt.

Katarina församlings norra folkskola räknar vårterminen 1931 inalles 44 undervisningsavdel-

FD.

ningar med 1,271 skolbarn. Skolan är belägen Tjärhovsgatan 15 & 17, Sö., och har 37 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1930 3,082 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,515 band.

Vid Katarina norra folkskola finnas vidare 3 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 38 elever samt 1 avdelning av ersättningsskolan med 16 elever.

Överlärare.

Lange, O.; t. S. (4) 1 35 05; träffas å exp. Tjärhovsgatan 15, Sö., i regel alla läsdagar 7,45—8,30 samt måndagar och torsdagar 13,45—14,15.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	8
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	30
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	1
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	2
E. o. småskollärarinnor	5
Lärare i övningsämnen	3
Lärarinnor i övningsämnen	8

S:a lärare och lärarinnor 57

Vaktmästare (7).

Karlsson, J. L.

En värmeledningsskötare (8), en baderska (2), en portvakt (900 kr.).

Katarina södra överlärardistrikt.

Katarina södra folkskola räknar vårterminen 1931 inalles 78 undervisningsavdelningar med tillsammans 2,447 skolbarn. Skolan är belägen vid Sofiagatan 2, Sö., och är fördelad på två skolbyggnader, gamla skolutrust med 16 klassrum och stora skolutrust med 47 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1930 5,547 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,475 band.

Vid Katarina södra folkskola finnas vidare 7 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 135 elever samt 1 avdelning av ersättningsskolan med 14 elever.

Överlärare.

Trönberg, P., stadsfullm.; träffas å exp. Sofiagatan 2, Sö., stora skolutrust, i regel alla läsdagar 7,45—8,30 samt måndagar och torsdagar 13,30—14; t. S. (4) 3 02 09.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	14
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	51
Ord. småskollärarinnor	2
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	3
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	3
E. o. småskollärarinnor	6
Lärare i övningsämnen	5
Lärarinnor i övningsämnen	10

S:a lärare och lärarinnor 94

Vaktmästare (7).

Franzén, B.

En värmeledningsskötare (8), en baderska (2).

Sofia församlings folkskola.

Sofia församlings folkskola, som är belägen Skånegatan 117, Sö., och innehåller 71 klassrum, räknar vårterminen 1931 inalles 70 undervisningsavdelningar med tillsammans 2,053 barn. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1930 5,002 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,250 band.

Till Sofia folkskola äro vidare förlagda 4 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 74 elever samt 2 avdelningar av ersättningsskolan med tillsammans 26 elever.

I skolhuset äro dessutom inrymda 4 avdelningar av den kommunala mellanskolan och 5 avdelningar av den högre folkskolan (se ovan).

Församlingens skolråd.

Borgmästaregatan 11, Sö.

Klefbeck, E. A., kyrkoherde, själskr. ordf., Carlquist, A. T., kontrollingenjör, vice ordf.; *Englund, F. E., banktjänsteman; *Eriksson, O. H., statistikföreläsare; Fihn, A. H. L., chaufför; Johansson, K. V., filare; Palmér, B. J. S., banktjänsteman, kassör; *Pettersson, N. H., trädgårdsarbetare; *Stjernström, G. V., frisör-mästare.

Sekreterare.

Agvald, R. V., överlärare; t. S. (40) 29 89 (jfr nedan).

Överlärare.

Agvald, R. V.; träffas å exp. Skånegatan 117, Sö., alla läsdagar 7,45—8,30 samt måndagar och torsdagar 13,45—14,15; t. S. (4) 3 13 38.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	13
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	47
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	1
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	6
E. o. småskollärarinnor	5
Lärare i övningsämnen	10
Lärarinnor i övningsämnen	12

S:a lärare och lärarinnor 94

Vaktmästare (7).

Andersson, T.

En värmeledningsskötare (8), två baderskor (2).

Maria församlings folkskola.

Maria församlings folkskola räknar vårterminen 1931 inalles 84 undervisningsavdelningar med tillsammans 2,458 skolbarn. Skolan är fördelad på tre skolbyggnader, en vid Ringvägen 23,

Sö., med 56 klassrum¹⁾ och de båda övriga vid Timmermansgatan 28, *Sö.*, med 31 klassrum. Dessutom finnes på senare platsen en särskild mindre byggnad med slöjdsal och skolkök med matrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1930 7,760 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 2,262 band.

Vid Maria folkskola finnas vidare 5 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 96 elever och 2 avdelningar av ersättningsskolan med 29 elever.

Dessutom äro här inrymda 8 avdelningar av den högre folkskolan (se ovan).

Församlingens skolråd.

S:t Paulsgatan 10, *Sö.*

Molin, O. E., kyrkoherde, självskr. ordf.; ***Bäckman, G. O.**, förste vaktmästare; **Edberg, Ingri M.**, lärarinna; **Johanson, K. R.**, skräddarmästare; ***Rissén, Hj. R.**, tullkassör; **Robinson, S. N. A.**, typograf; **Rydén, O. B.**, överlärare, kassör; ***Steiner, O. E.**, seminarieledare, vice ordf.; ***Wistedt, H. L.**, arkivarie.

Sekreterare.

Masreliez, K. V., rådman; t. Ålsten 10 23.

Överlärare.

Rydén, O. B.; t. S. (4) 3 02 10; träffas å exp. vid Ringvägen, *Sö.*, i regel alla läsdagar 7,45—8,30 samt måndagar och torsdagar 13,45—14,15 och å exp. vid Timmermansgatan 28, *Sö.*, t. S. (4) 3 35 06, onsdagar 10,30—11.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	13
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	57
Ord. småskollärarinnor	2
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	7
E. o. småskollärarinnor	5
Lärare i övningsämnen	7
Lärarinnor i övningsämnen	14

S:a lärare och lärarinnor 105

Vaktmästare, tillika värmelednings-skötare (8).

Björklund, E. J. E. (skolan vid Timmermansgatan).

Vaktmästare (7).

Hellman, O. H. (skolan vid Ringvägen).

En värmeledningsskötare (8), två bader-skor (2).

¹⁾ Enligt kungl. maj:ts resolution den 20 juni 1924 ang. delning av Maria församling skall folkskolan vid Ringvägen, ehuru belägen inom Högalids församlings område, anses tillhöra Maria nybildade församling.

Högalids församlings folkskola.

Högalids församlings folkskola räknar vårtermi- nen 1931 60 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,789 barn. Skolhuset är beläget Folk- skolegatan 11—13, *Sö.*, och innehåller 51 klass- rum. Dessutom finnas lokaler för en friluftss- kola med plats för 25 bröstklarna barn. Skol- biblioteket omfattade den 31 dec. 1930 3,752 band och skolans lärarbibliotek vid samma tid 2,152 band.

Till Högalids folkskola äro vidare förlagda 3 avdelningar av fortsättningsskolan med till- sammans 55 elever och 2 avdelningar av er- sättningsskolan med 35 elever.

I skolhuset finnas dessutom 4 avdelningar av den kommunala mellanskolan (se ovan).

Församlingens skolråd.

Högalids prästgård, Högalidsberget, *Sö.*

Mogård, J. A. B., kyrkoherde, självskr. ordf.; ***Anderson, C. W.**, maskinarbetare, stadsfullm.; **Brusén, N. G.**, sysselman; ***Claesson, f.** Fager- ström, Anna M., fru; **Claesson, P. J.**, tillsy- ningsman, kassör; **Larsson, J. L.**, tillsynings- man; **Lidman, C.**, f. d. andre folkskolinspektör, vice ordf.; ***Philipsen, K. G.**, köpman; ***Rön- nell, E.**, f. d. folkskollärare.

Sekreterare.

Steenberg, K., överlärare; t. S. (40) 3 6 02 (jfr nedan).

Överlärare.

Steenberg, K.; träffas å skolans exp. Folkskole- gatan 11—13, *Sö.*, alla läsdagar i regel 7,45—8,30 samt måndagar och torsdagar 13,15—14; t. S. (40) 4 5 70.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	11
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	44
Ord. småskollärarinnor	1
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	2
E. o. småskollärarinnor	2
Lärare i övningsämnen	4
Lärarinnor i övningsämnen	14

S:a lärare och lärarinnor 78

Vaktmästare (7).

Carlsson, E. J.

En värmeledningsskötare (8), en bader- ska (2).

Brännkyrka församlings folkskolor.

Brännkyrka församling bildar efter Enskede församlings utbrytning fr. o. m. år 1931 tre överlärdistrikter, *Älsjö-*, *Liljeholmens* och *Blommensbergdistrikten*.

Församlingens skolråd.

Lindskog, H. J., kyrkoherde, självskr. ordf.; **Andersson, P.**, överlärare, stadsfullm.; **Asp-**

FD.

lund, E. P., byggnadstimmerman; **Flygare**, B. O., kontorsskrivare, vice ordf.; ***Lindquist**, C. G. A., bokhållare; ***Lindquist**, E. G., spårvägsman; ***Lundin**, f. Fornstedt, Sigrid A., barnavårdsman, stadsfullm.; **Magnusson**, K. A., typograf; **Mathson**, E. C. A. F., syssloman; ***Pettersson**, A. E., stationskarl; ***Ölander**, A. F., inspektör.

Suppleanter: **Andersson**, A. H., skräddare; **Hammarnoff**, E. F., inspektör; **Jonsson**, J. A. W., slöjdlärare; **Källberg**, K. J. R., arrendator; ***Larsson**, C. H., verkstadsarbetare; ***Lindström**, M. S., ingenjör; **Lundberg**, E. B., spårvägsman; ***Pettersson**, I. V., metallarbetare; ***Sandberg**, S. O., arrendator; ***Widegren**, f. Olovsson, Olga J. B., fru.

Sekreterare.

Öström, J. N. H., bitr. fattigvårdsinspektör; t. Liljeholmen 3 89.

Älvsjö överlärdistrikt.

Inom distriktet finnas skolor vid Solberga (kyrkskolan) samt i Örby, Långbrodal, Södertörns villastad och Herrängen¹⁾, vilka vårterminen 1931 räknade 50 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,267 skolbarn. Skolbiblioteken omfattade den 31 dec. 1930 3,772 band. Skolans lärarymbud omfattade vid samma tid 1,295 band.

Vid Örby skola finnas vidare 3 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 41 elever och 1 avdelning av ersättningsskolan med 11 elever.

Överlärdare.

Granér, C. T.; träffas å exp. i kyrkskolan alla läsdagar 7,45—8,30, t. Örby 1 27; i skolan i Långbrodal måndagar 13—13,30, t. Älvsjö 5 56; i skolan i Örby torsdagar 13,30—14, t. Örby 25.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	8
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	31
Ord. småskollärarinnor	2
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	2
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	3
E. o. småskollärarinnor	5
Lärare i övningsämnen	3
Lärarinnor i övningsämnen	9

Så lärare och lärarinnor 63

Vaktmästare, tillika värmelednings-skötare (8).

Bergström, H. S. (Örby skola); **Bergström**, C. M. (Långbrodals skola).

Två baderskor (2).

¹⁾ Södertörns skola skall fr. o. m. den 1 juli 1931 hänföras till Skarpnäckes överlärdistrikt (jfr not å nästfölj. sida).

Liljeholmens överlärdistrikt.

Distriktet omfattar Liljeholmens, Årsta och Midsommarkransens skolor, vilka vårterminen 1931 räknade 35 undervisningsavdelningar med tillsammans 929 skolbarn. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1930 3,218 band. Skolans lärarymbud omfattade vid samma tid 844 band.

Till Midsommarkransens folkskola äro vidare förlagda 3 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 44 elever. 4 elever i ersättningsskolan undervisas gemensamt med elever i fortsättningsskolan.

Överlärdare.

Andersson, P., stadsfullm.; träffas å exp. i Midsommarkransens skolhus alla läsdagar 7,45—8,30, ävensom måndagar och torsdagar 13—13,30; t. Liljeholmen 4 01.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	6
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	24
Ord. småskollärarinnor	3
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	3
Lärare i övningsämnen	6
Lärarinnor i övningsämnen	11

Så lärare och lärarinnor 53

Vaktmästare (7).

Olsson, P. O. (Midsommarkransens skola).

En värmeledningsskötare (8), en baderska (2).

Blommensbergs överlärdistrikt.

Distriktet omfattar Blommensbergs och Mälarsköjdens skolor, vilka vårterminen 1931 räknade 60 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,608 skolbarn. Skolbiblioteken omfattade den 31 dec. 1930 4,351 band. Lärarbiblioteken omfattade vid samma tid 1,514 band.

Vid Blommensbergs folkskolor finnas dessutom 6 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 85 elever.

Överlärdare.

Wahlström, A. T.; träffas å exp. i nya skolhuset vid Blommensberg i regel alla läsdagar 7,45—8,30 samt därjämte måndagar 13—13,30, t. Gröndal 65; å exp. i nya skolhuset vid Mälarsköjden torsdagar 12,45—13,15, t. Mälarsköjden 29.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	12
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	40
Ord. småskollärarinnor	8
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	1
Lärare i övningsämnen	3
Lärarinnor i övningsämnen	9

Så lärare och lärarinnor 73

Vaktmästare (7).

Karlsson, E. A. Q. (Blommensbergs skola).

Extra vaktmästare och värmeledningsskötare
(2,880 kr.).

Karlbohm, K. (Mälarhöjdens skola).

En värmeledningsskötare (8), två extra baderskor (1,650—1,440 kr.).

Enskede församlings folkskolor.¹⁾

Inom församlingen finnas skolor i Enskede (gamla och nya skolan), Skarpnäck, Gubbängen och Stureby, vilka vårterminen 1931 räknar 79 undervisningsavdelningar med tillsammans 2,131 skolbarn. Skolbiblioteken omfattade den 31 dec. 1930 5,302 band. Lärarbiblioteket omfattade vid samma tid 1,392 band.

Till Enskede folkskola äro vidare förlagda 5 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 88 elever och 1 avdelning av ersättnings-skolan med 16 elever.

Dessutom äro i Enskede folkskola inrymda 4 avdelningar av den kommunala mellanskolan (se ovan).

*Församlingens skolråd.***Kyrkoherden** (vakant), självskr. ordf.; **Brandt**, J. O., veterinär; **Erikson**, E. G. F., stereotypör; **Ferdman**, G. S., gravör; **Helle**, A. V., folkskollärare; **Karling**, f. Andersson, I. H., fru; **Lantz**, W. G. G:son, tullkontorist; **Lindén**, D. E., boktryckare; **Lindqvist**, G. R., redaktör, stadsfullm.; **Sjöstedt**, f. Österman, Berta, fru; **Svensson**, A. H., murare.**Suppleanter:** **Aronsson**, C. G., reparatör; **Bengtsson**, S., verkställare; **Brodd**, f. Lidén, Anna S., fru; **Carlsson**, A. W., murare; **Carlsson**, J. A., byggnadsarbetare; **Eriksson**, J., smed; **Grusell**, E. A., packmästare; **Håkansson**, M. O., chaufför; **Månsson**, f. Hjorth, Hanna K., fru; **Westerberg**, C. A., bokförelse.*Sekreterare.*

T. v. fungerar sekreteraren hos Brännkyrka förs:s skolråd (se sid. 214).

*Överlärare.***Edman**, E. A.; träffas å exp. i Enskede folkskola tisdagar, onsdagar, fredagar och lördagar 7,45—8,30 samt dessutom måndagar och torsdagar 13,30—14, t. Enskede 10 62;¹⁾ Enligt beslut av folkskoledirektionen skall fr. o. m. den 1 juli 1931 Enskede församling uppdelas i två överlärardistrikt, Enskede och Skarpnäcks överlärardistrikt, av vilka det senare skall omfatta skolorna vid Skarpnäck och Gubbängen, Enskede gamla skola (vid Stora Gungan) samt Södertörns skola (nu tillhörande Älvsjö överlärardistrikt).

i skolhuset vid Skarpnäck måndagar och torsdagar 7,45—8,30 samt tisdagar och fredagar 13,30—14, t. Enskede 20 45.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	14
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	47
Ord. småskollärarinnor	5
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	2
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	5
E. o. småskollärarinnor	6
Lärare i övningsämnen	4
Lärarinnor i övningsämnen	15

S:a lärare och lärarinnor 98

Vaktmästare (7).

Carlberg, W. T. (Enskede skola).

Extra vaktmästare och värmeledningsskötare
(2,880 kr.).

Lindeborg, E. L. (Skarpnäcks skola).

En värmeledningsskötare (8), en baderska (2), en extra baderska (1,440 kr.).

Bromma församlings folkskolor.Bromma bildar från den 1 juli 1929 två överlärardistrikt, *Bromma norra* och *Bromma södra överlärardistrikt*.*Församlingens skolråd.***Svensson**, M. T. K., kyrkoherde, självskr. ordf.; **Brundin**, J. E., disponent; **Hedvall**, A. G., folkskollärare, vice ordf.; **Nilson**, A. D., avdelningschef; **Nyström**, C. O. A., överstelöjtnant; **Plan**, J. H., skomakeriarbetare; **Wickman**, f. Johansson, Laura K., fru.**Suppleanter:** **Koch**, C. O., lektor; **Lindqvist**, F. S., snickare; **Nilsson**, K. O., järnarbetare; **Wandel**, B. E. L., förrädsförvaltare; **Winberg**, E. G., stenhuggare, stadsfullm.; **Borgström**, J. V. A., målarmästare.*Sekreterare.***Larsson**, L. Hj., f. d. kommunalkamrerare; t. Ulvsunda 10.**Bromma norra överlärardistrikt.**Distriktet omfattar skolorna vid Ängby, Bällstalund och Älvik¹⁾, vilka vårterminen 1931 räknar inalles 58 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,377 skolbarn. Skolbiblioteken omfattade den 31 dec. 1930 3,538 band (varav i Ängby 644, i Bällstalund 952 och i Älvik 1,942). Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,271 band (varav 19 i Ängby, 510 i Bällstalund och 742 i Älvik).

Vid Bromma norra folkskolor finnas dessutom 7 avdelningar av fortsättningsskolan (2 i

¹⁾ En ny skolbyggnad är under uppförande vid Olovsund.

FD.

Bällstalund och 5 i Alvik) med tillsammans 101 elever samt 1 avdelning av ersättningsskolan (i Alvik) med 23 elever.

I Alviks folkskola äro därjämte inrymda 4 avdelningar av den kommunala mellanskolan (se ovan).

Överlärare.

Wallerius, L.; träffas å exp. i Alviks skola i regel alla läsdagar 7,45—8,30 samt måndagar och torsdagar 12—12,30, t. Ulvsunda 26; å exp. i Bällstalunds skola fredagar 12—12,30, t. Bromma 22; å exp. i Ängby skola fredagar 12,45—13,15, t. Bromma kyrka 51.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	9
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	31
Ord. småskollärarinnor	4
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	2
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	7
E. o. småskollärarinnor	5
Lärare i övningsämnen	14
Lärarinnor i övningsämnen	16

S:a lärare och lärarinnor 88

Vaktmästare, tillika värmelednings-skötare (8).

Rydhammar, C. O., tjl. (se nedan), tjf. Nilsson, I. P. (Bällstalunds skola).

Vaktmästare (7).

Johansson, J. A. (Alviks skola).

Extra vaktmästare, tillika värmelednings-skötare (2,880 kr.).

Åström, P. T. (Ängby skola).

En värmelednings-skötare (8), två baderskor (2).

Bromma södra överlärardistrikt.

Distriktet omfattar skolorna i Ålsten, Smedslätten och Äppelviken samt på Lilla Essingen och Stora Essingen, vilka vårterminen 1931 räknas inalles 43 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,157 skolbarn. Skolbiblioteken omfattade den 31 dec. 1930 1,336 band. Lärarbiblioteken omfattade vid samma tid 480 band.

Överlärare.

Sandström, A. T. V.; träffas å exp. i Ålstens skola i regel alla läsdagar 7,45—8,30 samt måndagar och torsdagar 12—12,30; t. Ålsten 12 50 (personl.), Ålsten 11 29 (exp. och vaktm.)

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	3
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	30
Ord. småskollärarinnor	4
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	2
E. o. lärarinna i läs- och skrivämnen	1
E. o. småskollärarinnor	3

Lärare i övningsämnen	6
Lärarinnor i övningsämnen	14

S:a lärare och lärarinnor 63

Extra vaktmästare och värmelednings-skötare (3,780 kr.).

Rydhammar, C. O. (se ovan) (Ålstens skola).

En extra baderska (1,440 kr.).

Skolan för bildbara sinnesslöa barn.

Expedition: Götgatan 38, Sö.; t. S. (4) 3 56 12.

Skolor: Götgatan 38, Sö.; t. S. (4) 3 56 12; Garvaregatan 6, C.; t. K. (50) 31 34.

I enlighet med av folkskoledirektionen framlagt förslag beslöt stadsfullmäktige den 19 dec. 1923, att i Stockholm skulle upprättas en skola för bildbara sinnesslöa barn. Skolan, som trädde i verksamhet fr. o. m. år 1925, är anordnad som externat, d. v. s. eleverna bo i hemmen. Där elevernas egna hem befinnas i uppfostringshänseende olämpliga, utackorderas eleverna genom skolans försorg i andra hem. Fr. o. m. år 1931 har anordnats ett annex till skolan, beläget Garvaregatan 6 och inrymmande lokaler för 25 barn. Vid sinnesslöskolan, i vilken f.n. meddelas undervisning åt 125 barn, fördelade på nio avdelningar, äro anställda en föreståndarinna och åtta lärarinnor. Förutom i läsämnen meddelas undervisning i papp- och träslöjd samt skomakeri (för gossarna) och i kvinnlig slöjd och husligt arbete (för flickorna). I samband med skolan är anordnat ett s. k. daghem, närmast avsett för elever från sådana hem, där föräldrarna under dagen äro sysselsatta i förvärvsarbete utom hemmet.

Till verksamheten utgår statsbidrag enligt k. kung. den 24 okt. 1919 (jfr nedan).

Stadsfullmäktige hava uppdragit åt folkskoledirektionen att vara styrelse för skolan.

Författningar. K. kung. den 24 okt. 1919 ang. understöd av statsmedel åt anstalter för bildbara sinnesslöa m. fl., med ändringar den 9 okt. 1922, 11 april 1924, 18 juni 1927 och 19 dec. 1930.

Stat år 1931. Utgifter: 78,400 kr.; inkomster: 22,500 kr. (statsbidrag).

Styrelse.

Folkskoledirektionen.

Tf. föreståndarinna, tillika lärarinna (5,160 kr.).

Eigenström-Borgström, B. Signe M., fru; träffas å skolans exp. alla läsdagar 8,15—8,40 samt dessutom måndagar och torsdagar 12,15—13,15.

Läkare.

Tamm, A. Alfhild (se sid. 196).

Åtta lärarinnor (3,300 kr.).

Stockholms stads lärings- och yrkesskolestyrelse och i samband därmed stående institutioner.

Lärings- och yrkesskolestyrelsen.

Högbergsgatan 71, Sö.; telefoner och expeditionstid: se nedan. Styrelsens sammanträden hållas i stadshuset, C., i regel andra tisdagen i varje månad under läs-terminerna.

Stadens yrkesskolor (se vidare nedan) sorterade till en början under folkskoledirektionen, men den 19 nov. 1917 beslöt stadsfullmäktige upprättande av en fristående nämnd för ledningen av desamma, nämligen Stockholms stads yrkesskolenämnd, för vilken instruktion fastställdes av kungl. maj:t den 31 dec. 1917. I samband med den kommunala omorganisationens genomförande år 1920 upphävdes emellertid denna instruktion. I dess ställe utfärdade kungl. maj:t endast den 19 mars 1920 en särskild föreskrift rörande sammansättningen av yrkesskolenämnden, som samtidigt erhöll den förändrade benämningen Stockholms stads lärings- och yrkesskolestyrelse. Då särskild instruktion alltså saknas, är k. stadgan för den kommunala yrkesundervisningen den 4 nov. 1921 direkt normerande för styrelsens verksamhet.

Stockholms stads lärings- och yrkesskolestyrelse har till uppgift att handhåva förvaltningen av stadens lärings- och yrkesskolor och att handlägga därmed sammanhängande ärenden, ävensom att bereda frågor om anslag av stadens medel till institutioner eller enskilda för bedrivande av den kommunala yrkesskoleundervisningen samt handhåva förvaltningen av härför beviljade anslag.

Lärings- och yrkesskolestyrelsen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, åtta andra ledamöter, av vilka sju väljas av stadsfullmäktige för två år och den åttonde utgöres av en av lärings- och yrkesskolornas rektorer (se nedan). Styrelsen utser årligen inom sig en vice ordförande. Förste folkskoledirektören eller den tjänsteman, som folkskoledirektionen vid förfall för honom utser, äger närvara vid styrelsens sammanträden och deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Tillsynen över de olika lärings- och yrkesskolorna skall under lärings- och yrkesskolestyrelsens överinseende utövas av särskilda nämnder, bestående av, förutom skolornas rektor, tre för två år valda personer, av vilka en, tillika ordförande, utses av lärings- och yrkesskolestyrelsen och de två andra av vederbörande arbetsgivar-, resp. arbetarorganisation. Dessa

nämnder äga att enligt de föreskrifter, lärings- och yrkesskolestyrelsen meddelar, besluta i fråga om smärre ärenden. Respektive nämnders åtgärder skola vid styrelsens följande sammanträde anmälas. Nämnden för handelsgruppens skolor och kurser (se nedan) intar så till vida en särställning, att den består av dessa skolors rektor, den rektor, som är ledamot av lärings- och yrkesskolestyrelsen, Stockholms borgarskolas rektor samt sex av lärings- och yrkesskolestyrelsen valda ledamöter, av vilka en skall vara representant för arbetsgivarna och en för de yrkesanställda.

Ledningen av samtliga skolor utövas under lärings- och yrkesskolestyrelsens och resp. skolenämnders inseende av två av skolöverstyrelsen utsedda rektorer, en för skolorna för hantverk, industri och husligt arbete och en för handelsgruppens skolor. Den förstnämnde är dessutom av lärings- och yrkesskolestyrelsen utsedd till yrkesskoldirektör. För att under yrkesskoldirektören utöva ledningen av vissa skolgrupper eller enskilda skolor äro av lärings- och yrkesskolestyrelsen antagna gruppföreståndare eller förste lärare. Övrig personal antages och entledigas även av styrelsen, i den mån sådant icke uppdrages åt skolenämnden. Instruktioner för å lärings- och yrkesskolestyrelsens stat upptagen personal utfärdas av styrelsen.

För granskning av styrelsens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige jämlikt revisionsstadgan årligen tre revisorer med två suppleanter.

Uppsikt över lärings- och yrkesskolornas verksamhet utövas av en av skolöverstyrelsen förordnad inspektör.

Författningar. K. maj:ts förnyade stadga för den kommunala yrkesundervisningen den 4 nov. 1921, med ändr. och tillägg den 8 juni 1928 och 9 maj 1930. K. kungörelse ang. statsunderstöd till kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning den 4 nov. 1921, med ändr. den 13 okt. 1922, 30 maj 1924, 8 juni 1928 och 9 maj 1930. Kungl. brev den 19 mars 1920 med särskild föreskrift rörande sammansättningen av Stockholms stads lärings- och yrkesskolestyrelse. Reglemente för Stockholms stads skolor för yrkesundervisning, fastställt av skolöverstyrelsen den 31 aug. 1928. (Ang. fortsättningsskoleväsendet m. m. se under folkskoledirektionen.)

Stat år 1931. Utgifter: 1,760,760 kr.; inkomster: 944,200 kr. (därav 422,480 kr. statsbidrag).

LyS.

Styrelsens ledamöter

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm.; t. »stadshuset»; träffas i stadshuset alla vardagar 11—12.

Vice ordförande.

*Jacobsson, G. L., direktör.

Övriga ledamöter.

Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör (självskr.).

Carlsson, f. Lindskog, Anna R., fru, stadsfullm.

Larsson, G. A., järnarbetare.

*Pehrsson, J. P., f. d. förtroendeman.

*Svensson, P., fabrikör.

Tengelin, C. A. H., tjänsteman.

*Théel, f. Roth, Elisif, fru, stadsfullm.

Sekreterare

(3,000 kr.).

Robach, E. C.; Brunkebergstorg 13, C.; t. »folkskoleledningen»; träffas 14—15, under juni —augusti 13—14.

Delegerade för prövning av ansökningar till lediga befattningar.

Larsson, O. E.; Jacobsson, G. L.; Pehrsson, J. P.

Delegerade för frågor om inköp.

Larsson, O. E.; Jacobsson, G. L.; Pehrsson, J. P.

Styrelsens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1930 års räkenskaper och förvaltning).

(Jfr sid. 76.)

Brunzell, O., möbelhandlare, stadsfullm., ordf.

Linde, N., förtroendeman.

Plan, J. H., skomakeriarbetare.

Suppleanter:

Bylin, E. A., snickare.

Lundell, G. B., skräddarmästare.

Styrelsens expedition.

Högbergsgatan 71, Sö.; t. S. (4)15733, S. (4)13399, S. (4)13933; expeditionstid: 9—17 (lördagar och helgdagsaftnar 9—15).

Stat år 1931. Utgifter: 92,230 kr.

Yrkesskoldirektör

(12,000 kr.).

Andersson, G. K. K.: Högbergsgatan 71, Sö.; t. S. (400)982 (direkt), S. (4)15733, S. (4)13399; mottagningstid: tisdagar, torsdagar och fredagar 13—14.

Kamrerare (20).

Lindeberg, A. A. R.; kassakontoret hålles öppet 9,30—12 och 13—14,30.

Assistent (13).

Hellman, G. A.

Kontorsskrivare och registrator (7).

Lagerqvist, Greta.

En amanuens (2,100 kr.), två kontorsbiträden (5), ett extra kontorsbiträde (2,580 kr.), två extra skrivbiträden (2,160—1,620 kr.), en kontorsvaktmästare (6).

Stockholms stads skolor för yrkesundervisning.

Expedition: Högbergsgatan 71, Sö.; t. S. (4)15733, S. (4)13399, S. (4)13933. Beträffande de olika skolornas förläggning se nedan.

I en till stadsfullmäktige ingiven skrivelse hemställde Stockholms arbetareförening år 1900, att stadsfullmäktige måtte befordra inrättandet av yrkesskolor. Denna framställning avslogs, men en samtidigt av folkskolinspektören C. G. Bergman väckt motion om frågans utredande genom en kommitté vann 1901 fullmäktiges bifall. Kommittén avgav sitt betänkande år 1906. I yttrande över detta anslöt sig folkskoleledningen till ett av förste folkskolinspektören F. von Schéele avgivet förslag till lösning av yrkesskolefrågan, som i mycket avvek från kommitterades och vari organisationen av yrkesskolorna i München begagnats som förebild. Detta förslag följdes i allt väsentligt i stadsfullmäktiges beslut år 1911, enligt vilket yrkesskolor med kostnadsfri undervisning upprättades fr. o. m. hösten 1912 i egendomen Repslagaregatan 24. Skolorna ställdes [t. o. m. 1917] under folkskoleledningen, som för handläggning av hithörande ärenden inom sig utsåg en yrkesskolenämnd (jfr ovan sid. 217), varjämte för varje skola tillsattes en särskild styrelse. Till en början inrättades en mekanisk verkstadsskola, en möbelsnickarskola och en klädsömnadsskola; sedermera tillkommo successivt en elektrisk montörskola, en smedsskola, en rörläggarskola samt en bleck- och plåtslagarskola. Undervisningen i dessa skolor, som voro treåriga, meddelades en dag i veckan, under det att eleverna övriga dagar arbetade som lärlingar hos enskilda mästare, och omfattade utom yrkesutbildning även meddelande av kunskaper i modersmålet, räkning, varu- och verktygs-kännekod, hälso- och samhällslära m. m. År 1913 anordnades en tvåårig sexdagarskola för hemsömmerskor. År 1915 inrättades en tvåårig endagsskola i husligt arbete för ur folkskolan avgångna elever, vilken dock 1920 överflyttades till fortsättningskolorna (sid. 206). År 1917 anordnades en murrarskola med aftonskoleundervisning. År 1919 upprättades en urmakarskola, bestående av en ettårig femdagarskola samt en därpå följande treårig endagsskola. För att bereda även äldre arbetare tillfälle till yrkesutbildning inrättades år 1916 aftonkurser för elektriska montörer, för svagströmstekniker och för sömmerskor.

I anslutning till 1918 års lagstiftning angående den kommunala yrkesundervisningen ge-

nomfördes fr. o. m. år 1920 en omläggning av yrkesskoleväsendet i Stockholm. Sälunda företogs en uppdelning av de olika skolformerna samt infördes ny ämnesfördelning, varjämte hela verksamheten väsentligt utvidgades.

Från och med år 1920 finnas tre olika skoltyper, som representera efter varandra följande stadier av undervisningen, nämligen verkstadsskolor, lärlingskolor och yrkesskolor.

Verkstadsskolorna, som äro avsedda för nybörjare i resp. yrken, meddela eleverna den grundläggande utbildningen i dessa. Inträdesåldern vid verkstadsskolorna är lägst 14 år (i murare- och slaktarskolorna 18 år). Undervisningen pågår 6 dagar i veckan under en tid, som allt efter de olika yrkena varierar mellan 11 månader och 4 år. Läroämnen äro till huvudsaklig del yrkesarbete samt i någon mån ritning, räkning o. d. Fr. o. m. år 1925 hava kurserna i flertalet verkstadsskolor blivit förlängda, i regel till två år. I samband härmed har den ändringen vidtagits, att i verkstadsskolorna meddelas undervisning, förutom i yrkesarbete, även i teoretiska ämnen i en omfattning, motsvarande lärlingskolornas hela kursapsområde.

Lärlingskolorna hava till ändamål att bereda yrkesanställda tillfälle att, samtidigt med förvärvande av praktisk yrkesfärdighet genom arbete i yrket, inhämta sådana praktiska och teoretiska kunskaper, som kunna anses nödvändiga för att nå största möjliga yrkeskicklighet. Efter en år 1921 genomförd omläggning utgöras lärlingskolorna av två skolformer, dels lärlingskolornas yrkesavdelningar (för elever i åldern 15—18 år), dels dess kurser för äldre arbetare. I yrkesavdelningarna erhålla eleverna undervisning 6 à 9 timmar, förlagda till en hel dag eller till 2 à 3 kvällar, varje vecka under två års tid. Läroämnen äro, förutom praktiskt verkstadsarbete, yrkeslära (yrkesarbete med material- och verktygslära, maskinlära, yrkesritning, teknologi, räkning, skrivning, yrkeshygien m. m.), yrkesekonomi (affärsräkning, affärsskrivning, kalkylation och bokföring) samt yrkes- och arbetarlagstiftning. Lärlingskolornas kurser för äldre arbetare äro avsedda för yrkesarbetare i åldern över 18 år, som ej haft tillfälle att bevista lärlingskolornas yrkesavdelningar, och som i dessa kurser beredas tillfälle att i vissa ämnen inhämta motsvarande kunskaper. Undervisningen är i regel förlagd till aftnarna.

Yrkesskolorna, som äro en direkt påbyggnad på verkstads- och lärlingskolorna, omfatta enligt yrkesskolestadgan dels ämneskurser, utgörande fristående lärokurser i olika läroämnen, dels yrkeskurser, utgörande sammanhängande utbildning i ett flertal för visst yrke behöfliga läroämnen, dels och mästarkurser, avsedda för mästarutbildning. I Stockholm finnas av sådana yrkesskolor inrättade ämneskurser och yrkeskurser, vilka anordnas under olika former med längre eller kortare lärotid, allt efter förefintligen behov och arbetsförhållanden inom resp. yrken.

Förutom denna fr. o. m. år 1920 genomförda omorganisation av yrkesskoleväsendet i Stockholm företogs samtidigt en avsevärd utvidgning av verksamheten. Fr. o. m. höstterminen 1920 upprättades nämligen dels nya lärlingskolor inom kopparslagare-, skomakare-, vagmakare-, tapetserare-, guldsmeds- och instrumentmakaryrkena, dels och nya parallellavdelningar inom förut befintliga lärlingskolor. Dessutom upprättades verkstadsskolor inom samtliga nu nämnda yrken samt därjämte inom smeds-, bleck- och plåtslageri- samt möbelsnickeri- och sadelmakeriyrkena. För utvidgningen erforderliga lokaler erhöles genom upplåtande till lärlings- och yrkesskolestyrelsen av den s. k. stallbyggnaden vid f. d. Nürnbergs bryggeri, Högbergsgatan 71.

Förutom ovannämnda nya verkstads- och lärlingskolor hava under åren 1921—1925 tillkommit verkstadsskolor för ateljé- och smidskurser, murare och skräddare, en lärlingskola för husligt arbete (denna ersattes dock år 1928 av ettåriga lärlingskurser) samt nya verkstads- och lärlingskolor för hattmodist, målare, slaktare och charkuterier samt bokbindare. De båda nya verkstadsskolorna för målare och murare skilja sig från tidigare anordnade sådana därigenom, att eleverna, sedan de en kortare tid erhållit utbildning å skolverkstaden, utändas till målarmästare och byggmästare i staden, hos vilka de under skolledningens kontroll mot vanlig lärlingslön få deltaga i förekommande yrkesarbeten. Fr. o. m. hösten 1930 har slutligen inrättats en fyraårig verkstadsskola för körsnärer, innefattande jämväl en treårig avdelning för sömmerskor inom samma yrke.

Å andra sidan hava verkstads- och lärlingskolorna för sadelmakare och lärlingskolorna för rörläggare i brist på elever blivit nedlagda. För rörläggare anordnas numera särskilda undervisningskurser. Verkstads- och lärlingskolorna för ateljé- och hemsömmerskor hava fr. o. m. år 1928 sammanslagits till en verkstadsskola för klädningsömmerskor.

Fr. o. m. hösten 1920 anordnas aftonkurser i sömnad för husmödrar. Vid yrkesskolan för elektriska montörer anordnas fr. o. m. år 1923 en elektrisk installatörskurs (yrkeskurs), avsedd att meddela sådana kunskaper, som erfordras för erhållande av behörighet att utföra elektriska installationer. Åren 1923 och 1925 hava inrättats tvänne nya skolkök, belägna Brännkyrkagatan 2 B och Sveavägen 83, varest kortare kurser i olika grenar av husligt arbete anordnas. Vidare har år 1924 tillkommit en särskild kurs för färghandelsbiträden (fr. o. m. hösten 1930 tvåårig). Från sistnämnda tidpunkt har inrättats ytterligare en tvåårig yrkeskurs, avsedd för lantmaskinister.

Fr. o. m. den 1 juli 1924 har lärlings- och yrkesskolestyrelsen i enlighet med beslut av stadsfullmäktige jämväl övertagit ledningen och förvaltningen av Stockholms borgarskolas handelslinje. Denna för utbildning i handelsyrket m. m. avsedda gren av lärlings- och yrkesskolornas verksamhet omfattar numera dels dag-

LyS.

skolor, bestående av Stockholms stads handels- skolas A-kurs, omfattande två läsår, samt handelsskolans B-kurs, med två årskurser, av vilka den ena företrädesvis är avsedd att meddela undervisning i handelsteknik och den andra i främmande språk (för handelskorrespondens), *dels* kvällskurser (ettåriga eller terminskurser) med undervisning i olika handelsämnen, *dels* kurser i maskinskrivning och stenografi, *dels* ock ettåriga lärlingskurser med kvällsundervisning för kontorsanställda och butiksbiträden.

Vidare hava fr. o. m. år 1927 upprättats dag- och aftonskolor för blivande expeditörer inom vissa branscher, till en början endast inom manufakturhandelsbranschen men numera även inom speccerihandelsbranschen. Vid dessa skolor, som äro organiserade efter ungefär samma grunder som verkstadsskolorna, är undervisningen ettårig. Fr. o. m. höstterminen 1928 anordnas även kvällskurser, avsedda för i dessa branscher redan anställda. Sedan hösten 1929 anordnas jämväl dagkurser (av åtta veckors längd) i reklam- och försäljningsteknik för detaljhandel.

Fr. o. m. april 1927 har inrättats en ny parallellavdelning av verkstadsskolan för mekaniker, vilken avdelning är speciellt avsedd för elever vid Stockholms stads skyddshem för gossar å Skrubba (se sid. 233) och förlagd till en för ändamålet uppförd verkstadsbyggnad vid skyddshemmet.

Undervisningen vid verkstads-, lärlings- och yrkesskolorna är i regel helt kostnadsfri. Endast vid handelsgruppens skolor och kurser (frånsett lärlingskolan för kontorsanställda och butiksbiträden) liksom även i allmänhet i yrkesskolans ämneskurser erlägga eleverna avgifter. Vid vissa av lärlingskolans kurser för äldre i husligt arbete erlägga deltagarna mindre avgifter för mat och diskning. I verkstadsskolorna erhålla eleverna flitpengar för utförda arbeten.

Antalet elever vid stadens samtliga skolor för yrkesundervisning utgjorde vid vårterminens början år 1931 inalles 3,654.

Vid skolorna finnas fem för såväl lärare som elever avsedda skolbibliotek, av vilka två äro belägna Repslagaregatan 24, ett Fatbursgatan 12, ett fördelat på de till skolorna för husligt arbete hörande skolköken samt ett fördelat på skolorna för handel, Birgerjarlstorg 7 och 9. Biblioteken, som vid 1931 års ingång omfattade 5,903 band, innehålla huvudsakligen teknisk facklitteratur, litteratur om samhällslivet m. m.

I en av fröken Ebba Danelius kostnadsfritt upplåten lokal, Birgerjarlsgatan 20, anordnas utställningar av vid skolorna utförda arbeten m. m. Lokalen användes även för skyltningsövningar för handelslinjens elever (jfr nedan).

Författningar. K. maj:ts förnyade stadga för den kommunala yrkesundervisningen den 4 nov. 1921, med ändr. och tillägg den 8 juni 1928 och 9 maj 1930. Reglemente för Stockholms stads skolor för yrkesundervisning, fastställt av skolöverstyrelsen den 31 aug. 1928. Avlöningsreglemente för ordinarie lärarpersonal

vid Stockholms stads verkstads-, lärlings- och yrkesskolor, antaget av stadsfullmäktige den 19 dec. 1923, med ändringar den 19 dec. 1928, 15 dec. 1930 och 16 mars 1931. Reglemente för statens pensionsanstalt den 31 dec. 1919 med senare ändringar. K. kung. den 18 juni 1925 med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, med ändring den 18 juni 1926. Reglemente ang. tilläggspension för ordinarie lärare och lärarinnor vid Stockholms stads skolor för yrkesundervisning, antaget av stadsfullmäktige den 19 dec. 1928.

Avlöningar. (Beträffande överlärare, grupp- föreståndare m. fl. se nedan.) Ordinarie lärare. 10 ordinarie lärare, därav en manlig lärare i teoretiska ämnen och en manlig förste yrkeslärare 5,400 kr., 5 manliga yrkeslärare 5,100 kr. och 3 kvinnliga yrkeslärare 3,900 kr. Härtill komma tre ålderstillägg efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring, vart och ett å 600 kr. för manlig och 360 kr. för kvinnlig lärare.

E. o. lärarpersonal. 3 förste lärare (5,400—5,100 kr.), 1 lärare i teoretiska ämnen (5,100 kr.), 28 t. v. anställda lärare (5,400—4,500 kr.) och 8 t. v. anställda lärarinnor (3,600 kr.) samt vid handelsgruppen 1 t. v. anställd lärare i handelsteknik (4,500 kr.) och 3 t. v. anställda lärare i maskinskrivning (2,700 kr.). Dessutom 138 timlärare, därav 91 manliga och 47 kvinnliga, samt därjämte tillfälligt anställda timlärare. Timlärarnas arvoden utgå med 4,50 —2,40 kr. för varje undervisningstimme enligt av tjänstenämnden fastställda grunder.

Skolläkare: anslag 1,200 kr.

Inspektor

(förordnad av skolöverstyrelsen).

Wretblad, P., ingenjör, teknisk konsulent i kommerskollegium.

Rektorer.

Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör (se ovan), rektor för skolorna för hantverk, industri och husligt arbete.

Ekstrand, G. A. K., rektor för skolorna för handel (se nedan).

Skolläkare.

Heineman, I. D.; t. (10) 65 50 (för manliga elever).

Bernhagen, Hanna L.; t. Ö. (60) 61 00 (för kvinnliga elever).

Mekaniska, elektriska och snickaregrupperna.

Mekaniska gruppen: Fatbursgatan 12, Sö.; exp.: t. S. (4) 33 26; elektriska och snickaregrupperna: Repslagaregatan 24,

Sö.; dessutom lokaler för teoretisk undervisning: *Fiskaregatan 1, Sö.; exp.: t. S. (4)1 45 04, S. (4)3 37 01.*

Överlärare för den teoretiska undervisningen

(7,500 kr.).

Vakant.

Två *vaktmästare* (7), en *verktygsutlämnare* (7) (för mekaniska gruppen); ett *extra kontorsbiträde* (2,520 kr.), en *vaktmästare* (7) (för elektriska och snickargrupperna).

Verkstads-, lärlings- och yrkesskolorna för mekaniker samt instrumentmakare.

Mekaniker: Fatbursgatan 12, Sö.; t. S. (4)1 18 11; instrumentmakare: Repslagaregatan 24, Sö.; t. S. (40) 45 02.

Nämnd.

Hallström, G. O., f. d. disponent, ordf.; Berthelius, F., civilingenjör; Johansson, K. V., filare; Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör; Hallgren, H. H., fabrikör (adjungerad ledamot vid behandling av ärenden rörande automobilmekanikerskolan).

Verkstads- och lärlingsskolorna för smeder.

Fatbursgatan 12, Sö.; t. S. (4)3 58 28.

Nämnd.

Vakant, ordf.; Andersson, R. G., ingenjör; Andersson, K. G. E., smed; Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör.

Lärlings- och yrkesskolorna för rörläggare.

Repslagaregatan 24, Sö.; t. S. (4)3 37 01.

Nämnd.

Hultman, G. H., överingenjör, ordf.; Widerberg, N. H., ingenjör; Falk, H., rörarbetare; Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör.

Verkstadsskolan för kopparslagare.

Fatbursgatan 12, Sö.; t. S. (4)1 18 07.

Nämnd.

Tengelin, C. A. H., tjänsteman, ordf.; Bergquist, P. J., fabrikör; Falk, A. G., kopparslagare; Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör.

Verkstads-, lärlings- och yrkesskolorna för bleck- och plåtslagare.

Fatbursgatan 12, Sö.; t. S. (4)1 18 11.

Nämnd.

Pehrsson, J. P., f. d. förtroendeman, ordf.; Hasselgren, J. S., fabrikör; Hessler, I. N., ombudsman; Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör.

Verkstads-, lärlings- och yrkesskolorna för elektriska montörer samt elektromekaniker.

Repslagaregatan 24, Sö.; t. S. (4)1 18 04.

Nämnd.

Holmer, R. A., civilingenjör, ordf.; Göransson, L., ingenjör; Larsson, K. W., elektrisk montör; Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör.

Verkstads- och lärlingsskolorna för urmakare.

Repslagaregatan 24, Sö.; t. S. (40) 45 02.

Nämnd.

Sidenblad, E. T., byråchef, ordf.; Lundbom, J. E., urfabrikör; Österdahl, C. A., urmakeriarbetare; Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör.

Verkstads- och lärlingsskolorna för guldsmeder.

Fatbursgatan 12, Sö.; t. S. (4)1 18 44.

Nämnd.

Pehrsson, J. P., f. d. förtroendeman, ordf.; Färngren, J. A., ciselör och skulptör; Låås, A. S. J., nysilverarbetare; Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör.

Verkstads- och lärlingsskolorna för murare.

Slakthuset, Enskede; t. Enskede 21 14.

Nämnd.

Hansson, S., redaktör, ordf.; Nilsson, P., byggmästare; Engberg, J. A. A., murare, stadsfullm.; Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör.

Förste lärare

(5,400 kr.).

Johnzon, A. H. W.

Verkstads-, lärlings- och yrkesskolorna för målare.

Fatbursgatan 12, Sö.; exp.: t. S. (4)3 58 28.

Nämnd.

Eklund, J. M., fabrikör, ordf.; Svensson, P., fabrikör; Pettersson, Hj. M., ombudsman; Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör; Nilsson, N. A., handelsföreståndare (adjungerad ledamot vid behandling av ärenden rörande färghandelsskolan).

Förste lärare

(5,400 kr.).

Holmberg, G. M.

Verkstads-, lärlings- och yrkesskolorna för möbelsnickare.

Repslagaregatan 24, Sö.; t. S. (4)1 18 04, S. (4)3 37 01.

LyS.

Nämnd.

Danielsson, T. H., tjänsteman, ordf.; Wickman, J. N:son, snickarmästare; Carlsson, C. H., möbelsnickare; Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör.

Verkstads-, lärlings- och yrkesskolorna för tapetserare.

Fatbursgatan 12, Sö.; t. S. (4)118 07.

Nämnd.

Danielsson, T. H., tjänsteman, ordf.; Tidlund, A. H., tapetserarmästare; Carlsson, L. H., tapetserare; Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör.

Verkstadsskolan för vagnmakare.

Repslagaregatan 24, Sö.; t. S. (4)3 37 01.

Nämnd.

Ehrnberg, P. A., vagnfabrikör, ordf.; Svenson, C. W., fabrikör; Persson, G. R., vagnmakare; Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör.

Verkstadsskolan för skomakare.

Fatbursgatan 12, Sö.; t. S. (4)118 44.

Nämnd.

Johanson, K. E., landsorganisationens ordförande, ordf.; Lundgren, B. C., skomakarmästare; Wige, K. J., skoarbetare; Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör.

Verkstads- och lärlingsskolorna för bokbindare.

Fatbursgatan 12, Sö.; t. S. (4)118 44.

Nämnd.

Åström, A. V., disponent, ordf.; Ljunggren, H., fabrikör; Eriksson, D. P. N., förtroendeman; Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör.

Verkstadsskolan för slaktare och charkuterister.

Slakthuset, Enskede; t. Enskede 12 06.

Nämnd.

Ahlström, V., handlande, ordf.; Bussler, K. E. E., grosshandlare; Karlsson, A. R., verkmästare; Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör.

Verkstadsskolan för skräddare.

Brunkebergstorg 11, C.; t. (1)1 28 87.

Nämnd.

Cervin, N. H., fabrikör, stadsfullm., ordf.; Lundell, G. B., skräddarmästare; Heimer, O., kassör; Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör.

Förste lärare

(5,100 kr.).

Rafstedt, S. A. F.

Verkstadsskolan för körsnärer och sömmerskor inom körsnärssyrket.

Brunkebergstorg 11, C.; t. (1)1 28 87.

Nämnd.

Carlenius, G. W., verkstadschef, ordf.; Lindner, W. J. B., direktör; Hanell, T., förtroendeman; Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör.

Sömnadsgruppen.

Repslagaregatan 24, Sö.; exp.: t. S.

(4)3 11 47.

Gruppföreståndarinna

(5,400 kr.).

Qvarnström, f. Flodin, Sigrid E. M.

Verkstads-, lärlings- och yrkesskolorna för klädningsömmerskor.

Repslagaregatan 24, Sö.; t. S. (4)3 11 47.

Nämnd.

Théel, f. Roth, Elisif, fru, stadsfullm., ordf.; Carlenius, G. W., verkstadschef; Johnson, f. Carlsson, Ellen M. V., fru; Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör.

Verkstads- och yrkesskolorna för hattmodister.

Repslagaregatan 24, Sö.; t. S. (4)3 06 32.

Nämnd.

Fjällbäck Holmgren, Karin H., fru, ordf.; Ryd, f. Larsson, C. W. (Lotten), modist; Dalskog, f. Larsson, Astrid H., modist; Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör.

Gruppen för husliga yrken.

Exp.: Brännkyrkagatan 2 A, Sö.; t. S. (4)1 83 07, S. (40) 30 74.

Gruppföreståndarinna

(5,400 kr.).

Johansson, Karin.

Ett extra kontorsbiträde (2,100 kr.).

Lärlings- och yrkesskolorna för husligt arbete.

(Undervisningen bedrivs dels i skolköken i centralsaluhallen, t. (1)1 48 27, Brännkyrkagatan 2 B, t. S. (40) 30 74, och Sveavägen 83, t. V. (3)1 58 64, dels i sömnadslokalerna, Stora Nygatan 40—42, t. (10) 85 60.)

Nämnd.

Laurell, Signe, fröken, ordf.; **Arfwedson**, Lilly M., skolkökslärarinna; **Carlsson**, f. Lindskog, Anna R., fru, stadsfullm.; **Andersson**, G. K. K., yrkesskoldirektör; **Grönwall**, J. K. (Hanna), hembiträde, stadsfullm. (adjungerad ledamot vid behandling av ärenden rörande hembiträdesutbildning).

Handelsgruppen.*Nämnd.*

Danielsson, T. H., tjänsteman, ordf.; **Andrén**, J. C., specierihandlare; **Lindblom**, Edith M., fröken; **Lund**, C. J., fabrikör; **Magnusson**, P. K., förgyllare, stadsfullm.; **Wetterlind**, J. A., grosshandlare; **Ekstrand**, G. A. K., rektor (se nedan); **Andersson**, G. K. K., yrkesskoldirektör; **Nilsson**, S., borgarskolans rektor.

Rektor

(7,500 kr.).

Ekstrand, G. A. K.; träffas säkrast tisdagar och torsdagar 11—12 samt måndagar och fredagar 18,30—19,30; Birgerjarlstorg 7, St.; t. N. (20) 21 33, N. (20) 27 10.

Rektorsassistent

(1,980 kr.).

Ekstrand, Lilly A. I.

Ett extra kontorsbiträde (1,980 kr.), tre extra vaktmästare (1,980—1,260 kr.).

Stockholms stads handelsskola.

Birgerjarlstorg 7 och 9, St.; exp.: Birgerjarlstorg 7, 2 tr., St.; t. N. (20) 21 33, N. (20) 27 10.

Stockholms stads handelsskolas förberedande expedittkurser inom manufaktur- och specerihandelsbranscherna.

Birgerjarlstorg 7 och 9, St.; t. N. (20) 21 33, N. (20) 27 10.

Stockholms stads handelsskolas förberedande korrespondenskurs.

Birgerjarlstorg 7 och 9, St.; t. N. (20) 21 33, N. (20) 27 10.

Stockholms stads handelsskolas kurser i stenografi och maskinskrivning.

Birgerjarlstorg 7 och 9, St.; t. N. (20) 21 33, N. (20) 27 10; Regeringsgatan 47, 1 tr., C.; exp.: Regeringsgatan 47, 1 tr., C.; t. N. (2) 2 11 95.

Lärlingsskolans yrkesavdelningar för handel.

Se Stockholms stads handelsskola.

Yrkesskolans ämneskurser för handel samt yrkesskolans förberedande kurser för handel.

Birgerjarlstorg 7 och 9, St.; Regeringsgatan 47, 1 tr., C.; exp.: Birgerjarlstorg 7, St.; t. N. (20) 21 33, N. (20) 27 10; Regeringsgatan 47, 1 tr., C.; t. N. (2) 2 11 95.

Skolornas utställning.

Birgerjarlstorg 20, Ö.; t. (10) 72 92; utställningen hålles öppen 10—18.

Ett extra kontorsbiträde (2,340 kr.).

Beträffande lärarpersonalen vid skolorna för yrkesundervisning se sid. 220.

Lys.

Stockholms stads barnavårdsnämnd och i samband därmed stående institutioner.

Barnavårdsnämnden.

Klarabergsgatan 31, C.; t. »barnavårdsnämnden» samt N. (20) 10 28. Nämnden sammanträder i regel tisdagar kl. 15 (med undantag av andra tisdagen i varje månad).

Genom lagen den 13 juni 1902 angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn förordnades, att i varje skoldistrikt skulle finnas en barnavårdsnämnd, med åliggande att taga vård om dylika barn under femton år, som vistades inom distriktet. I Stockholm var folkskoledirektionen [folkskoleöverstyrelsen] barnavårdsnämnd, men direktionen hade överlåtit beslutanderätten i hithörande ärenden åt en särskild, inom direktionen utsedd delegation (barnavårdsnämnden i inskränkt bemärkelse). Sedermera utvidgades den av folkskole-direktionens barnavårdsnämnd utövade verksamheten avsevärt, främst genom tillkomsten av 1917 års lag om barn utom äktenskap, enligt vilken nämnden fick till uppgift att för utom äktenskap födda barn utse barnavårdsmän samt utöva tillsyn över dessas verksamhet. Fr. o. m. år 1920 förlades även det nyinrättade skyddshemmet för flickor å Eknäs samt det från fattigvårdsnämnden till folkskoledirektionen överflyttade skyddshemmet för gossar å Skrubba under barnavårdsnämndens förvaltning.

Vissa barnavårdande uppgifter ankommo därjämte å andra stadens myndigheter. Sålunda hade fattigvårdsnämnden att i enlighet med fattigvårdslagen genom utackordering eller intagning å anstalt omhändertaga nödställda, sjuka och värlösa barn, och hälsovårdsnämnden hade enligt lagen den 6 juni 1902 om fosterbarns vård att utöva kontroll över värden av fosterbarn under sju år.

Denna splittring av samhällets barnavårdsuppgifter på flera olika organ medförde givetvis åtskilliga olägenheter. Genom lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård, vilken trädde i kraft den 1 jan. 1926, genomfördes i anledning härav en centralisering och omläggning av den samhälleliga barnavårdsverksamheten. Enligt nämnda lag skola alla de ovannämnda barnavårdsuppgifterna obligatoriskt tillhöra en särskild, för ändamålet inrättad barnavårdsnämnd (med undantag dock för understöd åt barn, som vårdas i sina hem, vilken verksamhet fortfarande skall ankomma å fattigvårdsnämnden). Den nya barnavårdslagen föreskriver därjämte dels en utsträckning av rätten till ingripande från barnavårdsnämndens sida till en ny kategori av barn, nämligen i föräldrahemmet

misshandlade, för allvarlig vanvård eller annan fara till liv eller hälsa utsatta barn under sexton år, dels ock en allmän höjning av åldersgränsen för barn, med vilka barnavårdsnämnd äger taga befattning, nämligen för vanartade barn från femton till aderton år, för fosterbarn från sju till sexton år och för i sedligt avseende försummade barn från femton till sexton år; för de från fattigvården överflyttade barnen gäller samma åldersgräns, 16 år, som för obligatorisk fattigvård på grund av minderårighet enligt fattigvårdslagen.

Utom sina övriga uppgifter har barnavårdsnämnden att i äktenskapsmål och adoptionsärenden på domstols begäran avgiva yttrande rörande vederbörandes lämplighet såsom barnavårdsare. Nämnden äger därjämte bl. a. befogenhet att för adoptivbarn föra talan om hävande av adoptivförhållande samt att i vissa fall hos domstol göra anmälan om föräldrars skiljande från vårdnaden, om entledigande av förmyndare samt om förordnande av god man för bevakande av barns rätt vid talan om dess börd.

Enligt av kungl. maj:t den 8 maj 1925 fastställd instruktion för *Stockholms stads barnavårdsnämnd* skall nämnden handhava de uppgifter, som jämlikt lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård och eljest gällande föreskrifter tillkomma barnavårdsnämnd, ävensom övriga barnavården rörande angelägenheter vilkas vård av stadskollegiet åt nämnden överlämnas.

Nämnden består av högst nio, minst sju ledamöter (f. n. åtta), vilka jämte sju suppleanter väljas av stadsfullmäktige för två år i sänder. Nämndens ledamöter skola vara a) en lagkunnig, i domarvärv erfaren man, b) en ledamot av fattigvårdsnämnden, c) en kyrkoherde i någon av stadens territoriella församlingar eller annan i församlings-tjänst inom staden anställd ordinarie präst, d) en vid stadens folkskolor eller fortsättningsskolor anställd lärare eller lärarinna eller en av stadens folkskolinspektörer, e) en läkare samt f) ytterligare minst två, högst fyra för nit och intresse för barn- och ungdomsvård kända män och kvinnor (stadsfullmäktige hava den 21 febr. 1927 bestämt sistnämnda antal till tre). Minst en av ledamöterna skall vara kvinna. För varje ledamot utses en suppleant i motsvarande ställning, dock skola för de i f) omnämnda ledamöterna, även om de äro flera än två, väljas allenast två suppleanter. Stadsfullmäktige utse en av nämndens ledamöter till ordförande att tjänstgöra för den tid, han är vald till ledamot. Vice ordförande utser nämnden inom sig vid början av varje kalenderår. Vederbörande borgarråd äger,

även om han icke är ledamot av nämnden, närvara vid nämndens sammanträden samt deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag samt få sin mening antecknad till protokollet. Enahanda befogethet tillkommer förste folkskolinspektören och förste stadsläkaren.

För revision av nämndens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige årligen tre revisorer jämte två suppleanter.

Med hänsyn till det nära sambandet mellan barnavårdsnämndens och fattigvårdsnämndens verksamhet föreskrives i den nya barnavårdslagen, att, i den mån så provas påkallat, representanter för dessa nämnder eller nämnderna i deras helhet böra sammankomma för rådplägning om angelägenheter, som beröra bådas verksamhet. Äro beträffande visst ärende barnavårdsnämnden och fattigvårdsnämnden av olika mening, vilkendera myndigheten som har att ingripa, bör ärendet överlämnas till en tremannanämnd, bestående av den för båda nämnderna gemensamma ledamoten samt ytterligare en för ett år utsedd ledamot från vardera av nämnderna. Denna nämnd avgör, vilken av myndigheterna som skall taga befattning med ärendet.

Under barnavårdsnämnden sorterar nämndens expedition, som — under ledning av en barnavårdsdirektör — fungerar som nämndens verkställande organ, samt därjämte sju barnhem, två skyddshem och två lärlingshem. Med nämndens expedition har fr. o. m. år 1926 införlivats dels fattigvårdsnämndens utackorderingsbyrå, dels den förut under hälsovårdsnämnden lydande fosterbarnsinspektionen. Av barnhemmen sorterade två (jämte två numera nedlagda) redan tidigare under barnavårdsnämndens förvaltning, tre hava dit överflyttats från fattigvårdsnämnden och ett nyinrättades år 1928. Från fattigvårdsnämndens stat hava dessutom till barnavårdsnämndens stat överflyttats Stockholms stads spädbarnshem samt det under en särskild styrelse stående spädbarnshemmet P. L. Eurenii minne (se nedan).

Författningar. Lag om samhällets barnavård den 6 juni 1924, med ändringar den 11 juni 1926, 18 juni 1927 och 19 sept. 1929. Lag om barn utom äktenskap den 14 juni 1917, med ändringar den 11 juni 1920, 27 juni 1924 och 8 juni 1928. Instruktion för Stockholms stads barnavårdsnämnd, fastställd av kungl. maj:t den 8 maj 1925, med ändringar den 14 jan. 1927 och 1 aug. 1930.

Stat år 1931. Utgifter: 3,047,858 kr.; inkomster: 666,665 kr. (däruv 76,658 kr. bidrag och ersättning av statsmedel).

Barnavårdsnämndens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadsfullmäktige).

Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm.; t. »stadshuset»; träffas i stadshuset alla vardagar 11—12.

Vice ordförande.

Fjällbäck Holmgren, Karin H., fru.

Övriga ledamöter.

- ***Andersson, P.**, överlärare, stadsfullm.
- ***Carlsson, f. Lindskog, Anna R.**, fru, stadsfullm.
- ***Danielsson, f. Ahlstrand, H. M.** (Stina), fru.
- ***Ljunge, H. T. N.**, kyrkoherde.
- ***Malmberg, N. M.**, docent.
- Trotzig, C. A. F.**, rådmän.

Suppleanter.¹⁾

- ***Sundkvist, f. Wasteson, Dagny J. V.**, fru.
- Hedelius, A. H.**, lärare vid högre folkskolorna, stadsfullm.
- ***Dahl-Kruse, E.** Ingeborg, fru.
- ***Théel, f. Roth, Elisif**, fru, stadsfullm.
- ***Edquist, C.**, kyrkoherde.
- Ivarsson-Pauli, R. Gulli**, prakt. läkare.
- Leijonmarck, J. G.**, assessor.

Sekreterare.

Carlborg, S. F. D. (se sid. 227).

Delegerade för underhålls- och byggnadsarbeten vid barnhemmen.

Andersson, P.; Fjällbäck Holmgren, Karin H.; Larsson, O. E., ordf.

Tremannanämnden.

(Se ovan.)

Théel, f. Roth, Elisif, fru, stadsfullm. (självskrivnen såsom ledamot [suppleant] i såväl fattigvårdsnämnden som barnavårdsnämnden); **Larsson, Oscar E.**, borgarråd, stadsfullm. (utsedd av barnavårdsnämnden); **Karlsson, W. E.**, borgarråd, stadsfullm. (utsedd av fattigvårdsnämnden).

Barnavårdsnämndens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1930 års räkenskaper och förvaltning).
(Jfr sid. 76).

- Hultgren, f. Stålander, Helena A. J.**, fru.
- Montelius, G. H.**, revisor, ordf.
- Wandland, f. Hopp, Anna**, fru, stadsfullm.

Suppleanter:

- Hammar, Eva M. B.**, amanuens.
- Svensk, f. Pettersson, Signe M. L.**, fru.

¹⁾ Suppleanterna äro här upptagna i samma ordning, som de ledamöter (inberäknat ordföranden och vice ordföranden), vilkas resp. ersättare de enligt gällande författningar eller nämndens beslut i första hand skola vara (hr Hedelius är enligt nämndens beslut ersättare för såväl vice ordföranden som hr Andersson).

BvN. Barnavårdsnämndens expedition.

Klarabergsgatan 31, 2 tr., C.; t. »barnavårdsnämnden»; expeditionstid: 10—14.

Barnavårdsnämndens expedition, som tillika fungerar som nämndens verkställande organ, är uppdelad på fyra avdelningar: avdelningen för förebyggande åtgärder samt (för skyddsuppfostran och samhällsvård) omhändertagna barn, avdelningen för tillsyn å barn utom äktenskap, avdelningen för tillsyn av fosterbarn samt kamerala avdelningen. Expeditionens chef är barnavårdsdirektören.

Stat år 1931. Expeditionen. Utgifter: 499,805 kr.; inkomster: 1,500 kr. Utackordering m. m. Utgifter: 1,043,335 kr.; inkomster: 352,314 kr.

Barnavårdsdirektör (25).

Löfving, K. B. E. (förordn. t. o. m. ³¹/1 1933); mottagningstid: 10—12.

Avdelningen för förebyggande åtgärder samt (för skyddsuppfostran och samhällsvård) omhändertagna barn. (Avd. I.)

Klarabergsgatan 31, 2 tr., C.; t. »barnavårdsnämnden» samt N. (20) 10 28; expeditionstid: 10—14.

Avdelningen ombesörjer de åligganden, som enligt föreskrifterna i lagen om samhällets barnvård åvila barnavårdsnämnden beträffande dels vanartade, i sedligt avseende försummade samt misshandlade eller kroppsligt vanvårdade barn, dels och nödställda, sjuka och värlösa barn.

För verksamhetens bedrivande har barnavårdsnämnden indelat staden i fjorton kretsar, var och en under närmaste uppsikt av ett kretsombud, utsett av nämnden antingen bland dess egna ledamöter eller ock bland andra män och kvinnor, vilka nitälska för ungdomens vård och fostran. Kretsombuden äga närvara vid barnavårdsnämndens sammanträden.

I fråga om vanartade, i sedligt avseende försummade samt misshandlade eller kroppsligt vanvårdade barn äger barnavårdsnämnden att, i den mån omständigheterna därtill föranleda, meddela förmaning åt barnets föräldrar, tilldela varning eller äga åt barnet samt föreskriva anlitande av lämplig, till stöd för hemuppfostran inrättad anstalt eller barnets hållande till viss lämplig sysselsättning. I samband med beslut om åtgärd, som nyss nämnts, bör nämnden uppdraga åt särskild person (övervakare) att med uppmärksamhet följa barnets levnadsförhållanden och övervaka dess uppförande. Om dessa förebyggande åtgärder visa sig gagnlösa, bör nämnden skilja barnet från hemmet och omhändertaga detsamma för s. k. skyddsuppfostran. Beslut om sådant om-

händertagande skall, därest föräldrarna ej lämna sitt samtycke härtill, underställas överståthållarämbetets prövning. Skyddsuppfostran skall för de vanartade barnens vidkommande meddelas å särskilda s. k. skyddshem (se nedan sid. 233) eller ock i enskilt hem eller barnhem (se nedan sid. 230), om så anses lämpligare. I fråga om de icke vanartade barnen skall skyddsuppfostran meddelas i främsta rummet genom utackordering i enskilda hem, som stå under barnavårdsnämndens ständiga tillsyn, dock må särskilda omständigheter eller brist på lämpliga fosterhem kunna föranleda barnets intagande å barnhem. För ingripande mot vanartade barn är åldersgränsen aderton år och för andra barn sexton år. När för skyddsuppfostran omhändertaget barn anses ej vidare vara i behov av sådan uppfostran, skall barnet utskrivas. Sådan utskrivning skall äga rum senast, då barnet fyller aderton år, dock må utskrivning av i skyddshem intagen elev kunna anstå till dess vederbörande fyllt tjuguet år. Vid slutlig utskrivning bör tillses, att barnet erhåller lämpligt arbete och nödig utrustning.

Barnavårdsnämndens omsorg om de nödställda, sjuka eller värlösa barnen, vilken tidigare åvilat fattigvården, kallas samhällsvård. Föremål för nämndens ingripande i detta hänseende äro dock endast barn under sexton år, vilka antingen sakna föräldravård, emedan föräldrarna övergivit barnet eller avlidit, eller ock på grund av förhållandena i föräldrahemmet eller sjukdom eller svaghet hos barnet anses böra omhändertagas för erhållande av vård i enskilt fosterhem eller å anstalt. I detta fall får dock omhändertagandet endast ske med föräldrarnas medgivande. Nödställda barn, som anses erhålla den lämpligaste hjälpen genom understöd i hemmet, ävensom alla nödställda över sexton år tillhöra liksom förut fattigvårdens område.

Utackordingen av nödställda och sjuka personer, såväl barn som vuxna, har alltsedan år 1891 omhänderhafts av fattigvårdsnämndens utackorderingsbyrå. Genom 1924 års barnavårdslagstiftning ålades barnavårdsnämnden att handhava utackordingen av barn under sexton år. Med hänsyn till öfamligheten av att företaga en uppdelning av utackorderingsbyråns verksamhet på barnavårdsnämnden och fattigvårdsnämnden beslöts i anledning härav, att utackorderingsbyrån i dess helhet skulle fr. o. m. år 1926 öfverflyttas till barnavårdsnämnden och införlivas med dess expedition. Förutom omhänderhavandet av utackordering av barn skall barnavårdsnämndens expedition sålunda tills vidare biträda fattigvårdsnämnden vid anskaffande åt äldre personer av utackordering i enskilda hem, vid ekonomiska uppgörelser i samband härmed och vid inspektion. Kostnaderna för ifrågavarande utackorderingsverksamhet beträffande äldre personer uppföras dock å fattigvårdsnämndens stat. Utackorderingsbyråns tidigare befattning med å hospital, vanförestalter,

Ålderdomshem och andra dylika anstalter av offentlig karaktär vårdade vuxna personer har icke överflyttats till barnavårdsnämnden, utan denna verksamhet omhändervares fortfarande av fattigvårdsnämnden ensam. Den förut av utackorderingsbyrån handhavda utackorderingen av lindrigt sinnessjuka i familjevård ombesörjes numera av hälsovårdsnämnden (genom styrelsen för den öppna vården av psykiskt sjuka) (se sid. 145).

De barn, som av barnavårdsnämnden omhändertagas för samhällsvård, utackorderas i enskilda fosterhem, där ej särskilda omständigheter föranleda, att barnet bör intagas i barnhem eller anstalt för sjuka och abnorma. Förutom till nämndens egna barnhem (se nedan sid. 230) förekommer givetvis även överlämnande av barn mot avgift till andra barnavårdsanstalter, av vilka en del understödjas av och stå i nära samarbete med nämnden eller med visst inflytande för nämnden å deras ledning. Bland dessa anstalter må nämnas spädbarnshemmet P. L. Eurenii minne (se nedan sid. 232), Kungsholms spädbarnshem m. fl. spädbarnshem, Hamburgska stiftelsens barnhem i Färentuna socken å Svartsjölandet, avsett för tuberkulösa, men ej sjukhusvård behövande barn, samt Karlslunds sinnesslöanstalt vid Väsbj. Sistnämnda anstalt innehaves numera av föreningen för psykiskt vanlottade, i vars styrelse nämnden äger utse en ledamot.

För varje utackorderingsområde i landsorten utser barnavårdsnämnden lokalombud, som skall uppsöka och föreslå hem, lämpliga för mottagande av barn för vård och uppfostran, samt handhava tillsynen över barnen inom distriktet. Lokalombudens verksamhet ävensom fosterhemmen inspekteras av barnavårdsinspektörerna. Kungl. maj:t har den 4 dec. 1930 medgivit barnavårdsnämnden fortsatt befrielse t. v. intill utgången av år 1935 från kontroll från vederbörande vistelsekommuns barnavårdsnämnds sida över de till fosterhem eller barnhem utom Stockholm överlämnade barnen.

I fråga om förundersökningar och hemortsrättsutredningar m. m. beträffande barn, som omhändertagas för skyddsuppfostran eller samhällsvård, äger barnavårdsnämnden erhålla erforderligt biträde från vederbörande fattigvårdsmyndigheter.

För kostnaderna för omhändertaget barn äger barnavårdsnämnden uttaga ersättning av barnets föräldrar eller annan underhållsskyldig. Därast underhållsskyldig undandraget sig honom åliggande ersättningsskyldighet, kan han av barnavårdsnämnden föreläggas att fullgöra honom å fattigvårdsanstalt eller eljest anvisat arbete. Arbetsföreläggande kan jämväl av barnavårdsnämnden tillgripas mot föräldrar, vilkas försummelse att fullgöra på civilrättslig väg fastställt bidragskyldighet föranleder försämring i barnets uppehälle och uppfostran. För omhändertagande av dylika försumliga underhållsskyldiga äger barnavårdsnämnden disponera platser å de för fattigvårdsnämnden avsedda arbetshemmen Ösbyholm för män och Emaus för kvinnor (jfr sid. 178).

Å barnavårdsnämndens expedition har upprättats ett centralregister över de barn, som äro föremål för nämndens verksamhet, med undantag dock tills vidare av de utomäktenskapliga barnen.

Författningar. Lag om samhällets barnavård den 6 juni 1924, med ändringar den 11 juni 1926, 18 juni 1927 och 19 sept. 1929. Kungl. kung. med vissa föreskrifter i anledning av lagen om samhällets barnavård den 8 maj 1925. Kungl. kung. om statsbidrag till vissa kostnader enligt lagen om samhällets barnavård den 8 maj 1925. Kungl. kung. om efterlysning av vissa underhållsskyldiga den 25 nov. 1927. Lagarna den 14 juni 1917 om adoption (§§ 9 och 20), den 11 juni 1920 om barn i äktenskap (§§ 8 och 19), den 6 juni 1924 om förfarandet i brottmål rörande vissa minderåriga (§ 3), den 27 juni 1924 om förmyndarskap (kap. 12 § 16) samt strafflagen (kap. 14 § 45). Instruktion för kretsombud och övervakare, till satta av barnavårdsnämnden, fastställd av barnavårdsnämnden den 1 mars 1927. Instruktion för lokalombud, antagna av barnavårdsnämnden, fastställd av barnavårdsnämnden den 11 juni 1926.

Kansliet.

Sekreterare

(3,600 kr.).

Carlberg, S. F. D. (jfr sid. 55); träffas i regel 9—10.

Ombudsman.

Hellichius, N. M. (se vidare under fattigvårdsnämnden, sid. 164).

Kontorsskrivare (11).

Brunius, Elin A.

En *kontorsskrivare* (7), en *extra kontorsskrivare* (2,760 kr.), ett *extra kontorsbiträde* (1,980 kr.), två *extra biträden* (1,860—1,740 kr.).

Barnavårdsnämndens kretsombud (200 kr.; dessutom 15 kr. för varje undersökning).

Storkyrkoförsamlingen.

Nilsson, J., överlärare; Krummakaregatan 50, Sö.; t. S. (40) 55 58.

Klara församling.

Werner, A. I., ständig adjunkt; Torsgatan 43, Va.; t. V. (30) 11 64.

Kungsholms och S:t Görans församlingar.

Skoglund, S. A. G., ständig adjunkt; Arbetaregatan 21, C.; t. K. (5) 361 15.

Adolf Fredriks och Gustav Vasa församlingar.

Lund, B. A., ständig adjunkt; Karlbergsvägen 7, Va.; t. V. (30) 49 07.

BvN.

Matteus församling.

Molinder, T. L., registrator; Rörstrandsgatan 58, Va.; t. V. (30) 11 42.

Jakobs och Johannes församlingar.

Andersson, N. K., folkskollärare; Engelbrekts-gatan 6 B, Ö.; t. N. (20) 53 56.

Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars församlingar.

Törnell, f. Weber, Gertrud, fru; Värtavägen 18, Ö.; t. (6) 70 68.

Katarina och Sofia församlingar.

Wærn, C. (Lilli), fröken; Katarina västra kyrko-gata 4, Sö.; t. S. (4) 16 25.

Maria församling.

Wennerberg, Edith, fröken; Svedenborgsgatan 7, Sö.; t. S. (40) 49 95.

Högalids församling.

Dalborg, M., f. d. barnhemsföreståndare; Ring-vägen 157, Sö.; t. S. (4) 56 84.

Brännkyrka och Enskede församlingar.

Enskede och Liljeholmens överlärardistrikt: Lindskog, H. J., kyrkoherde; Solberga, Älvsjö; t. Älvsjö 1 02.

Älvsjö överlärardistrikt: Sandberg, C. A. J:son, förman; Falkvägen 126, Älvsjö; t. Älvsjö 6 02.

Blommensbergs överlärardistrikt: Lundh, J. A., folkskollärare; Blommensberg, Lilje-holmen; t. Gröndal 64.

Bromma församling.

Wallerius, L., överlärare; Bergviksvägen 38, Smed-slätten, Äppelviken; t. Äppelviken 1 35.

Utackorderingsavdelningen.

Föreståndare (17).

Lindhagen, Anna J. J.; t. N. (20) 46 14.

Inspektörer.

Suwe, N. G. (14); en vakant, t. f. Berglind, A. L. Ragnhild (se sid. 230) (12).

Tandläkare.

Näsström, f. Kristofferson, Sigrd.

Registrator (9).

Hellung, f. Sandstedt, E. Margit O., tjl. (se sid. 230), t. f. Horneman, Sally E.

En kontorsskrivare (7), två extra kon-torsbiträden (2,340—1,980 kr.), ett extra biträde (1,860 kr.).

Dessutom vid Stockholms stadsmissions barn-hem för gossar vid Bortorp (Södermanland) (jfr sid. 368) en ord. folkskollärare (4,500 kr.) och en e. o. folkskollärare (2,105 kr.,

fri bostad och värme). (Befattningarna äro upp-förda å barnavårdsnämndens lönestat ¹⁾)

Avdelningen för tillsyn å barn utom äktenskap. (Avd. II.)

Klarabergsgatan 31, 3 tr., C.; t. »barna-vårdsnämnden» samt N. (20) 10 28; expedi-tionstid: 10—14.

Lagen den 14 juni 1917 om barn utom äkten-skap stadgar, att för varje barn utom äktenskap skall av barnavårdsnämnden förordnas lämplig man eller kvinna till barnavårdsman. För-ordnandet meddelas, så snart nämnden mottagit anmälan om den blivande moderns havandeskap eller erhållit kännedom om barnets födelse. Barna-vårdsmanne ns allmänna uppgift anges i lagen vara »att bistå modern med råd och upplys-ningar samt tillse, att barnets rätt och bästa behörigen tillvaratas». Särskilt åligger honom att sörja för, att barnets börd fastställs, och att barnet tillförsäkras underhåll, varjämte han skall biträda med indrivande och tillhandahållande av underhållsbidrag. Avtal om periodiskt utgörande av framtida underhållsbidrag är ej giltigt utan hans godkännande. Uppdraget som barnavårds-man, upphör, när barnet fyllt aderton år.

Över barnavårdsmanne ns verksamhet skall tillsyn övas av barnavårdsnämnden, varjämte nämnden bör bistå barnavårdsmanne n i hans verksamhet samt lämna honom erforderliga råd och upplys-ningar. Nämnden åligger att ärligen granska av barnavårdsmanne n förda anteckningar och räkens-kaper. Nämnden har även att pröva avtal, som innefattar åtagande att till barnets underhåll ut-giva visst belopp en gång för alla, samt mottaga och besluta om användningen av sådant belopp.

Till biträde åt nämnden vid fullgörande av dess ovannämnda åligganden har anställts en sär-skild inspektör för barnavårdsmanne n. I några fall hava därtill lämpliga personer av intresse för modern och barnet åtagit sig att utan ersättning vara barnavårdsman. I övrigt utföres barnavårdsmanne ns arbetet av hos nämnden anställda ordinarie och extra barnavårdsman, varjämte sedan år 1924 tre personer, som icke äro hos nämnden anställda, erhålla barnavårdsmanne n-uppdrag mot ersättning med visst belopp per fall. Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets i Stockholm arbetande barnavårdsbyråer (se ne-dan samt sid. 374) hava åtagit sig nämndens uppdrag att mottaga och till nämndens expedi-tion vidarebefordra anmälningar om havandeskap, varom förmåles i 14 § av ovannämnda lag.

Antalet barnavårdsmanne nskap, som den 1 jan. 1931 stodo under nämndens tillsyn, var 9,277. Författningar. Lag om barn utom äkten-

¹⁾ Befattningarna tillhöra Stockholms skol-distrikt och tillsätts av folkskoleledningen, som äger utöva överinseende över undervisningen vid barnhemmet.

skap den 14 juni 1917, med ändringar den 11 juni 1920, 27 juni 1924 och 8 juni 1928. Lag om äktenskaplig börd den 14 juni 1917 (§ 5). Kungl. kung. ang. föreskrifter om barnavårdsmans verksamhet och tillsynen därå den 23 nov. 1917, med ändringar den 8 maj 1925 och 2 nov. 1928.

Anmälningar om havandeskap, enligt lagen om barn utom äktenskap, kunna göras, förutom å barnavårdsnämndens expedition, å svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets barnavårdsbyråer: Triewaldsgränd 3, St.; t. (10) 21 98, N. (20) 29 54; expeditionstid: alla dagar, utom lördagar, 10—12 (15 juni—15 sept. endast måndagar och torsdagar); församlingshuset, Liljeholmen (för Brännkyrka); t. Liljeholmen 14; expeditionstid: måndagar och torsdagar 9—11.

Inspektör för barnavårdsmännen (19).

Carlson, V. O. J.; mottagningstid: 10—12.

Tjugu barnavårdsmän (11), fjorton extra barnavårdsmän (4,140—3,360 kr.)¹⁾, en kontorsskrivare (9), en extra kontorsskrivare (2,280 kr.), ett extra kontorsbiträde (2,100 kr.).

Avdelningen för tillsyn å fosterbarn. (Avd. III.)

Klarabergsgatan 31, 3 tr., C.; t. »barnavårdsnämnden»; expeditionstid: 13—15 (lördagar och dag före helgdag 13—14).

Enligt lagen om fosterbarns vård den 6 juni 1902 ålåg det hälsovårdsnämnden att utöva tillsyn över vården av fosterbarn under sju år. I enlighet med 1924 års barnavårdslag överflyttades detta åliggande fr. o. m. år 1926 till barnavårdsnämnden. Sistnämnda lag föreskrev därjämte en successiv höjning av åldersgränsen för lagens tillämpning från sju till sexton år. Tillsynen omfattar sålunda för närvarande alla fosterbarn, som äro födda den 1 januari 1919 eller senare.

Med fosterbarn förstås barn under sexton år, som mot ersättning fostras hos annan än föräldrarna eller särskilt förordnad förmyndare, vilken har vårdnaden om barnet. Sådant barn skall stå under barnavårdsnämndens tillsyn. Detsamma gäller, även om ersättning ej utgår, barn i nämnda ålder, som är intaget å barnhem. Det åligger barnavårdsnämnden att tillse, att fosterbarnsvården icke utövas av personer eller på ställen, som äro för ändamålet olämpliga, samt att övervaka, att fosterbarnen komma i åtnjutande av tillfredsställande vård och uppfostran samt, i händelse av sjukdom, den vård, som av omständigheterna påkallas. Den, som mottagit barn till fostran, är skyldig att därom göra anmälan hos barnavårdsnämnden.

¹⁾ Beträffande barnavårdsmännens namn, adresser och telefoner hänvisas till telefonkatalogens yrkesregister.

Finner nämnden, att fosterbarn icke hos barnafostraren erhåller tillfredsställande vård och uppfostran, äger nämnden, därest rättelse icke på annat sätt kan åstadkommas, förelägga barnafostraren att lämna barnet ifrån sig till den, som är skyldig att taga vård om detsamma. Befinnes ej detta lämpligt, har barnavårdsnämnden att omhändertaga barnet och därmed förfara såsom med barn, som omhändertagits för samhällsvård (se ovan sid. 226). Nämnden äger tillika, om skäl därtill föreligger, meddela barnafostrare förbud att vidare mottaga fosterbarn. Nu nämnda åtgärder kunna jämväl av nämnden vidtagas mot anstalt, där missförhållanden råda.

För utövande av tillsynen öfver fosterbarnen i allmänhet äro anställda en fosterbarnsinspektör och sex inspektriser, därav en å extra stat. I fråga om tillsynen öfver av nämnden omhändertagna barn i ovan angivna ålder, vilka äro utackorderade i enskilda hem eller intagna i icke kommunala barnhem inom staden, har nämnden förordnat, att jämväl sådana barn skola stå under tillsyn av vederbörande fosterbarnsinspektriser. Fosterbarnsinspektören skall i de fall, då nämndens eget ingripande icke fordras, tillgöra barnavårdsnämndens skyldigheter i avseende å denna vård och har för sådant ändamål, bland annat, att besöka fosterhem och anstalter, där missförhållanden yppats, ävensom att övervaka och handleda dem som äro anställda för tillsynen av barnen. Härutöver skall fosterbarnsinspektören i förekommande fall tillhandagå expeditionstjänstemän och barnavårdsmän med råd och upplysningar i medicinska frågor.

För verksamhetens bedrivande är staden indelad i sex distrikt, nämligen: 1. Maria och Högalids förs., 2. Katarina, Sofia och Nikolai förs., 3. Kungsholms och St Görans förs. samt de delar av Gustav Vasa och Matteus förs., som ligga norr om Odengatan och väster om Norrtullsgatan från Odengatan norrut räknat, 4. Återstoden av Norrmalm samt Östermalm, 5. Brännkyrka och Enskede förs. Provisoriskt har nordligaste delen av 5:e distriktet sammanslagits med Bromma till ett 6:e distrikt (se statistiska avd.). Inspektrisen för 1:a distriktet sköter dessutom expeditionen.

Författning. Lag om samhällets barnavård den 6 juni 1924, kap. 7.

Fosterbarnsinspektör (2,400 kr.)

Gyllenswärd, C. E.; mottagningstid: tisdagar och fredagar 16—17.

Fosterbarnsinspektriser

(inspektrisen i 1:a distr.: lönegrupp 10; övriga: lönegrupp 9).

Harling, Eva L. M. (1:a distr.); Johansson, A. K. (Stina) (2:a distr.); Swartz Eng, Ida E. C. (3:e distr.); en vakant, *tj.f.* Borg, Tyra E. M. (4:e distr.); en vakant, *tj.f.* Olsson, E. (Lisa) (5:e distr.).

BvN.

Extra fosterbarnsinspektris
(2,760 kr.).

Holmgren, Beda A. (6:e distr.).

Kamerala avdelningen.

*Klarabergsgatan 31, 2 tr., C. (postgiro-konto nr 27 00); t. »barnavårdsnämnden»; förfrågningar angående in- och utbetalningar för barn utom äktenskap besvaras även å t. N. (2000) 90; expediti-
onstid: 10—14.*

Kamerala avdelningen handlägger ekonomiska angelägenheter angående nämnden och densamma underlydande anstalter med undantag av skydds-
hemmen samt förmedlar in- och utbetalningar av underhållsbidrag för barn utom äktenskap.

Bokhållare
(6,000 kr.).

Nyrén, G. H., tjf. (se sid. 247) tjf. Löwgren,
K. G.; mottagningstid: 10—12.

Kassör (11).

Berglind, A. L. Ragnhild, tjf. (se sid. 228), tjf.
Helling, f. Sandstedt, E. Margit O. (se sid.
228).

Trä amanuenser (3,900—3,600 kr.), en
kontorsskrivare (7), två extra kontorsskrivare
(2,940—2,280 kr.), ett kontorsbiträde (5), tre extra skrivbiträden (1,860—
1,740 kr.).

Utrustningsavdelningen.

(Förlagd till barnhemmet Fleminggatan
22, C.; t. K. (5) 30 10.)

Denna avdelning har till uppgift att ut-
rusta barn, som skola utackorderas, samt att
sörja för ledsagande av sådana barn vid resor
till fosterhem i landsorten.

Föreståndarinna (3).

Andersson, Ida J. A.

Tre sömmerskor (II a).

En telefonist (1,860 kr.), en vaktmästare
(7), en vaktmästare (6), en extra vaktmästare
(2,580 kr.), ett vaktmästarbiträde (900 kr.).

Barnavårdsnämndens barnhem.

Av den av folkskoledirektionen utsedda barna-
vårdsnämnden hade inrättats fyra barnhem, nämligen
vid Bellevue, Lilla och Stora Blecktornet samt
Eolshäll, i vilka intogs barn, som enligt
beslut av nämnden blivit skilda från sina hem.
De tre förstnämnda barnhemmen voro tillika upp-
tagningshem för sådana barn, som skulle över-
lämnas till enskilt hem eller till andra anstalter.

Sedan genom 1924 års barnavårds-
lagstiftning barnavårdsverksamheten centraliserats under en
särskild barnavårdsnämnd, överflyttades till denna

nämnd dels ovanstående fyra barnhem, dels ock
fyra andra barnhem och anstalter, vilka tidigare
sorterats under fattigvårdsnämnden, nämligen barn-
hemmet Fleminggatan 22, barnhemmet Lillsjö-
näs och Sättra barnkoloni (alla tre förut lydande
under styrelsen för fattigvårdsnämndens utackor-
deringsbyrå) samt vidare Stockholms stads upp-
fostringsanstalt för flickor (fr. o. m. år 1926
benämnd Stockholms stads hemskola för flickor).
Fr. o. m. år 1931 har jämväl Stockholms stads
spädbarnshem överflyttats från fattigvårdsnäm-
ndens till barnavårdsnämndens förvaltning. Barn-
hemmen Lilla Blecktornet, Bellevue och Stora
Blecktornet nedlades under åren 1927 och 1928,
varvid deras personal och klientel överflyttades
till resp. barnhemmen Lillsjönäs, Eolshäll och
Tempelbacken (se vidare nedan).

Reglemente. Reglemente för Stockholms
stads barnavårdsnämndens barnhem, fastställt [av
folkskoledirektionen] den 13 juni 1923.

Stat år 1931. Utgifter: 563,223 kr.; in-
komster: 99,082 kr.

Barnhemmet Tempelbacken.

Johannelund, Ulvsunda; t. Ulvsunda 9.

Stadsfullmäktige beviljade den 21 mars 1927
medel till uppförande å den staden tillhöriga
egendomen Johannelund i Bromma församling
av ett nytt barnhem med 35 platser för yngre,
vanartade flickor och i samband därmed, i en
särskild byggnad, ett upptagningshem med 8
platser för äldre, vanartade flickor. Detta barn-
hem har ersatt det förutvarande barnhemmet
Stora Blecktornet, som nedlades när det nya
barnhemmet blev färdigt att tagas i bruk, vilket
skedde i augusti 1928.

Stat år 1931. Utgifter: 81,655 kr.; in-
komster: 10,921 kr.

Föreståndarinna

(lön som folkskollärarinna; dessutom 1,200 kr.).

Almgren, Gerda F. J.

Läkare

(anslag 900 kr.).

Kjellberg, Gerda E.; Sylvan, H. O. K.

En slöjdlärarinna (4), en biträdande
lärarinna (1,740 kr.), en assistent (1,980
kr.), en vaktmästare (7), en kokerska (II a),
två biträden (I d och I c).

Barnhemmet Eolshäll.

Eolshäll, Liljeholmen; t. Mälarhöjden 3.

Sedan kungl. maj:t år 1918 återkallat sitt
erkännande av alkoholistanstalten Eolshäll så-
som allmän alkoholistanstalt (jfr sid. 180), togs
densamma, enligt beslut av stadsfullmäktige, i
anspråk av barnavårdsnämnden den 1 okt. s. å.
Fr. o. m. år 1921 överflyttades anstalten Eols-
häll definitivt från nykterhetsnämndens till barna-

vårdsnämndens förvaltning. Efter en år 1927 verkställd om- och tillbyggnad har antalet platser å hemmet ökat från 26 till 53, varigenom möjlighet beretts att till Eolshäll överflytta de förut i barnhemmet Lilla Blecktornet intagna gossarna. Sistnämnda barnhem har i samband härmed nedlagts. Barnhemmet Eolshäll fungerar dels som upptagningshem för gossar i och över skolåldern, vilka på grund av vanart eller annan anledning omhändertagits för skyddsuppfostran, dels för stadigvarande vård av yngre sådana gossar, företrädesvis psykopater.

Stat år 1931. Utgifter: 72,140 kr.; inkomster: 14,646 kr.

Föreståndare

(lön som folkskollärare; dessutom 1,200 kr.).

Claesson, J. V.

Läkare

(1,800 kr.).

Eeg-Olofsson, R. G.

En *biträdande lärarinna* (2,400 kr.), en *husmoder* (2,160 kr.), en *vaktmästare* (7), en *assistent* (2,100 kr.), en *kokerska* (II a), fyra *biträden* (I d).

Barnhemmet Fleminggatan 22.

Fleminggatan 22, C.; t. K. (50) 41 65, K. (5) 3 30 10.

Barnhemmet inrättades år 1902 med uppgift att tjäna som upptagningshem för fattigvårdsnämndens utackorderingsbyrå. I samband med barnavårdsförvaltningens omorganisation överflyttades barnhemmet fr. o. m. år 1926 från fattigvårdsnämndens till barnavårdsnämndens förvaltning. Hemmet, som är ett upptagningshem för omhändertagna barn under skolåldern, har plats för 62 barn, varjämte år 1926 tillkommit en särskild sjukavdelning med 16 platser. — Beträffande den till barnhemmet förlagda, under barnavårdsnämndens expedition sorterande utrustningsavdelningen se sid. 230.

Reglemente. Reglemente för [utackorderingsbyråns] barnhem, fastställt av styrelsen för fattigvårdsnämndens utackorderingsbyrå den 21 febr. 1902.

Stat år 1931. Utgifter: 72,372 kr.; inkomster: 14,256 kr.

Föreståndarinna (7).

Vedelin, Ellen B.

Läkare

(1,500 kr.).

Gyllenswärd, C. E.

En *värmeledningsskötare* (6), en *sjuksköterska* (2,400 kr.), en *kokerska* (II c), elva *biträden* (en I c, tio I b).

Barnhemmet Lillsjönäs.

Lillsjönäs, Ulsunda; t. Ulsunda 14.

Efter inkorporeringen av Brännkyrka övertog fattigvårdsnämndens utackorderingsbyrå förvalt-

ningen av Brännkyrka barnhem vid Älvsjö. Då den av barnhemmet disponerade byggnaden i Brännkyrka var föga lämplig för sitt ändamål, förflyttades hemmet under år 1920 till Lillsjönäs gård i Bromma. Fr. o. m. år 1926 överflyttades hemmet till barnavårdsnämndens förvaltning. Barnhemmet, som är avsett för tillfällig vård av för samhällsvård omhändertagna ävensom av för skyddsuppfostran omhändertagna, vanvårdade eller i sedligt avseende försummade barn i skolåldern, har 34 platser. Till hemmet överfördes i början av år 1928 å förutv. barnhemmet Bellevue intagna barn jämte viss vid detta hem anställd personal.

Stat år 1931. Utgifter: 45,840 kr.; inkomster: 8,304 kr.

Föreståndarinna (7).

Elfström, Ragnhild C.

Läkare

(400 kr.).

Gyllenswärd, C. E.

En *föreståndarinna* (6), tjl., en *sköterska* (2), en *extra vaktmästare* (2,100 kr.), en *sköterska* (I b), en *kokerska* (II a), ett *biträde* (I b).

Sättra barnkoloni.

Sättra, Adelsö; postadress: Stockholm 1; t. Adelsö 3.

År 1911 inrättades av fattigvårdsnämnden vid Sättra gård å Adelsö en koloni för konvalescenter samt sådana sjukliga och klena barn, vilka ej mottagas å sjukhus men vilkas hälsotillstånd genom en tids vistelse vid kolonien anses kunna väsentligen förbättras. Kolonien omfattar 6 hem och kan mottaga 100 barn. Skolan vid kolonien lyder under folkskoledirektionen. Fr. o. m. år 1926 överflyttades Sättra barnkoloni till barnavårdsnämndens förvaltning.

Författningar. Reglemente för Sättra barnkoloni å Adelsö, fastställt av styrelsen för fattigvårdsnämndens utackorderingsbyrå den 26 maj 1915.

Stat år 1931. Utgifter: 159,868 kr.; inkomster: 25,653 kr.

Föreståndarinna (7).

Wallin, A. W. (Minny).

Läkare

(1,200 kr.).

Berglund, F. E.

En *e. o. folkskollärare* (2,125 kr., fri bostad och värme), en *småskollärarinna* (2,400 kr., fri bostad och värme), sex *vårdarinnor* (3), en *sömmerska* (II a), en *kokerska* (I d), fem *barnsköterskor* (I c), sju *biträden* (I c), en *tvätterska* (I c), en *gårdskar* (I d).

BvN. Stockholms stads hemskola för flickor.

Gavelinsgatan 7 B, Sö.; t. S. (400) 2 35.

Stockholms stads hemskola för flickor (före år 1926 benämnd uppfostringsanstalten för flickor) inrättades år 1870 i sin nuvarande lokal vid dåv. Barnängstvärgatan. Den har till ändamål att uppfosta behövande, värlösa flickor, om vilka det åligger Stockholms kommun att taga vård, och utbilda dem företrädesvis till dugliga tjänarinnor. Tidigare sorterade anstalten under en av fattigvårdsnämnden utsedd styrelse, men fr. o. m. år 1926 överflyttades densamma till barnavårdsnämnden. Anstalten har plats för 50 flickor. Pluckorna erhålla undervisning i stadens folkskolor.

Reglemente. Reglemente för [uppfostringsanstalten för flickor], fastställt av fattigvårdsnämnden den 30 mars 1920.

Stat år 1931. Utgifter: 62,188 kr.; inkomster: 22,110 kr.

Föreståndarinna (7).

Holmgren, Anna A.

Läkare
(500 kr.).

Bergendal, E. K. W.

En *skolkökslärarinna* (6), en *slöjdlärarinna* (4), två *vårdarinnor* (3), en *trädgårdsmästare* och *värmeledningsskötare* (6).

Stockholms stads spädbarnshem.

Folkungagatan 119, Sö.; t. S. (41) 54 07.

I enlighet med beslut av stadsfullmäktige inrättade fattigvårdsnämnden år 1910 en spädbarnsanstalt med plats för 33 mödrar och 40 barn. Fr. o. m. år 1931 har denna anstalt överflyttats till barnavårdsnämndens förvaltning. Det huvudsakliga arbetet inom hemmet utföres av mödrarna, som få lära sig både att sköta sina barn samt alla i ett hem förekommande sysslor. Vård å spädbarnshemmet bör i regel ej lämnas för längre tid än ett år.

Stat år 1931. Utgifter: 44,360 kr.; inkomster: 3,192 kr.

Föreståndarinna (7).

Andersson, Ester M.

Läkare
(1,000 kr.).

Belfrage, C. E.

En *biträdande föreståndarinna* (4), en *köksföreståndarinna* (3).

Spädbarnshemmet P. L. Eurenii minne.

Skånegatan 118, Sö.; t. S. (40) 31 19; »Hemmet II»; Stavgårdsgatan 50, Appelvikén; t. Appelvikén 831.

Genom testamente av vice häradsbövdingen P. L. Eurenii erhöi Stockholms stad vid

hans död en donation på 250,000 kr. för inrättande av ett *hittebarnshus* i Stockholm. Sedan i av stadsfullmäktige infordrade yttranden den mening uttalats, att det icke gärna kunde ifrågakomma att upprätta ett hittebarnshus i dess ursprungliga bemärkelse, utan att testators tanke i verkligheten torde hava varit att möjliggöra en anstalt för vård av späda barn, angående vilkens ordnande staden skulle äga frihet att själv träffa närmare bestämmelser, beslöt stadsfullmäktige år 1910 att med tacksamhet mottaga donationen. På förslag av fattigvårdsnämnden beslöt stadsfullmäktige år 1921 att med anlitande av donationens avkastning övertaga ett svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets barnavårdsbyrå i Stockholm tillhörigt spädbarnshem, vilket efter övertagandet skulle benämnas »*spädbarnshemmet P. L. Eurenii minne*». Hemmet uppfördes till en början å fattigvårdsnämndens stat men överflyttades fr. o. m. år 1926 till barnavårdsnämndens.

Spädbarnshemmet förvaltas av en styrelse, bestående av sju för två år valda ledamöter, av vilka en utses av barnavårdsnämnden och sex av styrelsen för svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets barnavårdsbyrå i Stockholm. För ledamöterna skola finnas fem suppleanter, en utsedd av barnavårdsnämnden och fyra av styrelsen för barnavårdsbyrån. Styrelsen utser inom sig ordförande, vice ordförande, sekreterare och kassaförvaltare samt dessutom ett arbetsutskott, bestående av minst tre personer, med uppdrag att närmare övervaka verksamheten inom hemmet. Styrelsen antager läkare ävensom övrig erforderlig personal, utfärdar instruktioner m. m. samt övervakar, att personalen fullgör sina åligganden. Den årliga utgifts- och inkomststaten fastställs av barnavårdsnämnden.

Spädbarnshemmets ändamål är att till vård mottaga klena, späda barn, vilkas mödrar antingen icke kunna amma dem eller av särskild anledning, t. ex. förekomst av tuberkulos, så icke böra göra, samt rekonvalescenter, som ej kunna erhålla behövligh omvårdnad i enskilt hem. Å det ursprungliga hemmet vid Skånegatan finnes plats för högst 30 barn. Fr. o. m. den 1 juli 1930 har av spädbarnshemmets styrelse i förhyrda lokaler, Stavgårdsgatan 50, Appelvikén, inrättats ytterligare ett spädbarnshem av provisorisk karaktär, med plats för 14 barn (»Hemmet II»).

Intagning av barn sker efter beslut av styrelsen, som jämväl bestämmer vårdavgifterna. Ansökan om intagning göres hos barnavårdsbyrån, Triewaldsgränd 3, St., kl. 10—12 varje helgfri dag utom lördagar.

Reglemente. Reglemente för spädbarnshemmet P. L. Eurenii minne, antaget av stadsfullmäktige den 5 dec. 1921, med ändringar den 15 febr. 1926.

Stat år 1931. Den av stadsfullmäktige fastställda staten upptager: utgifter 15,000 kr.; inkomster (ränta å donationsmedel) 15,000 kr.

— Den av barnavårdsnämnden fastställda staten upptager: utgifter 45,800 kr.; inkomster 45,800 kr. (därav ränta å donationsmedel 12,600 kr.).

Styrelse.

Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm. (utsedd av barnavårdsnämnden); **Barkman**, L. B., barnavårdskonsulent, sekreterare, **Bentzel**, Maggie, bitr. föreståndarinna, **Fürstenberg**, f. Jacobsson, Mary B., fru, kassaförvaltare, **Heineman**, I. D., distriktsläkare (se nedan), **Jundell**, I., professor, ordf., **Stenbeck**, f. Ekellund, E. Dagmar, fru (utsedda av styrelsen för svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets barnavårdsbyrå).

Suppleanter: **Löfving**, K. B. E., barnavårdsdirektör (utsedd av barnavårdsnämnden); **Malmberg**, N. M., docent, **Oldberg**, Greta, fröken, **Strömer**, S. Cecile M., barnavårdsman, **Sylvén**, Ester M., barnavårdsman (utsedda av styrelsen för svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets barnavårdsbyrå).

Läkare

(2,000 kr.).

Heineman, I. D. (se ovan).

Föreståndarinna

(2,700 kr., bostad, kost och tvätt).

Lundell, Märtha.

En *sköterska* (1,500 kr., bostad, kost och tvätt), ett *sköterskebiträde* (960 kr., bostad, kost och tvätt), en *kokerska* (900 kr., bostad, kost och tvätt), tre *ammor*. Vid hemmet emottagas samtidigt 12 betalande elever.

Stockholms stads skyddshem.

Lagen om samhällets barnavård den 6 juni 1924 föreskriver, att för varje landstingsområde samt för varje stad, som ej deltagit i landsting, skall finnas skyddshem för beredande av skyddsuppfostran (se sid. 226) åt vanartade barn. Å skyddshem intagas barn i åldern upp till aderton år. Med utskrivning kan i undantagsfall anstå, högst till dess vederbörande fyller tjuguetår. Skyddshem skall vara försett med av kungl. maj:t fastställt reglemente och skall stå under ledning av en styrelse. För att öva tillsyn över den vid skyddshemmen i riket bedrivna uppfostrings- och undervisningsverksamheten har kungl. maj:t utsett en särskild skyddshemsinspektör.

Författningar. Lag om samhällets barnavård den 6 juni 1924, med ändringar den 11 juni 1926, 18 juni 1927 och 19 sept. 1929. Kungl. kung. med vissa föreskrifter i anledning av lagen om samhällets barnavård den 8 maj 1925. Kungl. kung. om statsbidrag till vissa kostnader enligt lagen om samhällets barnavård m. m. den 8 maj 1925.

Skyddshemmet för gossar.

Skrubba; postadress: Stockholm 4; t. (15) 01 53.

Skyddshemmet vid Skrubba daterar sig i sitt nuvarande skick från år 1896, då de å

den vid Tjärhovsgatan befintliga uppfostringsanstalten omhändertagna vanartiga gossarna blevo flyttade till den för ändamålet inköpta egendomen Skrubba i Brännkyrka. Egendomen, belägen vid sjön Drevviken, har en areal av omkring 29 hektar åker (inkl. trädgård) och 245 hektar skogsmark.

Skyddshemmet, som tidigare under benämningen »uppfostringsanstalten vid Skrubba» sorterade under fattigvårdsnämnden, överflyttades — sedan kungl. maj:t den 29 aug. 1919 på framställning av stadsfullmäktige godkänt detsamma som skyddshem — fr. o. m. år 1920 till folkskoledirektionen samt fr. o. m. år 1926 till barnavårdsnämnden. Dess ändamål är att i enlighet med bestämmelserna i lagen om samhällets barnavård till skyddsuppfostran mottaga vanartade gossar från Stockholms stad, vilka enligt beslut av barnavårdsnämnden skola till skyddshem överlämnas.

Skyddshemmets styrelse, som utgöres av ordförande och två andra ledamöter jämte två suppleanter, utses av barnavårdsnämnden för två år i sänder. Styrelsen utser inom sig för ett år i sänder en verkställande ledamot. Skyddshemmet förestås av en utav styrelsen antagen föreståndare, som har ledningen såväl av gårdens och anstaltens förvaltning som av elevernas undervisning och uppfostran. Inom skyddshemmet meddelas skolundervisning ävensom utbildning i snickeri, skrädderi och mekaniskt verkstadsarbete samt i jordbruksarbete, kreatursvård och trädgårdsskötsel; eleverna fördelas efter håg och falenhet å de olika yrkesgrenarna. Utbildningen syftar till att bibringa eleverna sådan med hänsyn till det praktiska livets krav erforderlig arbetsförmåga, som kan vara ägnad att främja deras förmåga att försörja sig själva, sedan de utskrivits från skyddshemmet.

Jämlikt beslut av stadsfullmäktige har år 1927 vid skyddshemmet upprättats en under lärlings- och yrkesskolestyrelsens förvaltning stående verkstadsskoleavdelning för undervisning i smides- och mekaniskt verkstadsarbete (jfr sid. 220).

Skyddshemmet får mottaga högst 60 elever.

Reglemente m. m. Förnyat reglemente för Stockholms stads skyddshem för gossar å Skrubba, fastställt av kungl. maj:t den 7 okt. 1926. Instruktioner för vissa befattningshavare vid Stockholms stads skyddshem för gossar å Skrubba, fastställda av skyddshemmets styrelse den 24 jan. 1921 och 2 mars 1922.

Stat år 1931. Utgifter: 224,360 kr.; inkomster: 122,836 kr. (därav statsbidrag 10,500 kr.).

Styrelse.

Fjällbäck Holmgren, Karin H., fru; **Larsson**, Oscar E., borgarråd, stadsfullm., ordf. och verkställande ledamot; **Nordström**, A., byggnadsingenjör.

Suppleanter: **Stålfelt**, P. E., andre folkskoleinspektör; **Walin**, Ingeborg M., konsulent.

BvN.

Föreståndare (19).

Pehrling, A. M.; träffas säkrast 9—10 och 12—13.

Predikant

(550 kr.).

Swensson, S. E., komminister i Brännkyrka förs.

Läkare

(450 kr.).

Hulting, C. G.

En *ämneslärare* (lön som folkskollärare, dessutom 540 kr.), två *yrkeslärare* (8), en *husmoder* (6), en *extra nattvakt* (2,100 kr.), en *kokerska* (II b), ett *biträde för tvätt och sömnad* (I d), ett *köksbiträde* (I b); dessutom vid verkstadsskoleavdelningen (se ovan): en *yrkeslärare*, en *verkmästare* och två *gesäller* (avlönade av lärlings- och yrkesskolestyrelsen).

För egendomens skötsel finnas anställda en *rättare*, en *trädgårdsmästare*, en *ladugårdsförman* och en *chaufför*.

Skyddshemmet för flickor.

Eknäs, Enköping; t. Upplands Vallby 3.

Vid sammanträde den 2 juni 1919 beslöt stadsfullmäktige inköpa egendomen Eknäs gård i Vallby socken av Uppsala län till skyddshem för flickor. Egendomen, belägen vid Mälaren, har en areal av omkring 28 hektar åker och 30 hektar skog. Skyddshemmet, som till en början sorterade under folkskoleledningen (och dess särskilda barnavårdsnämnd), överflyttades fr. o. m. år 1926 till den då inrättade barnavårdsnämnden. Det har till ändamål att i enlighet med bestämmelserna i lagen angående samhällets barnavård meddela skyddsuppfostran åt vanartade flickor från Stockholms stad, vilka enligt beslut av barnavårdsnämnden skola till skyddshem överlämnas.

Högsta ledningen av skyddshemmets angelägenheter utövas av en av barnavårdsnämnden för två år i sänder utsedd styrelse, bestående av minst tre ledamöter med minst två suppleanter. Styrelsen utser inom sig för ett år i sänder en verkställande ledamot. Den närmaste ledningen och skötseln av skyddshemmet och egendomen handhåvas av en föreståndarinna. Skyddshemmet får mottaga högst 35 elever, vilka inom hemmet beredas skolundervisning och utbildning i olika grenar av husligt arbete.

Reglemente. Förnyat reglemente för Stockholms stads skyddshem för flickor å Eknäs, fastställt av kungl. maj:t den 7 okt. 1926.

Stat år 1931. Utgifter: 98,895 kr.; inkomster: 61,384 kr. (däruv statsbidrag 6,250 kr.).

Styrelse.

Berndt-Larsson, Hilma M., med. lic.; Fjällbäck Holmgren, Karin H., fru; Gerdin, E. I., rektor, vice ordf.; Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm., ordf. och verkställande ledamot; Sundkvist, f. Wasteson, Dagny J. V., fru.

Suppleanter: Törnell, f. Weber, Gertrud, fru; en vakant.

Sekreterare.

Carlson, V. O. J. (se sid. 229).

Redogörare.

Gustafson, J. A. T. (se sid. 84).

Föreståndarinna (11).

Erici, Ester K.

Läkare

(420 kr.).

Salwén, P. G.

En *lärarinna i kvinnlig slöjd* (8), en *lärarinna i hushållsgöromål* (8), tre *biträdande lärarinnor* (2,280—1,800 kr.).

Dessutom för egendomens skötsel en *rättare* och en *jordbruksarbetare*.

Stockholms stads lärlingshem.

Med hänsyn till önskvärdheten av att skapa en övergångsform för återförande till det fria samhällslivet av å stadens skyddshem och andra uppfostringsanstalter intagna elever ävensom i syfte att möjliggöra förkortning av vistelsen å dessa anstalter samt att komplettera där meddelad uppfostran med en friare fostran i nära anknytning till arbete å eller utbildning för den allmänna arbetsmarknaden beslöt stadsfullmäktige den 23 jan. 1928, på hemställan av barnavårdsnämnden, att i huvudstaden upprätta tvenne lärlingshem, ett för gossar och ett för flickor.

Dessa lärlingshem äro sålunda i första hand avsedda för från stadens skyddshem villkorligt utskrivna elever, som antingen sakna egna hem eller ock på grund av förhållandena i föräldrahemmet icke kunna omedelbart återlämnas, ävensom för sådana elever, som inom skyddshemmen icke kunna erhålla med hänsyn till håg och fallenhet passende yrkesutbildning. I mån av plats mottagas även ynglingar och unga flickor från andra uppfostringsanstalter, varjämte hemmen stå öppna för sådana hem- och medellösa unga personer, som visserligen icke äro i oundgängligt behov av skyddsuppfostran men ändock behöva viss omvårdnad, tills de erhållit arbete eller kunnat återvända till hemorten. Eleverna erhålla i lärlingshemmet bostad och kost samt tillsyn. Under dagen arbetar flertalet såsom lärlingar hos hantverksmästare, i fabriker eller i andra anstallningar, till en början i regel relativt lågt avlönade men utvalda i syfte att bereda goda utsikter till framtida självförsörjning. De elever, som hava arbetsförtjänst, äro skyldiga att erlagga visst bidrag för kost m. m. under den tid, de vistas i hemmet. Denna tid får icke utsträckas utöver den tidpunkt, då skyddsuppfostran under alla förhållanden senast skall upphöra, eller vid 21 års ålder.

Reglemente. Bestämmelser för Stockholms stads lärlingshem, fastställda av barnavårdsnämnden den 2 jan. 1929.

Lärlingshemmet för gossar.

Södermannagatan 53—55 (Lilla Blecktor-net), Sö.; t. S. (40) 33 54.

Lärlingshemmet för gossar, som inrymts i den fastighet, vilken förut disponerats av det år 1927 nedlagda barnhemmet Lilla Blecktor-net, har plats för 25 elever. Lärlingshemmet öppnades den 1 juli 1928.

Stat år 1931. Utgifter: 34,710 kr.; inkomster: 10,401 kr.

Föreståndare
(4,500 kr.).

Spångberg, E.

En *husmoder* (1,860 kr.), en *kokerska* (II a), ett *biträde* (I c).

Lärlingshemmet för flickor.

Fjällgatan 25, Sö.; t. S. (40) 20 45.

Lärlingshemmet för flickor har inrymts i den fastighet, som förut (sedan år 1902) disponerats av det numera nedlagda stadens barnhårbärge (jfr sid. 177). Hemmet, som öppnades den 1 aug. 1928, har 20 platser.

Stat år 1931. Utgifter: 26,740 kr.; inkomster: 4,148 kr.

Föreståndarinna, tillika husmoder
(3,600 kr.).

Andersson, Anna L.

En *kokerska* (II a).

Stockholms stads statistiska kontor.

Statistiska kontoret.

*Stadshuset, 4 tr. (postadress: Stockholm 1);
t. »stadshuset»; expeditionstid: 9—16,30.*

Huvudstadens kommunala statistik går tillbaka till år 1868, då stadsfullmäktiges beredningsutskott började utge »Berättelse angående Stockholms kommunalförvaltning», vilken berättelse försågs med omfattande statistiska bilagor. Den första årgången av denna berättelse, som utkom år 1870 och avsåg år 1868, innehöll dessutom i många fall översikter för den sista femårsperioden, vadan rätt fullständiga statistiska uppgifter finnas sedan år 1864 och i vissa fall från ännu äldre år. Jämsides med kommunalberättelsens statistiska avdelning började sedan vissa av stadens nämnder och styrelser utge specialpublikationer med delvis statistiskt innehåll. Dessa återfinnas dels i bihang till beredningsutskottets utlåtanden och memorial, dels såsom särskilda publikationer, bland vilka sistnämnda märkas de rätt omfattande av hälsovårdsnämnden och fattigvårdsnämnden utgivna berättelserna.

Försök till centralisation av den kommunala statistiken för enhetlighets och jämförbarhets vinande vid behandlingen av det allt mer växande statistiska materialet gjordes vid flera tillfällen, men ledde ej till något resultat förrän år 1905, då stadsfullmäktige den 20 mars beslöt inrättandet av en särskild kommunalstatistik anstalt, vilken under namn av »Stockholms stads statistiska kontor» trädde i verksamhet i juli månad samma år.

Kontorets allmänna uppgift är att samla och vetenskapligt bearbeta samt offentliggöra uppgifter till belysande av Stockholms stads kommunala liv, dess förvaltning, sociala och ekonomiska förhållanden. Kontoret åligger numera i sådant avseende att rörande staden publicera (delvis i samverkan med andra institutioner): en statistisk årsbok, en statistisk månadsskrift, en veckoöversikt av den sanitära statistiken samt den årliga sanitära statistiken, fattigvårdsstatistik, brand- och ambulansstatistik, arbetsförmedlingsstatistik, handels- och sjöfartsstatistik, fabriks- och hantverksstatistik, valstatistik, allmänna bostadsräkningar (vart femte år) samt vissa specialundersökningar. Kontoret publicerar även arbeten av icke statistiskt innehåll såsom en årlig kommunalkalender (angående stadens förvaltning, befattningshavare m. m.), en årlig berättelse angående Stockholms kommunalför-

valtning, en löpande kommunal författningssamling samt en kommunal författningshandbok (numera uppdelad på en tvångsfri följd av successivt utkommande delar), varjämte kontoret har att utarbeta och granska diverse register m. m. Kontorets publikationer äro inrangerade i serierna »Stockholms stads statistik» samt »Kommunala handböcker». Utom dessa serier har kontoret utgivit vissa publikationer av speciell karaktär rörande Stockholm, delvis på främmande språk. (Ang. kontorets publikationer jfr för övrigt publikationsförteckning å sista sidan.) — Dessutom åligger det kontoret att utföra andra, inom kontorets verksamhetsområde fallande arbeten, som av stadsfullmäktige eller stadskollegiet beslutas eller på framställning av nämnd eller eljest ått kontoret av dess styrelse uppdragas, samt i lämplig form och omfattning offentliggöra resultaten härav; att med uppmärksamhet följa övriga kontorets verksamhet berörande redogörelser eller åtgärder, som av kommunala myndigheter avgivas eller vidtagas, och på grund härav göra de framställningar, vartill kontoret kan finna anledning; att noggrant följa kommunalstatistikens utveckling även å andra orter samt söka för Stockholms stads statistik tillgodogöra härigenom vunnen erfarenhet; att främst genom tillhandahållande av kontorets publikationer i utbyte mot annan hithörande litteratur tillförsäkra kontoret tillgång till för dess verksamhet erforderligt bibliotek (jfr nedan); att i övrigt, i den mån förhållandena det medgiva, bistå kommunala myndigheter och befattningshavare eller andra med upplysningar i frågor, fallande inom kontorets verksamhetsområde.

För införskaffande av för verksamheten nödiga upplysningar äger kontoret att omedelbart hänvända sig till vederbörande myndigheter och institutioner samt har rätt att av stadens vederbörande myndigheter eller befattningshavare utan dröjsmål erhålla uppgifter rörande den förvaltning, som må vara ått dessa anförtrödd.

Statistiska kontorets bibliotek (jfr ovan), som, förutom gängse uppslagsböcker o. d., innehåller en rätt omfattande in- och utländsk kommunal litteratur (vilken mestadels icke återfinnes i något annat offentligt svenskt bibliotek), tjänar i viss mån den kommunala administrationen som ett speciellt förvaltningsbibliotek och är även tillgängligt för allmänheten.

Efter den kommunala omorganisationen år 1920, varvid ledningen av kontorets verksamhet närmare anknyts till den centrala stadsförvaltningen, består kontorets styrelse av, förutom

ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, kanslichefen samt fem andra ledamöter, vilka jämte fem suppleanter väljas av stadsfullmäktige för två år. Styrelsen utser årligen inom sig en vice ordförande. Vid styrelsens sammanträden äger kontorets direktör (se nedan) att närvara och deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag samt få sin mening antecknad till protokollet. För granskning av styrelsens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige årligen tre revisorer jämte två suppleanter.

Kontorets chef är en av styrelsen antagen direktör.

Instruktion. Instruktion för styrelsen över Stockholms stads statistiska kontor, fastställd av kungl. maj:t den 19 mars 1920, med ändring den 1 aug. 1930.

Stat år 1931. Utgifter: 448,143 kr. (däruv 62,200 kr. för året); inkomster: 1,500 kr.

Styrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm.; mottagning: alla vardagar 11—12.

Vice ordförande.

***Oldenburg, E.**, direktör.

Övriga ledamöter.

Hildebrand, E., kanslichef (självskr.).

***Linde, N.**, förtroendeman.

Nyström, B. A. E., tf. byråchef, stadsfullm.

Petterson, H. V., kamrerare.

***Vanner, O. A.**, redaktör.

Suppleanter.

***Wallin, J. A.**, transportmästare, stadsfullm.

***Söderholm, A. H.**, järnvägstjänsteman.

***Johansson, A. R.**, assistent, stadsfullm.

Lindqvist, G. R., redaktör, stadsfullm.

Holmblad, D. G. A., grosshandlare.

Protokollsförare.

Asproth, J. K. (se nedan).

Styrelsens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1930 års räkenskaper och förvaltning).

(Jfr sid. 76.)

Casparsson, K. R., redaktör.

Faleij, V., banktjänsteman, ordf.

Ljung, A. J. H., metallarbetare.

Suppleanter:

Andersson, E., föreståndare.

Englund, F. E., banktjänsteman.

Direktör (26).

Guinchard, A. J. J.; mottagningstid: 9,30—10,30.

Direktörsassistent (22).

Leijonhufvud, S. S., frih. (allmänna ärenden och utredningar; avd. för statistiska förfrågningar och upplysningar; biblioteket; utdelning och byte av publikationer m. m.).

Aktuarier (20).

Asproth, J. K. (avd. för fattigvårds-, arbetsförmödlings-, brand- och ambulansstatistik; registrators- och redogörarexpeditionen; arkivet m. m.).

Själänder, V. (avd. för bostadsstatistik, valstatistik och specialundersökningar).

Moosberg, R. W. (avd. för hälsovårdsstatistik, viss befolkningsstatistik m. m.).

Larsson, G. A. (avd. I för kommunala handböcker: kommunal författningssamling, kommunal författningshandbok; dessutom diverse registerarbeten m. m.).

E. o. aktuarier

(9,180—6,120 kr.).

Silén, K. G. (avd. för statistisk årsbok, statistisk månadsskrift, handels- och sjöfartsstatistik samt fabriks- och hantverksstatistik m. m.; biträder dessutom direktören med vissa specialutredningar).

Löfquist, T. H. F. (avd. II för kommunala handböcker: kommunalkalender, berättelse ang. Stockholms kommunalförvaltning m. m.).

Olinder, O. (å avd. för statistiska upplysningar, biblioteket m. m.).

Anger, K. A. F. (å avdelningarna för bostadsstatistik och kommunala handböcker m. m.).

Två amanuenser (4,200 kr.).

Första assistenter (11).

Ohlson, Helfrid I. A. (hälsovårdsavd.); **Carlsson, Ester F.** (fattigvårdsavd.); **Gustafson, Anna T.** (årsboksavd.); **Larsson, E. B.** (Brita) (registrators- och redogörarexp.); **Wagner, f.** Sandstedt, **Astrid W.** (biblioteket); **Sundström, Klara S.** (handboksavd.); **Lundholm, f.** Ekdahl, **A. K.** (Stina) (ej å stat; hos direktören).

Fjorton andra assistenter (7), sex kontorsbiträden (5) samt växlande antal extra biträden (3,300—1,680 kr.).

Vaktmästare (7).

Lundman, J. H.

En vaktmästare (6).

Stockholms stads biblioteksstyrelse och i samband därmed stående institutioner.

Biblioteksstyrelsen.

Sveavägen 73, Va.; tel.: se nedan, sekreteraren och stadsbiblioteket. Styrelsen sammanträder i regel en gång i månaden.

I samband med godkännande i princip av ett av 1918 års stadsbibliotekskommitté framlagt förslag om uppförande av ett stadsbibliotek samt nyorganisation av huvudstadens biblioteksväsen (se nedan under stadsbiblioteket) beslöt stadsfullmäktige den 23 april 1923 att inrätta en *Stockholms stads biblioteksstyrelse*.

Enligt den av kungl. maj:t den 8 juni 1923 fastställda instruktionen skall biblioteksstyrelsen handhåva förvaltningen av stadsbiblioteket och därmed sammanhängande ärenden rörande stadens biblioteksväsen ävensom de övriga angelägenheter, vilkas vård av stadskollegiet åt styrelsen överlämnas. Bl. a. har styrelsen numera att avgiva yttranden över ansökningar om bidrag av stadens medel till enskilda biblioteks-, föreläsnings- och folkbildningsanstalter. Dylika anslag uppföras å biblioteksstyrelsens stat. (Berörande dessa institutioner se avd. 4.)

Biblioteksstyrelsen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, fyra andra ledamöter, vilka jämte fyra suppleanter väljas av stadsfullmäktige för två år i sänder. Styrelsen utser årligen inom sig en vice ordförande. Styrelsen biträdes vid förvaltningen av stadens biblioteksväsen av stadsbibliotekarien, som äger närvara vid styrelsens sammanträden och deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag samt få sin mening antecknad till protokollet.

Styrelsens förvaltning granskas årligen av tre revisorer, som, jämte två suppleanter, utses av stadsfullmäktige.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads biblioteksstyrelse, fastställd av kungl. maj:t den 8 juni 1923, med ändring den 1 aug. 1930.

Stat år 1931. Utgifter: 953,776 kr.; inkomster: 27,510 kr. (däruv beräknat statsbidrag 7,000 kr.).

Biblioteksstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm.; t. »stadshuset»; träffas i stadshuset alla vardagar 11—12.

Vice ordförande.

Hedström, J. S., rektor.

Övriga ledamöter.

*Andersson, P., överlärare, stadsfullm.

*Björkman, J. W., direktör.

Borge, O. F., fil. d.r.

Suppleanter.¹⁾

*Bolin, E. I., fil. lic.

Ek, V. E., sekreterare, stadsfullm.

*Fjällbäck Holmgren, Karin H., fru.

Månsson, O. P., spårvägsman, stadsfullm.

Delegerade för bokinköpen.

Larsson, O. E.; Hedström, J. S.

Sekreterare

(1,980 kr.).

Tynell, K. O. L., förste bibliotekskonsulent i skolöverstyrelsen; adress: Fridhemsgatan 18, C.; t. K. (5) 3 11 60 (under tjänstgöringstid K. (5) 3 28 04); mottagningstid: 17,15—17,45.

Biblioteksstyrelsens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1930 års räkenskaper och förvaltning).

(Jfr sid. 76.)

Andersson, J. Eric, spårvägsman, stadsfullm., ordf.

Dahlberg, I., redaktör.

Tvengström, A. J., extra förste aktuarie.

Suppleanter:

Lundström, P. J., ekonomichef.

Ossbahr, C. P., extra protokollssekreterare, stadsfullm.

Stadsbiblioteket.

Adresser, telefoner och expeditionstider: se nedan.

Frågan om inrättande av ett stadsbibliotek i Stockholm framfördes första gången i en hos stadsfullmäktige år 1909 väckt motion om centralisering av huvudstadens biblioteksväsen ge-

¹⁾ Suppleanterna äro här upptagna i samma ordningsföljd som de ledamöter (inberäknat vice ordföranden), vilkas ersättare de enligt styrelsens beslut i första hand skola vara.

nom upprättande av ett kommunalt centralbibliotek med filialer i olika delar av staden. En av stadsfullmäktige år 1910 för frågans utredning tillsatt kommitté avgav år 1912 (Bih. nr 158 för 1912) ett detaljerat förslag till upprättande av ett kommunalt centralbibliotek med filialbibliotek samt hemställde, att stadsfullmäktige ville anvisa den då förestående utdelningen ur Forsgrénka fonden till byggnad för ett stadsbibliotek i enlighet med förslaget. Sedan emellertid utdelningen ur Forsgrénka fonden disponerats på annat sätt och ett förslag att till hugfästade av minnet av stadsfullmäktigeinstitutionens i Stockholm 50-åriga tillvaro år 1913 anvisa 100,000 kr. till inrättande av ett centralbibliotek för huvudstaden icke kunde förverkligas, låg frågan nere till år 1915, då, i samband med påtänkt nybyggnad för Stockholms borgarskola, förslag väcktes om att i en sådan byggnad, avsedd att uppföras för genom lotteri anskaffade medel, inrymma även kommunalt centralbibliotek och gymnastikhus. Med gillande av planen beslöt stadsfullmäktige år 1916 att för ändamålet upplåta tomt i kv. Träskfoden, hörnet av Karlavägen och Birgerjarlgatan. År 1918 beslöt emellertid styrelsen för »Knut och Alice Wallenbergs stiftelse» att till uppförande av ett Stockholms stadsbibliotek bidraga med ett belopp av en miljon kr., under förutsättning bl. a. att till samma ändamål ansloges de för utdelning från Forsgrénka fonden tillgängliga medlen samt att stadsfullmäktige upplåte sådan tomt, att byggnaden kunde uppföras fristående och med utrymme för eventuellt behövligh tillbyggnad. På grund av detta erbjudande uppdrogo stadsfullmäktige år 1918 åt en kommitté att uppgöra förslag till byggnad för ett stadsbibliotek samt att i övrigt förbereda ärendet. År 1920 beslöt stadsfullmäktige dels att mottaga den erbjudna donationen å en miljon kr., dels att för stadsbiblioteket upplåta tomt-utrymme av angiven beskaffenhet, dels ock att till uppförande av stadsbiblioteket anslå den till utdelning disponibla avkastningen av Forsgrénka fonden (575,000 kr.) jämte därå sedan 1918 upplupna räntor. Stadsbibliotekskommittén avgav år 1922 (Bih. nr 51 för 1921) ett förslag om upprättande av ett stadsbibliotek samt vissa andra anordningar i fråga om Stockholms biblioteksväsen. Sedan av ekonomiska skäl en avsevärd reduktion av kommitténs förslag företagits, framlade stadskollegiet för stadsfullmäktige det sålunda överarbetade förslaget och hemställde samtidigt, att en del av 1923 års utdelning ur Forsgrénka fonden skulle ansås till stadsbibliotekets uppförande. Då emellertid detta förslag ej vann stadsfullmäktiges bifall (jfr sid. 87), ställde »Knut och Alice Wallenbergs stiftelse» på vissa villkor till förfogande ett ytterligare belopp av intill 130,000 kr. för stadsbiblioteksbyggnadens uppförande enligt föreliggande förslag. I samband med mottagandet av den erbjudna donationen beslöt stadsfullmäktige den 23 april 1923 att tillsätta en särskild biblioteksstyrelse (se ovan).

Den 17 dec. 1923 beslöt stadsfullmäktige dels att för det beslutade stadsbiblioteket ställa till biblioteksstyrelsens förfogande erforderligt tomt-utrymme i kv. Bryggpannan i hörnet av Sveavägen och Odengatan, dels uppdraga åt biblioteksstyrelsen att, med användning av härför förut anvisade medel, å denna plats uppföra huvudbyggnad för stadsbiblioteket i enlighet med av biblioteksstyrelsen framlagt förslag (se Utl. nr 364 och 365 för 1923).

Då de anvisade donationsmedlen sedermera på grund av stegade byggnadskostnader visade sig ej förslå till täckande av kostnaderna för biblioteksbyggnadens uppförande, beslöt stadsfullmäktige den 4 maj 1925, att för ändamålet finge disponeras 1926 och 1927 års behållna avkastning av B. A. Danelii donationsfond (se sid. 87) till ett belopp av sammanlagt högst 250,000 kr. Stadsbiblioteket öppnades för allmänheten den 2 april 1928.

Med hänsyn till biblioteksverksamhetens hastigt växande omfattning och därav framkallat ökat lokalbehov beslöt stadsfullmäktige den 16 mars 1931 anvisa 364,000 kr. till stadsbiblioteksbyggnadens tillbyggnad med en fjärde flygel.

Enligt stadsbibliotekskommitténs förslag (se ovan) borde stadsbiblioteket övertaga hela folkbiblioteksverksamheten i staden. Därvid förutsattes, att från staden utgående bidrag till förutvarande folkbibliotek skulle indragas, i den mån den kommunala biblioteksverksamheten igångsattes, ävensom att, därest överenskommerse därom kunde träffas, dessa bibliotek skulle överlämnas sina bokbestånd till stadsbiblioteket, vilket eventuellt även skulle övertaga vissa församlingsbibliotek. Såsom ersättning för de sålunda upphörda biblioteken skulle stadsbiblioteket i olika delar av staden inrätta filialer, varjämte dylika även skulle inrättas i sådana trakter av staden, där förut ingen biblioteksverksamhet bedrivits.

Denna plan har i huvudsak följts. Under åren 1927—1930 hava sålunda med stadsbiblioteket införlivats följande förut av staden understödda biblioteks boksamlingar (med det bokbestånd, som nedan för varje särskilt bibliotek anges) nämligen

folkbildningsförbundets bibliotek (ca 22,000 band), Stockholms arbetarbiblioteksförbunds bibliotek (ca 43,000 band), Stockholms läsesalong (ca 14,000 band), Stockholms barn- och ungdomsbibliotek (ca 8,500 band), arbetarnes bildningsförbunds Stockholmsavdelnings bibliotek (ca 1,800 band), Gustav Vasa församlingsbibliotek (ca 17,000 band), Katarina församlings lämbibliotek (ca 9,000 band), Bromma folkbibliotek (ca 4,000 band), Adolf Fredriks församlingsbibliotek (ca 12,200 band), Enskede biblioteksförnings bibliotek (ca 1,300 band) (vilket sistnämnda ej varit understött av staden), Östermalms församlingars bibliotek (ca 15,500 band), Värtabiblioteket (ca 6,000 band), Kungsholmens församling-

BS.

gars bibliotek (ca 22,300 band) och Mälarhöjdens folkbibliotek (ca 1,200 band). Sammanlagt har alltså stadsbiblioteket från nämnda bibliotek övertagit ca 177,500 band. Av de angivna bokbestånden har emellertid vid revision i samband med överlåtelsen utgallrats ett mycket stort antal volymer.

I stället för dessa upphörda bibliotek (rörande vilkas tidigare verksamhet m. m. hänvisas till 1927—1930 års kommunalkalendrar) har stadsbiblioteket i olika stadsdelar inrättat filialer, vissa öppna större delen av dagen och bestående av både utlånings- och läsrumsavdelningar såväl för vuxna som för barn och ungdom, andra åter öppna blott vissa timmar i veckan och i regel utan läsrum. Å filialerna kunna böcker lånas ej endast ur deras eget bokbestånd utan även från huvudbiblioteket.

Under hösten 1927 och våren 1928 öppnades dels tvänne filialer å Södermalm, en Götgatan 48 och en Hornsgatan 110, samt en filial å Norrmalm, Barnhusgatan 18 (arbetarbibliotekets förutv. lokal), sedermera flyttad till Bryggaregatan 12 B, dels även mindre filialer i Aspudden (arbetarbibliotekets förutv. filial), Älvsjö (arbetarnes bildningsförbunds förutv. filial) och Enskede samt i Älvik, Bällsta och vid Bromma kyrka (förutv. Bromma folkbiblioteks lokaler). Under år 1928 upprättades vidare en mindre filial i Örby samt en bokdepot vid Skrubba skyddshem. Den 1 jan. 1929 öppnades en filial å Östermalm, Sturegatan 38 (Östermalms församlingars biblioteks förutv. lokal), och en vid Värtan (Värtabibliotekets förutv. lokal). I februari 1929 öppnades en mindre filial i Liljeholmen och i maj samma år en mindre filial på Lilla Essingen. I början av år 1930 hava ytterligare upprättats en större filial, förlagd till Kungsholmen (Kungsholmens församlingars biblioteks förutv. lokal), samt tre mindre filialer, förlagda till resp. Älsten, Sandvik och Mälarhöjden.

Bokbeståndet i samtliga till stadsbiblioteket hörande bibliotek utgjorde den 1 jan. 1931 sammanlagt ca 282,000 band. Accessionen under år 1930 uppgick till 58,057 band. Hela antalet inskrivna låntagare var vid årets slut 87,777 (därunder året nyinskrivna 20,272). Under år 1930 uppgick antalet besök i biblioteken till 1,108,295 och antalet boklån till 1,446,061. Antalet besök och lån under år 1930 fördelar sig på följande sätt på de olika avdelningarna:

	Besök.	Boklån.
<i>Huvudbiblioteket</i>		
avd. f. vuxna	393,417	514,752
avd. f. barn	146,295	145,369
<i>Filial 1 (Götg. 48)</i>		
avd. f. vuxna	140,364	183,405
avd. f. barn	87,060	79,498
<i>Filial 2 (Hornsg. 110)</i>		
avd. f. vuxna	54,947	85,530
avd. f. barn	63,876	52,212

	Besök.	Boklån.
<i>Filial 3 (Bryggareg. 12 B)</i>	51,644	103,976
<i>Filial 4 (Stureg. 38)</i>	59,906	91,607
<i>Filial 5 (Värtan)</i>		
avd. f. vuxna	12,901	15,994
avd. f. barn	4,121	10,920
<i>Filial 6 (Agneg. 16)</i>	30,643	39,292
<i>Filial A 1 (Aspudden)</i>		
avd. f. vuxna	7,587	16,850
avd. f. barn	6,990	11,333
<i>Filial B 4 (Älsten)</i>		
avd. f. vuxna	7,430	14,356
avd. f. barn	5,798	6,690
<i>Filial C 1 (Älvsjö)</i>	7,814	17,430
<i>Filial E (Enskede)</i>		
avd. f. vuxna	10,729	21,567
avd. f. barn	4,011	8,068
<i>Smärre filialer</i>	12,762	27,212
	1,108,295	1,446,061

Stadsbiblioteket hålles kostnadsfritt öppet för alla, såväl vuxna som barn och ungdom. I huvudbiblioteket samt i de filialer, där särskild ungdoms- och barnavdelning finnes, är åldersgränsen för tillträde till vuxnas avdelning i regel 17 år. Rätt till avgiftsfria hemlån hava alla i staden fast bosatta invånare och, oavsett bostaden, dels personer, som äro anställda i Stockholms kommuns tjänst eller av kommunen uppbära pension, jämte hemnavarande familjemedlemmar, dels lärare och elever vid i Stockholm befintliga undervisningsanstalter. Personer i övrigt, som äro bosatta utanför Stockholm, kunna mot erläggande av en årsavgift av 3 kr. erhålla rätt till hemlån.

Författningar. Kungl. kung. den 24 jan. 1930 ang. understödjande av folkbiblioteksväsendet. Skolöverstyrelsens kung. den 8 febr. 1930 med vissa föreskrifter rörande folkbiblioteksväsendet. Reglemente för Stockholms stadsbibliotek, fastställt av biblioteksstyrelsen den 18 jan. 1929. Instruktion för stadsbibliotekarien, fastställd av biblioteksstyrelsen den 24 nov. 1925.

Stadsbibliotekarie (26).

Hjelmqvist, J. F. B.; t. V. (30) 87 98; mottagningstid: 11—12 (utom lördagar).

Huvudbiblioteket.

Sveavägen 73 (postadress: Odengatan 53, Va.); t. V. (30) 69 44 (accessionsavd.), V. (30) 31 78, V. (30) 29 04 (katalogiseringsavd.), V. (30) 1 67 42 (låntagarregister), V. (30) 23 60 (räkenskapsavd.), V. (30) 31 71 (utlåningsexp. för vuxna, lånedisk), V. (30) 04 52, V. (30) 34 22, V. (30) 30 37 (utlåningsexp., tjänsterum), V. (30) 32 01 (ungdoms- och barnavd.), V. (30) 69 58 (vaktrum).

Biblioteket är öppet för allmänheten å följande tider:

avd. för vuxna: vardagar 10,30—20,30 (1 sept.—15 juni), 10,30—19,30 (16 juni—31 aug.);

ungdoms- och barnavd.: vardagar 14—20 (1 sept.—30 april), 14—19,30 (1 maj—30 juni, 1—31 aug.), juli månad hålles ungdoms- och barnavd. stängd.

I stadsbibliotekets huvudbyggnad inrymmas bl. a. en stor utlåningshall, som upptar större delen av byggnadens mittparti, två andra utlånings- och läsesalar, studierum, tidningsrum, tidskriftsrum, en ungdoms- och barnavdelning med utlånings- och läsrum, »sagorum», tre rum avsedda för studiecirklar, bokmagasin, personalrum m. m.

Huvudbibliotekets bokbestånd uppgår vid inrevarande års ingång till 138,383 band (dessutom 282 hyllmeter okatalogiserade egna och 697 hyllmeter okatalogiserade deponerade böcker). I denna siffra för bokbeståndet ingå även från huvudbiblioteket till de olika filialerna utsända »vandringsbibliotek».

Stadsbibliotekarie.

Hjelmqvist, J. F. B. (se ovan).

Förste bibliotekarier (22).

Knutsson, K. P., t. V. (3) 1 67 41; Kolmodin, O. T., t. V. (3) 1 67 40; mottagningstider: 11—12 (utom lördagar).

Andre bibliotekarier (18).

Lundberg, Hildur C.; Åhlander, F. E. (se nedan); Åkerman, O. B.

Extra andre bibliotekarier

(5,400 kr.).

Berggren, A. K. Elisabeth (se nedan); Gavelius, G. L. Elisabet; Waldner, A. O. T.

Förste assistenter (11).

Bennet, G. Elisabeth; Landergren, f. Grund, Anna E. B.; Larsson, Hanna M. (se nedan); Ringenson, Eva A. E.

Extra förste assistenter

(3,840—3,300 kr.).

Forsman, E. K. (Karin); Hallberg, Hallgård (se nedan); Edlund, G. E. J. G.; Nilsson, f. Larsson, Hilma M. (se nedan); Nilsson, Karin A.; Ohlson, Ola I. M.; Hede, A. Brita; Lundgren, I. M. S. (Maj); Wieslander, H.

Åtta andre assistenter (8), tjugu extra assistenter (2,880—2,640 kr.), tio extra tredje assistenter (2,100 kr.), växlande antal extra assistenter (2,100—1,400 kr. eller med timarvoden), en extra kontorskrivare (2,760 kr.), en bokbindare (2,940 kr.).

Förste vaktmästare (8).

Karlsson, S. O.

En maskinist (10), en vaktmästare (7) (se nedan), en extra vaktmästare (2,280 kr.), en reparatör (2,100 kr.), tre vaktmästarbiträden (1,980—1,380 kr.) samt timarvönad vaktmästarpersonal.

Filialer.

Vissa av de mindre filialerna äro stängda kortare tid under sommaren.

Filial 1.

Götgatan 48, Sö.; t. S. (40 0) 4 83.

Filialen är öppen för allmänheten å samma tider som huvudbiblioteket (se ovan).

Bokbestånd: c:a 32,900 band. Förutom utlånings- och läsesalar m. m. inrymmer filialen 6 rum avsedda för studiecirkelverksamhet.

Föreståndare.

Åhlander, F. E., andre bibliotekarie (se ovan); t. S. (40 0) 4 93.

En förste assistent, åtta (under sommarhalvåret sex) andre eller tredje assistenter (se ovan).

Vaktmästare (7).

Svensson, A. R. (se ovan).

Filial 2.

Hornsgatan 110—112, Sö.; t. S. (40) 13 08.

Filialen är öppen för allmänheten vardagar 14—20,30 (1 sept.—15 juni), 14—19,30 (16 juni—31 aug.); ungdoms- och barnavd. å samma tider som huvudbiblioteket (se ovan).

Bokbestånd: c:a 17,700 band.

Föreståndarinna.

Larsson, Hanna M., första assistent (se ovan).

Tre andre eller tredje assistenter (se ovan).

Filial 3.

Bryggaregatan 12 B, 1 tr., C.; t. (10) 26 92.

Filialen är öppen för allmänheten vardagar 14—20,30 (1 sept.—15 juni), 14—19,30 (16 juni—31 aug.).

Bokbestånd: c:a 16,500 band.

Föreståndarinna.

Nilsson, f. Larsson, Hilma M., extra första assistent (se ovan).

Trä tredje assistenter (se ovan).

BS.

Filial 4.

Sturegatan 38, Ö.; t. (6) 7 72 16.

Filialen är öppen för allmänheten vardagar 14—20,30 (1 sept.—15 juni), 14—19,30 (16 juni—31 aug.).

Bokbestånd: c:a 17,800 band.

Föreståndarinna.

Hallberg, Hallgärd, extra första assistent (se ovan).

Två andre eller tredje assistenter (se ovan).

Filial 5.

Dianavägen 7, Värtan; t. Värtan 3 92; expeditionstid: alla vardagar utom lördagar 18,30—20,30, lördagar 14—16; barn-avd. dessutom måndagar 14—16.

Bokbestånd: c:a 8,000 band.

Föreståndarinna.

Boheman, I. Ingrid H., extra andra assistent (se ovan).

Filial 6.

Agnegatan 16, C.; t. K. (50) 41 22.

Filialen är öppen för allmänheten vardagar 14—20,30 (1 sept.—15 juni), 14—19,30 (16 juni—31 aug.); ungdoms- och barnavd. å samma tider som huvudbiblioteket (se ovan).

Bokbestånd: c:a 16,400 band.

Föreståndarinna.

Berggren, A. K. Elisabeth, extra andra bibliotekarie (se ovan).

Fem andre eller tredje assistenter (se ovan).

Filial A 1.

Erik Segersällsvägen 1, Aspudden; t. Aspudden 2 65; expeditionstid: alla vardagar utom lördagar 18—20; ungdoms- och barn-avd. samma dagar 15—17.

Bokbestånd: c:a 4,400 band.

Föreståndarinna.

Svensson, Anna, andra assistent (se ovan).

Filial A 2.

Folkskolan, Liljeholmen; expeditionstid: måndagar, onsdagar och fredagar 19—21; ungdoms- och barnavd. samma dagar 18—19.

Bokbestånd: c:a 2,200 band.

Föreståndarinna.

Svensson, Anna, andra assistent (se ovan).

Filial A 3.

Folkskolan, Mälarhöjden; expeditionstid: måndagar, onsdagar och fredagar 19—21; ungdoms- och barnavd. måndagar och fredagar 18—20.

Bokbestånd: c:a 1,200 band.

Föreståndare

(timarvode).

Stålberg, E. G. A., tjänsteman.

Filial B 1.

Folkskolan, Alrik, Ulvsunda; expeditionstid: måndagar och fredagar 18—20.

Bokbestånd: c:a 2,400 band.

Föreståndarinna.

Hedlund, E. Brita, extra andra assistent (se ovan).

Filial B 2.

Folkskolan, Bällstalund (postadress: Sundbyberg); expeditionstid: onsdagar och fredagar 18—20.

Bokbestånd: c:a 1,600 band.

Föreståndare

(timarvode).

Bergqvist, J. A., folkskollärare.

Filial B 3.

Kyrskolan, Bromma kyrka, Ulvsunda; expeditionstid: måndagar och fredagar 18—19.

Bokbestånd: c:a 1,000 band.

Föreståndare

(timarvode).

Videfors, G. J., folkskollärare.

Filial B 4.

Folkskolan, Ålsten; expeditionstid: måndagar, tisdagar, torsdagar och fredagar 19—21; ungdoms- och barnavd. tisdagar och fredagar 18—20.

Bokbestånd: c:a 4,300 band.

Föreståndarinna

(timarvode).

Ström, f. Eriksson, Tua A. G.

Filial B 5.

Tallstugan, Sandvik; expeditionstid: onsdagar 18—19.

Föreståndare

(timarvode).

Hellman, F. E., lagerbokhållare.

Filial B 6.

Folkskolan, Lilla Essingen; expeditionstid: fredagar 17,30—19,30.

Bokbestånd: c:a 200 band.

Föreståndarinna

(timarvode).

Leander, Siri A. E., folkskollärarinna.

Filial C 1.

Johan Skyttes väg 211, Älvsjö; t. Älvsjö 605; expeditionstid: måndagar, onsdagar och fredagar 18—19,30.

Bokbestånd: c:a 1,700 band.

Föreståndare

(timarvode).

Larsson, C. A., förmän.

Filial C 2.

Huddingevägen 24, Örby; expeditionstid: måndagar, onsdagar och fredagar 19—20,30.

Bokbestånd: c:a 800 band.

Föreståndare

(timarvode).

Lindstedt, C. E. Hj., ingenjör.

Filial E.

Handelsvägen 26, Enskede; expeditionstid: alla vardagar utom lördagar 18—20, lördagar 14—16; barnavd. måndagar och fredagar 16—18.

Bokbestånd: c:a 4,900 band.

Föreståndarinna.

Engstedt, Signe H. S., extra andra assistent (se ovan).

Beträffande församlingsbiblioteken se under avd. 5 (sid. 422).

Stockholms stads arkivnämnd

och i samband därmed stående institutioner.

Arkivnämnden.

Stadshuset, C. (se vidare nedan sekreteraren).

I samband med godkännande i princip av ett av särskilda sakkunniga framlagt förslag till ordnande av huvudstadens arkivväsen (se nedan under stadsarkivet) beslöt stadsfullmäktige den 28 juni 1929 att för handläggning av hithörande frågor inrätta en särskild *Stockholms stads arkivnämnd*.

Enligt av kungl. maj:t den 26 sept. 1929 fastställd instruktion har arkivnämnden till uppgift att handhåva förvaltningen av stadsarkivet, att hava överinseende över stadens kommunala arkiv samt att omhänderta de övriga angelägenheter, vilkas vård av stadskollegiet åt nämnden överlämnas. Nämnden består, förutom av ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, av fyra andra ledamöter, vilka jämte fyra suppleanter för nämndens ledamöter väljas av stadsfullmäktige för två år i sänder. Minst en ledamot och minst en suppleant skall vara med det offentliga arkivväsendet förtrogen person. Nämnden utser årligen inom sig en vice ordförande.

Riksarkivarien eller den riksarkivet i hans ställe förordnar samt stadsarkivarien äga närvara vid nämndens sammanträden med rätt att delta i överläggningarna, men ej i besluten, ävensom att få sina meningar till protokollet antecknade.

Nämndens förvaltning och räkenskaper granskas av tre revisorer, vilka jämte två suppleanter årligen utses av stadsfullmäktige.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads arkivnämnd, fastställd av kungl. maj:t den 26 sept. 1929, med ändring den 1 aug. 1930.

Stat år 1931. Utgifter: 166,613 kr.; inkomster: 1,070 kr.

Arkivnämndens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm.; t. »stads-
huset»; träffas i stadshuset alla vardagar 11
—12.

Vice ordförande.

***Björkman, J. W.**, direktör.

Övriga ledamöter.

***Borge, O. F.**, fil. d.r.
Brulin, J. O. H., arkivråd.
Vanner, O. A., redaktör.

Suppleanter.¹⁾

Nyblom, f. Bergström, Eva M. C., redaktör,
stadsfullm.

***Casparsson, K. R.**, redaktör.

Ahnlund, N. G., professor.

***Severin, F. F.**, redaktör.

Sekreterare

(1,980 kr.).

Sundberg, H. G. F. (se sid. 74); t. »stads-
huset».

Arkivnämndens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av
1930 års räkenskaper och förvaltning).

(Jfr sid. 76.)

Carlsson, f. Lindskog, Anna R., fru, stadsfullm.

Edman, J. F., kamrerare, ordf.

Granstedt, G. A., bankkamrerare.

Suppleanter:

Lundberg, O. T. V., distriktsuppbördsman.

Rudberg, C., tullkontrollör.

Stadsarkivet.

Rådhuset, 3 tr., C., samt Norra Riddarholmskammen 7, St.; t. arkivdepån i rådhuset (exp.) K. (50) 22 25; arkivdepån å Riddarholmen (exp.) (10) 53 99; stadsarkivarien (rådhuset) K. (50) 23 30; arkivförest. Bolin (rådhuset) K. (50 0) 1 08; arkivförest. Östman (rådhuset) K. (50 0) 1 45; expeditionstid 10—17, lördagar och helgdagsaftnar 10—15 (under tiden ¹⁵/₁—¹⁵/₅ samt ¹⁵/₁₀—¹⁵/₁₂ dessutom för arkivdepån i rådhuset måndagar och torsdagar 19—21).

Stockholms stads arkivalier förvarades av ålder av magistraten i Stockholms rådhus och omfattade företrädesvis magistratens och dess

¹⁾ Suppleanterna äro här upptagna i samma ordning som de ledamöter (inberäknat vice ordföranden), vilkas ersättare de enligt nämndens beslut i första hand skola vara.

kollegiers samt rådhusrättens handlingar m. fl. äldre arkivalier. Vid sidan av detta äldre stadsarkiv, rådhusarkivet, bildades i Stockholm under 1800-talets sista fjärdedel ett nytt, under drätselnämndens förvaltning stående arkiv, i vilket sammanfördes handlingar från de kommunala kommissionerna, nämnderna och styrelserna; detta arkiv kom därjämte att fungera som stadens speciella räkenskapsarkiv. Även efter inrättandet av sistnämnda arkiv, sedan år 1885 inrymt i en del av den forna pantlåneinrättningens lokaler å Riddarholmen och fr. o. m. år 1897 under benämningen »Stockholms stads arkiv» offentligt tillgängligt, förvarade emellertid flertalet av de kommunala myndigheterna sina arkivalier själva.

Med hänsyn till de olägenheter, som förorsakades av splittringen av huvudstadens arkivalier å olika arkiv, väcktes av drätselnämndens första avdelning år 1889 förslag om anordnande av ett för Stockholms stad gemensamt arkiv, i vilket borde sammanföras och ordnas på olika ställen förvarade äldre handlingar (drätselkommissionens, drätselnämndens och övriga under stadsfullmäktige lydande nämnders, magistratens och rådhusrättens, församlingarnas, m. fl. myndigheters). Sedan stadens arkiv erhöit utvidgade lokaler, överfördes på drätselnämndens initiativ till detta under de närmast följande åren vissa av polisverkets och uppborgsverkets arkivalier ävensom vissa handlingar från rådhusarkivet m. m. Med arkivet förenades år 1900 ett specialbibliotek för stadens historia och topografi m. m., även innehållande en omfattande samling Stockholmsbilder.

Då endast en ringa del av de i 1889 års plan angivna arkivalierna införlivats med stadens arkiv, upptogs frågan om ordnandet av stadens arkivväsen på nytt år 1902 genom en hos stadsfullmäktige väckt motion, vari föreslogs dels upprättandet av ett gemensamt stadens arkiv, organiserat i likhet med landsarkiven (vilkas organisation samma år fastställdes av kungl. maj:t) och förenat med ett stadens bibliotek, dels ock uppförandet av en tidsenlig ny byggnad för detta arkiv.

Kort tid dessförinnan hade samma fråga även upptagits av riksarkivarien, som i en skrivelse till kungl. maj:t den 10 nov. 1902 hemställt om åtgärder för ordnande av huvudstadens arkivväsen på sådant sätt, att dess organisation såvitt möjligt bleve anpassad efter landsarkivorganisationen och kunde infogas i denna.

I anledning av ovannämnda motion utsågo överståthållarämbetet, magistraten, Stockholms stads konsistorium och drätselnämnden år 1904 särskilda kommittéer för arkivfrågans beredning. Dessa kommittéer avgåvo den 7 jan. 1905 ett betänkande (Bih. 1905: nr 12) med förslag om inrättande av ett gemensamt, av kommunen bekostat stadsarkiv och ett därmed förenat bibliotek, inordnat i landsarkivorganisationen, med en stadsarkivarie som chef och i ar-

kivtekniskt hänseende stående under riksarkivariens uppsikt. År 1907 framlades därefter av byggnadskontoret förslag till särskild, byggnad för den nya institutionen (i kv. Bergsfallet å Kungsholmen).

Ifrågavarande förslag till lösning av huvudstadens arkivfråga blev emellertid ej realiserat. Beredningsutskottet och stadsfullmäktige ansågo nämligen, att kostnaden för den nya arkivorganisationen ej borde bäras av staden ensam, utan att kronan borde kunna förväntas vara villig att deltaga i densamma. I yttrande till kungl. maj:t år 1911 över riksarkivariens ovannämnda skrivelse förklarade sig sålunda stadsfullmäktige anse, att någon skyldighet icke föreläge för staden att anordna ett gemensamt arkiv, men uttalade samtidigt sin villighet att med staten samverka till ordnande av arkivväsendet i Stockholm. Kungl. maj:t fann emellertid ej detta stadsfullmäktiges anbud antagligt utan anmodade år 1912 fullmäktige att taga frågan i förnyat övervägande. Under tiden närmast härefter och med hänsyn till av kristiden föranledda svårigheter vidtogos från stadens sida endast vissa provisoriska åtgärder i fråga om arkivväsendet.

Sedan det efter tillkomsten av stadens biblioteksstyrelse ifrågasatts att under denna styrelse inordna såväl stadens arkiv och bibliotek som rådhusarkivet, blev frågan om ordnandet av stadens arkivväsen år 1926 för ny utredning överlämnad till sakkunniga, som i sitt betänkande (Bih. 1928: nr 5) år 1928 framlade förslag till nyorganisation av huvudstadens arkivväsende. Detta förslag godkändes i princip av stadsfullmäktige den 28 juni 1929, som därvid för sin del antog av den nya organisationen påkallade författningar. Dessa författningar fastställdes av kungl. maj:t den 26 sept. 1929 och trädde i kraft med ingången av år 1930.

Den omläggning av huvudstadens arkivväsen, som sålunda av vederbörande myndigheter fastställdes, innebär i första hand tillskapandet av en enhetlig arkivorganisation med ett av en särskild arkivnämnd (se ovan) förvaltat, av staden bekostat stadsarkiv, inordnat i den allmänna arkivorganisationen för riket (med landsarkivs ställning) och tillika centralarkiv för Stockholms kommunalförvaltning.

Stadsarkivet, som trädde i verksamhet fr. o. m. år 1930, förvaltas i ekonomiskt hänseende av arkivnämnden, men sorterar i fråga om de allmänna arkivförfattningarnas tillämpning under riksarkivet. Det har till uppgift att emottaga, ordna och tillhandahålla arkivhandlingar från huvudstadens kommunala myndigheter samt från överståthållarämbetet, magistraten, rådhusrätten och förmyndarkammaren, stadens konsistorium och församlingar, övriga myndigheter och inrättningar, vilkas verksamhet uteslutande eller företädesvis avse huvudstaden, numera upplösta institutioner för huvudstadens förvaltning, ävensom från andra korporationer och anstalter samt enskilda personer och inrättningar, vilkas arkiv-

Arkn. handlingar äro av betydelse för huvudstadens historia eller förvaltning. Stadsarkivet har därjämte att i enlighet med givna föreskrifter utöva vederbörlig arkivinspektion. Stadsarkivets chef är stadsarkivarien.

Inspektion av stadsarkivet skall årligen förrättas av riksarkivarien eller på hans uppdrag av arkivråd. I fråga om kommunala arkiv, som ej överlämnats till stadsarkivet, åligger det vederbörande nämnd och styrelse att övervaka, att arkivet omsorgsfullt vårdas. Inspektion av dylikt arkiv skall årligen förrättas av stadsarkivarien eller av annan tjänsteman vid stadsarkivet.

Stadsarkivets samlingar förvaras för närvarande i de lokaler, som tidigare disponerats av de i stadsarkivet uppgångna institutionerna, »rådhusarkivet» och »stadens arkiv». Då dessa lokaler praktiskt taget äro fyllda och författningsenligt påbudna leveranser endast i begränsad omfattning kunna mottagas, är emellertid frågan om nybyggnad för arkivet aktuell.

I arkivdepån i rådhuset förvaras huvudsakligen stadens privilegiebrev sedan 1423, magistratens och rådhusrättens arkivalier sedan 1431, justitiekollegii och förmyndarkammarens arkiv 1637—(1849)1915, handelskollegii arkiv 1638—1849, byggnads- och ämbetskollegii arkiv 1643—1821, politiekollegii arkiv 1673—1821, politie-, ämbets- och byggnadskollegii arkiv 1822—1849, handels- och ekonomikollegii arkiv 1850—1880; Stockholms kämnärsrätters arkiv 1636—1849; Stockholms norra förstads arkiv 1614—1635, överståthållarämbetets arkiv t. o. m. 1870-talet, Stockholms stads konsistorii och kyrkliga församlingars arkiv till omkr. 1830, fattigvårdsstyrelsernas och stadsnämndens arkiv samt fattigvårdsnämndens och hälsovårdsnämndens äldre arkiv.

I Riddarholmsdepån förvaras bl. a. Stockholms stads räkenskaper med verifikationer alltifrån 1573 (i oavbruten årsföljd från 1641), skottböcker från 1500- och 1600-talen, saköreslängder (1534—1637, spridda år), utskennings- och vågböcker (1572—1666, spridda år), tomtöreslängder (alltifrån 1610) m. fl. specialräkenskaper tillhörande stadskamrerarens arkiv, tjänstemannamatrikler m. m. samt kronoräkenskaper och taxeringslängder för Stockholms stad (fr. o. m. 1699), mantalslängder (fr. o. m. 1600-talet; i början spridda år; fr. o. m. 1835 med mantalsuppgifter) ävensom bevarade delar av kronouppebördsverkets arkiv. — Den andra huvudbeståndsdelen av samlingarna i Riddarholmsdepån utgöres av polisens äldre arkivalier samt arkiv tillhörande företrädesvis äldre kommunala institutioner, såsom borgerskapets äldste (med grosshandelsassocieringen), sockenstämmornas nämnden, inkvarteringskommissionen, bemedlingskommissionen samt börs-, bro- och hamnbyggnadsdirektionen, brandvaktskassaadministrationen, drätselkommissionen, gatulägnings-, lyshållnings- och vattenledningsstyrelserna, ävensom vissa nyare kommunala nämnder m. m., såsom drätselnäm-

den jämte underlydande institutioner (med stadens räkenskaper och auktionsverkets handlingar), folkskoleledningen, frihamnsnämnden, kyrkogårdsnämnden, kommunala institutioner i Bromma och Brännkyrka före inkorporeringen, livsmedelsnämnden och Stockholms stads befattningshavares familjepensionskassa. Därjämte hava även i vissa fall mottagits löryckta räkenskapsserier för vilka plats ej kunnat beredas hos vederbörande institution. De gamla skråarkiven äro splittrade mellan stadsarkivets båda depåer samt nordiska museets arkiv.

I stadsarkivet (rådhusdepån) har inrättats en konserveringsverkstad för arkivalier.

Det med förutvarande stadens arkiv förenade, år 1900 upprättade biblioteket, som är ett specialbibliotek för stadens historia och topografi samt allmän stadshistoria, har föreslagits skola överflyttas till biblioteksstyrelsens förvaltning. I avvaktan på denna frågas avgörande har biblioteket tills vidare provisoriskt uppförts å arkivnämndens stat.

Författningar. Arkivstadga för Stockholm, fastställd av kungl. maj:t den 26 sept. 1929. Kungl. stadga ang. vissa offentliga arkiv den 8 sept. 1924, med ändringar den 16 maj 1930 (tillämplig å bl. a. kyrkoarkiven och överståthållarämbetets arkivalier). Kungl. instruktion för landsarkiven den 8 sept. 1924, med ändringar den 26 juni 1925 och 16 maj 1930. Kungl. kung. den 8 sept. 1924 ang. utgallring av arkivalier ur vissa offentliga arkiv samt ang. förvaring av förutvarande statsmyndigheters ävensom upplösta kommittéers m. fl. arkiv. Kungl. kungörelse den 8 sept. 1924 ang. inspektion av vissa offentliga arkiv, med ändringar den 16 maj och 1 nov. 1929. Kungl. kungörelse den 8 sept. 1924 ang. överlämnande av arkivhandlingar till landsarkiven och med dem jämförliga arkivdepåer, med ändringar den 16 maj och 1 nov. 1929. Bestämmelser om arkivalieleveranser till stadsarkivet, antagna av stadsfullmäktige den 17 juni 1930.

Stadsarkivarie (25).

Boëthius, S. B. (förordn. t. o. m. ^{31/3} 1940); t. K. (50) 23 30; mottagningstid: 10,30—11,30.

Arkivföreståndare (20).

Bolin, E. G.; t. K. (50 0) 1 08; Östman, N. F.; t. K. (50 0) 1 45.

Amanuens

(2,550 kr.; halvtidstjänstgöring).

Staf, N. O. B.

Tre extra arkivtjänstemän (2,400—1,800 kr.; halvtidstjänstgöring), fem extra arkivbiträden (timarvode), en extra tjänsteman (timarvode), en bokbinderska.

Vaktmästare (7).

Jerling, K. J. A.; en vakant, t. j. Wählberg, K. E. R.

Stockholms stads idrottsstyrelse

och i samband därmed stående institutioner m. m.

Idrottsstyrelsen.

Vasagatan 42, 2 tr., C.; tel.: se nedan expeditionen.

Under senare år hava allt större anspråk ställts på Stockholms stads medverkan till främjande av åtgärder för befolkningens fysiska fostran och kultur (bad, gymnastik och idrott m. m.) och anslag till rätt betydande belopp hava av staden anvisats för dylika ändamål. Handläggningen av hithörande ärenden har tidigare varit splittrad å flera kommunala myndigheter (fastighetsnämnden, gatunämnden och folkskoleledningen), varjämte vissa anläggningar för berörda ändamål utförts som nödhjälpsarbeten; dessutom hava vissa fristående anslag utgått till främjande av gymnastik och idrott.

Med hänsyn till önskvärdheten av att frågor om beviljande och disponering av anslag för ifrågakarande ändamål bleve likformigt och enhetligt behandlade, föreslog en av stadskollegiet år 1928 tillsatt kommitté, att för handläggning av stadens idrotts- och badfrågor måtte inrättas en särskild, under folkskoleledningen sorterande idrottskommission. Sedan gatunämnden och folkskoleledningen i yttranden häröver föreslagit, att berörda ärenden måtte uppdragas åt en självständig myndighet, beslöt stadsfullmäktige den 4 mars 1929 att för ändamålet inrätta en *Stockholms stads idrottsstyrelse*. Instruktion för den nya styrelsen fastställdes av kungl. maj:t den 26 april 1929 och trädde i kraft den 1 maj 1929.

Stockholms stads idrottsstyrelse handhar förvaltningen av stadens för idrott, lekar och bad avsedda anläggningar, i den mån de icke enligt gällande författning eller särskilt beslut av stadsfullmäktige tillhöra annan myndighets förvaltning, samt handlägger övriga härmed sammanhängande frågor, vilkas vård av stadskollegiet åt styrelsen överlämnas. Styrelsen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, fyra andra ledamöter, vilka jämte fyra suppleanter för styrelsens ledamöter väljas av stadsfullmäktige för två år i sänder. Styrelsen utser vid början av varje tjänstgöringsår inom sig en vice ordförande. För handläggning av vissa ärenden har styrelsen inom sig utsett särskilda delegerade (se nedan).

För särskilda arbetsuppgifter äger styrelsen påkalla biträde av vederbörande stadsmyndighe-

ter. Beträffande till idrottsstyrelsens verksamhet hörande tekniska angelägenheter lämnas sådant biträde av fastighetskontorets husbyggnadsavdelning i avseende å byggnadsfrågor och av gatukontoret i fråga om underhåll och skötsel av idrotts- och lekplaner m. m. Styrelsens bokföring och vissa andra kamerala göromål ombesörjas av drätselnämndens kammarkontor.

För revision av idrottsstyrelsens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige årligen tre revisorer jämte två suppleanter.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads idrottsstyrelse, fastställd av kungl. maj:t den 26 april 1929, med ändring den 1 aug. 1930.

Stat år 1931. Utgifter: 1,049,085 kr.; inkomster: 92,200 kr.

Idrottsstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm.; t. »stadshuset»; träffas i stadshuset alla vardagar 11—12.

Vice ordförande.

Mossberg, K. W. R., civilingenjör.

Övriga ledamöter.

*Ek, V. E., sekreterare, stadsfullm.

Eriksson, B. K. J., ombudsman, stadsfullm.

*Reuterskiöld, C. B., major, stadsfullm.

Suppleanter.¹⁾

Torsslow Lundgren, Ragnvi G. A. A., gymnastikdirektör.

*Sandberg, E. T. G., sjukgymnast.

*Palmberg, J. H., svarvare.

Englund, E. W., aktuarie, stadsfullm.

Sekreterare

(1,980 kr.).

Nyrén, G. H. (se sid. 230 och nedan); t. (10) 57 20.

¹⁾ Suppleanterna äro här upptagna i samma ordning som de ledamöter (inberäknat vice ordföranden), vilkas ersättare de enligt styrelsens beslut i första hand skola vara; hr Sandberg är därjämte ersättare för ordföranden.

IdrS. Idrottsstyrelsens delegerade m. m.

Delegerade för byggnadsärenden.

Mossberg, K. W. R., ordf.; Reuterskiöld, C. B.;
Sandberg, E. T. G.

Idrottsplatsdelegerade.

Mossberg, K. W. R., ordf.; Palmberg, J. H.;
Sandberg, E. T. G.; Torsslow Lundgren, Ragnvi
G. A. A.

Delegerade för lägerlivsverksamheten.
(Jfr nedan sid. 251.)

Palmberg, J. H.; Nyrén, G. H., sekreterare.

Styrelsen för Östermalms idrottsplats.
(Jfr nedan och sid. 382.)

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

Ek, V. E., sekreterare, stadsfullm.; Reuterskiöld,
O. B., major, stadsfullm. (utsedda av idrotts-
styrelsen); Bergvall, E., stadionchef, Wibom,
T. H., kapten, vice ordf. (utsedda av Sve-
riges centralförening för idrottens främjande).

*Sekreterare, tillika föreståndare för
idrottsplatsen.*

Nyrén, G. H., sekreterare (se ovan och nedan).

Styrelsen för Aspuddens varmbadhus.
(Jfr nedan sid. 250.)

Sandberg, E. T. G., ordf.; Nyrén, G. H., sekre-
terare, vice ordf. (utsedda av idrottsstyrelsen);
dessutom fem ledamöter och två suppleanter
för dessa, utsedda av Aspuddens badhusföre-
ning.

Styrelsen för Älvsjö varmbadhus.

(Jfr nedan sid. 250.)

Sandberg, E. T. G., ordf., Nyrén, G. H., sekre-
terare, vice ordf. (utsedda av idrottsstyrelsen);
dessutom fem ledamöter och två suppleanter
för dessa, utsedda av Älvsjö badförening.

Styrelsen för Solviksbadet.

(Jfr nedan sid. 250.)

Ännu ej utsedd för innevarande år.

Idrottsstyrelsens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av
1930 års räkenskaper och förvaltning).
(Jfr sid. 76.)

Gustafsson, G. A. V., djurvårdare.

Svensson, G. A., byggmästare, stadsfullm., ordf.
Wallin, H. E., kassör.

Suppleanter:

Björkman, G. A., fil. lic.

Nilsson, O., direktör, stadsfullm.

Idrottsstyrelsens expedition.

Vasagatan 42, 2 tr., C.; tel.: se nedan;
expeditionstid: 10—14.

Stat år 1931. Utgifter: 25,490 kr.

Föreståndaren för idrottsstyrelsens expedition
har till uppgift att för föredragning i idrotts-
styrelsen och hos dess delegerade samt styrel-
serna för Aspuddens och Älvsjö varmbadhus be-
reda ärenden, som hänföra sig till resp. styrel-
sers och delegerades förvaltningsområden, att
ombesörja verkställighet av beslut av förenämnda
styrelser och delegerade, att handhåva förvalt-
ningen av vissa anläggningar, för vilka idrotts-
styrelsen icke utsett särskilda delegerade eller
styrelser, såsom vissa varmbadanläggningar, fri-
luftsbad och tennisbanor, samt att leda det lö-
pande arbetet i övrigt å styrelsens expedition.

Föreståndare.

Nyrén, G. H., sekreterare (se ovan); t. (10) 57 20.

Registrator och kontorsskrivare

(3,000 kr.).

Grönberg, Karin I.; t. (10) 57 30.

Ett kontorsbiträde (2,340 kr.), ett vakt-
mästarbiträde (1,380 kr.).

Under idrottsstyrelsens förvaltning stående anläggningar m. m.

Idrottsplatser och lekplaner samt sportstugor.

I Stockholm finnas f. n. åtta större *idrotts-
platser*, nämligen Stadion samt Östermalms,
Johanneshovs, Enskede, Hammarby, Tranebergs,
Aspuddens och Stadshagens idrottsplatser. Av
dessa äro de fem sistnämnda belägna å Stock-
holms stad. tillhörig mark, under det att Stadion
samt Östermalms och Johanneshovs idrottsplatser
äro anlagda å staten tillhöriga områden.

Stadion har anlagts av Sveriges central-
förening för idrottens främjande (med bidrag av
lotterimedel) på den plats, där tidigare (sedan
år 1896) den gamla »Idrottsparken» var belägen.
Stadion, som togs i bruk år 1912, förvaltas av
en av kungl. maj:t efter förslag av vissa idrotts-
organisationer (svenska gymnastik- och idrotts-
föreningarnas riksförbund och centralföreningen
för idrottens främjande) tillsatt styrelse, Sta-
dionsstyrelsen.

Östermalms idrottsplats är anlagd av
Sveriges centralförening för idrottens främjande
och togs i bruk år 1906. Idrottsplatzens för-
valtades av Stationsstyrelsen till den 1 okt. 1930,
från vilken tidpunkt förvaltningen — i enlig-
het med av stadsfullmäktige för beviljande av
anslag till idrottsplatzens ombyggnad (se nedan)

föreskrivet villkor — övertagits av en särskild styrelse, i vilken stadskollegiet utser en ledamot, tillika ordförande, samt idrottsstyrelsen och centralföreningen vardera två ledamöter (jfr ovan). Styrelsens förvaltning skall vara underkastad revision av stadens revisionskontor och två revisorer, av vilka idrottsstyrelsen och centralföreningen vardera utse en.

Sedan år 1909 har staden lämnat ett årligt bidrag till kostnaderna för underhåll och skötsel av idrottsplatsen, under villkor att stadens skuldbundenhet tillförsäkras viss dispositionsrätt till densamma (jfr sid. 382). Stadsfullmäktige hava därjämte år 1930 beviljat ett anslag av 200,000 kr. till en genomgripande om- och nybyggnad av till idrottsplatsen hörande åbyggnader och övriga anläggningar. För ändamålet har jämväl anvisats bidrag av lotterimedel till samma belopp.

Johanneshovs idrottsplats har anlagts av Stockholms idrottsförbund på ett av förbundet arrenderat, staten tillhörigt område strax söder om Skanstull. Arbetena å anläggningen, som togs sin början år 1923, hava till större delen utförts av staden såsom nödhjälpsarbeten. Idrottsplatsen är ännu icke fullt färdig, men har dock i viss begränsad utsträckning tagits i bruk.

Enskede idrottsplats har tillkommit medelst å stadens stat fr. o. m. år 1925 anvisade anslag, varförutom vissa arbeten på anläggningen utförts såsom nödhjälpsarbeten. Den togs i bruk år 1927. Idrottsplatsen förvaltas av idrottsstyrelsen.

Hammarby idrottsplats, som anlades år 1916 och är belägen å ett staten tillhörigt område invid Hammarbyleden (adress: Södermannagatan 61), är utarrenderad till Hammarby idrottsförening, som har att på egen bekostnad underhålla idrottsplatsen med byggnader och övriga anläggningar. Alltsedan år 1918 har emellertid staden lämnat årligt bidrag till idrottsplatsens underhåll, under villkor att viss skuldbundenhet beredes kostnadsfritt tillträde till densamma (jfr sid. 382).

Tranebergs idrottsplats, som är belägen på staden tillhörig mark inom Tranebergs egendom i Bromma församling, är sedan år 1911 utarrenderad till Djurgårdens idrottsförening. Arrendetiden utgår med utgången av år 1935, då föreningen är skyldig att, om staden så påfordrar, återlämna området avröjt och fritt från åbyggnader. Fr. o. m. år 1930 lämnar staden bidrag till idrottsplatsens underhåll, under villkor att skuldbundenhet och idrottsorganisationer i Bromma äga disponera idrottsplatsen i viss utsträckning för träning och tävlingar (jfr sid. 382).

Aspuddens idrottsplats är anlagd av enskilt företag och övergick i stadens ägo år 1918 i samband med förvärfv av vissa markområden i Aspudden. Idrottsplatsen har under 10 år varit utarrenderad till en idrottsförening, men

från den 1 maj 1929 står den under idrottsstyrelsens egen förvaltning.

Stadshagens idrottsplats har anlagts under år 1930 och togs i bruk fr. o. m. år 1931. Idrottsplatsen står under idrottsstyrelsens förvaltning.

I 1931 års stat hava vidare medel anvisats av stadsfullmäktige för anläggande av idrottsplatser vid Stora Mossen i södra Bromma, å Kristinebergsområdet (platsen för förutv. Velodromen) på Kungsholmen, i Hjorthagen samt i Zinkensdammsparken på Södermalm.

Förutom nu nämnda idrottsplatser finnas tre av gatunämnden (resp. dess föregångare drätsel-nämndens andra avdelning) anlagda enklare *idrottsplaner*, belägna i Tantolunden, Bellevueparken och Långholmsparken. Dessutom finnes ett stort antal, likaledes av gatunämnden anlagda allmänna *lekplaner*, belägna i stadens parker eller å andra lämpliga ställen. Särskilda lekplaner, i första rummet avsedda för folkskolebarn, finnas därjämte anordnade invid vissa folkskolor. Endast vissa av dessa senare lekplaner sortera under idrottsstyrelsens (de övriga stå under folkskoleledningens förvaltning). För att bereda möjlighet till omklädnad invid de mindre idrottsplanerna finnas uppförda ett antal *sportstugor*. Till en större sportstuga invid Enskede idrottsplats hava medel anvisats i innevarande års stat.

Stat år 1931. Utgifter: 536,895 kr.; inkomster: 7,700 kr.

Skid- och kälkbackar samt skridskobanor.

Av föreningen för skidloppningens främjande hava, delvis i samarbete med andra organisationer, anlagts *skidbackar* vid Fiskartorpet och Hammarby, i Stadshagen samt vid Rosendals slott å södra Djurgården, ävensom en större sportstuga vid Fiskartorpet, vilken under hela året är avgiftsfritt tillgänglig för den idrottutövande allmänheten. Till föreningens verksamhet har staden sedan år 1924 lämnat bidrag (jfr sid. 383). Därjämte anordnas och underhållas vintertid i vissa stadens parker genom å idrottsstyrelsens stat anvisade medel dels tre smärre skidbackar, dels ett antal *kälkbackar*. Stadsfullmäktige hava vidare i 1931 års stat anvisat medel till anläggande genom idrottsstyrelsens försorg av två skidbackar i Enskede.

Genom idrottsstyrelsens försorg anordnas vintertid *skridskobanor* dels å vissa av styrelsens idrottsplatser och lekplaner, dels ock vid sådana stadens folkskolor, som äro belägna på större avstånd från de allmänna skridskobanorna. Alltsedan år 1909 har av staden vidare lämnats bidrag till uppehållande av för allmänheten upplåtna, enskilda skridskobanor i Stockholm med närmaste omnejd, under villkor att frikort utlämnas till barn i stadens skolor (jfr sid. 383).

Stat år 1931. Utgifter: 120,500 kr.

IdrS. Främjande av gymnastikverksamhet.

För *gymnastikändamål* har staden sedan år 1911 lämnat bidrag till enskilda sammanlutningar (jfr sid. 381). Därför har i den år 1926 fullbordade nybyggnaden för Vasa realskola anordnats en kommunal gymnastikanläggning, inrymmande en gymnastiksal med erforderliga omklädnadsutrymmen samt avsedd i främsta hand för den frivilliga gymnastiken. I den mån anläggningen icke tages i anspråk för detta ändamål, är den upplåten för tennis spel.

Stat år 1931. Utgifter: 53,500 kr.; inkomster: 15,000 kr.

Badanläggningar.

Förutom fem mindre kallbadhus (s. k. badsumpar), belägna vid Kristineberg, Bellevue (två), Appelviken och Södertörns villastad, ett mindre duschbad vid Värtahamnen samt anordningar för strandbad vid Årstavikens södra strand, å Kungsholmslandet mitt emot Lilla Essingen, å västra sidan av Stora Essingen och å Långholmens norra strand äger staden fyra större friluftsbad, nämligen bad- och siminrättningen i Norrström (>Strömbadet>), friluftsbaden vid Tranebergsbro, Eriksdal och Solvik (Smedslätten), ävensom ett mindre kallbadhus vid Kyrksjön i Bromma, mindre varmbadanläggningar i Aspudden, Älvsjö, Mälarhöjden, Alvik och Hjorthagen samt en flytande badanläggning vid Liljeholmsviken. Fastighetsnämnden har vidare reserverat ett antal tomter och markområden inom olika delar av staden för planerade framtida badanläggningar. Samtliga nämnda badanläggningar (med undantag av duschbadet vid Värtahamnen, som står under hamnstyrelsens förvaltning) äro ställda under idrottsstyrelsens förvaltning.

Bad- och siminrättningen i Norrström (>Strömbadet>), som är belägen väster om Strömsborg, togs i bruk år 1884. Den är f. n. utarrenderad till enskild person. Staden bekostar allt underhåll. Arrendatorn är skyldig att kostnadsfritt lämna bad och, där så kommer i fråga, simundervisning åt vissa kårer (polispersonalen, brandkårens manskap, vissa vaktmästare m. fl.) samt åt lärjungar vid skolor och anstalter; för övriga bad får arrendatorn uppbära betalning enligt i kontraktet angiven taxa.

Friluftsbadet vid Tranebergsbro anlades år 1922 och utvidgades år 1925 med en avdelning för damer och en avdelning för icke simkunniga. Det är f. n. utarrenderat till samma person, som arrenderar badinrättningen i Norrström.

År 1925 anordnades å en staden tillhörig, förut av vattenledningsverket disponerad tomt vid Eriksdal invid Skaustill ett friluftsbad med användande av där befintliga filterbassänger m. m. Friluftsbadet omfattar en avdelning för män och en avdelning för kvinnor, vardera bestående av två bassänger, ävensom

en djupbassäng (försedd med trampolin). Vatten pumpas upp från Årstaviken och införes efter rening i badbassängerna. Badet är utarrenderat till sim- och idrottsklubben Hellas på huvudsakligen samma villkor, som gälla för utarrenderingen av Strömbadet (se ovan).

År 1925 anlades ett strandbad vid Solvik i Smedslätten, vilket sedermera successivt utvidgats. Badet har under år 1928 inhägnats och belagts med avgift. Dess skötsel handhaves under idrottsstyrelsen av en badstyrelse, bestående av representanter för idrottsstyrelsen och för villagarsammanslutningarna inom stadens trädgårdstäter i Bromma (se ovan sid. 248).

År 1926 uppfördes ett mindre kallbadhus vid Kyrksjön i Bromma församling. Badhuset är på vissa villkor utarrenderat till föreningen Bromma trädgårdar n. p. a.

Ett mindre varmbadhus uppfördes år 1924 i Aspudden å en av Sveriges litografiska tryckerier kostnadsfritt under 25 år upplåten tomt och utgöres av en enväningsbyggnad av trä med badstuba samt en mindre karbadsavdelning. Ett mindre varmbadhus av ungefär samma typ som det nu nämnda uppfördes år 1928 i Älvsjö. Det togs i bruk i februari 1929. Förvaltningen av dessa badhus handhaves under idrottsstyrelsen av särskilda styrelser (se ovan sid. 248).

Under år 1928 hava vid skolbadanläggningen i Mälarhöjdens folkskola verkställt vissa omändringsarbeten, varigenom möjliggjorts upplåtande av detta bad för allmänheten under de tider, då det ej är erforderligt för skolans behov. Motsvarande anordningar hava under år 1930 vidtagits i Alviks och Hjorthagens folkskolor och skola under innevarande år, med av stadsfullmäktige anvisade medel, jämväl vidtagas i Bällstälunds folkskola. Förvaltningen av dessa bad, i den mån de äro avsedda för allmänheten, handhaves av idrottsstyrelsen, som för dispositionen av lokalerna erlägger hyra till folkskoledirektionen.

I syfte att försöksvis utröna lämpligheten av flytande badanläggningar hava stadsfullmäktige anvisat medel till en dylik anläggning på en flytande ponton av vattentät betong, innehållande, förutom uppvärmnings- och filterringsanordningar, en mindre simhall, avklädningsrum, badstu, karbad, läktare m. m. Badanläggningen, som togs i bruk sommaren 1930 och är forlagd till Liljeholmsviken (vid Hornsgatan), tjänar som varmbad under den kalla årstiden och som friluftsbad under sommaren, då simhallen genom särskilda anordningar kan beredas direkt tillgång till sol och luft.

Sedan år 1908 har av stadens medel utgått bidrag till svenska livräddningssällskapet för anordnande av kostnadsfri *simundervisning* åt elever vid huvudstadens undervisningsanstalter (jfr sid. 381).

Stat år 1931. Utgifter: 238,800 kr.; inkomster: 57,500 kr.

Övriga anläggningar och anordningar.

Staden har under senare år medverkat till anläggandet av *tennisbanor*, ehuru i begränsad utsträckning och endast med avseende på utebanor. Vid det av staden anordnade Eriksdalsbadet finnas sju dylika banor, vilka i likhet med anläggningen i övrigt äro utarrangerade till sim- och idrottsklubben Hellas (se ovan). Därför hava under år 1930 anlagts fem tennisbanor i Smedslätten. Dessa stå under idrottsstyrelsens direkta förvaltning. Medel har i innevarande års stat anvisats till ytterligare fem tennisbanor, därav tre i Enskede och två i Hjort-hagen.

Det alltmer stegrade intresset för friluftsliv i skilda former, som gjort sig gällande under senare år, har bland annat tagit sig uttryck i *idkande av lägerliv* i ökad omfattning. Genom lägerlivets allt större utbredning och förläggande

till mera bebyggda trakter hava emellertid svårigheter uppstått för dess utövare, samtidigt som vissa betänkligheter gjort sig gällande mot rörelsen på grund av den skadegörelse, som lägerlivsidkarna i vissa fall åstadkomma genom ovarsamt bruk av eld och genom skövling av skog och annan växtlighet.

För att bereda tillfälle till en ordnad lägerlivsrörelse och för att koncentrera ett större antal av densammas utövare till för ändamålet lämpliga platser i Stockholms omgivningar har staden ställt till lägerlivsidkarnas förfogande ett större område invid sjöarna Flaten och Alten i Brännkyrka, varest genom idrottsstyrelsens försorg vidtagits vissa för berörda ändamål erforderliga anordningar.

Stat år 1931. Utgifter: 73,900 kr., inkomster: 12,000 kr.

IdRS

Övriga till undervisningsroteln hörande institutioner.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet.

(Skönhetsrådet.)

*Stadshuset, 1 tr., C.; t. »stadshuset»
(jfr nedan, sekreteraren).*

I en år 1915 hos stadsfullmäktige väckt motion föreslogs tillsättande av ett särskilt kommunalt råd för vård av Stockholms stads natur, dess estetiska intressen och kulturella minnesmärken m. m. Med anledning därav beslöt stadsfullmäktige den 19 mars 1917 att tillsätta en kommitté för frågans närmare utredning. Sedan denna kommitté i november 1917 avgivit sitt betänkande, beslöt stadsfullmäktige den 18 mars 1918 att tillsätta sju kommitterade jämte två suppleanter (ett »naturskydds- och konstråd») med uppgift att som rådgivare åt under stadsfullmäktige lydande utskott, nämnder, styrelser och kommittéer utreda och avgiva förslag i hithörande frågor. Åt de kommitterade gavs tillika i uppdrag att framlägga förslag till reglemente för sin verksamhet efter den erfarenhet, som kunde vinnas under organisationens mer provisoriska fungerande. Rådet beslöt år 1919 att antaga namnet »*Rådet till skydd för Stockholms skönhet*». Skönhetsrådet framlade år 1920 för stadsfullmäktige ett förslag till instruktion för rådet, men detta förslag föranellede ej någon stadsfullmäktiges åtgärd, då ytterligare erfarenhet rörande rådets verksamhet ansågs böra avvaktas. Efter det att skönhetsrådet år 1928 framlagt nytt förslag i detta hänseende, beslöt stadsfullmäktige den 29 okt. 1928 att antaga ett reglemente för rådet, vilket trädde i kraft den 1 jan. 1929.

Enligt detta reglemente har rådet till skydd för Stockholms skönhet till uppgift att i frågor, som beröra Stockholms stads offentliga konstverk, kulturminnesmärken eller konstnärligt eller kulturhistoriskt värdefulla stadsbilder eller stadens och dess omgivningars övriga skönhets- och naturvärden, vara rådgivare åt stadens olika myndigheter, kommittéer, delegationer och utskott och att i sådan egenskap på anmodan avgiva yttranden i dylika frågor. Rådet må jämväl utan anmodan till stadens olika myndigheter avgiva de förslag och framställningar, som rådet kan finna påkallade. Det äger påräkna erforderliga upplysningar samt biträde i övrigt från vederbörande stadsmyndigheter.

Rådet består av elva ledamöter, av vilka tio utses av stadsfullmäktige och en av de sålunda utsedda ledamöterna. Av de ledamöter, som utses av stadsfullmäktige, böra minst sju vara särskilt sakkunniga inom rådets olika verksamhetsgrenar. Av dessa skola två vara representanter för kungl. akademien för de fria konsterna, därav en målare och en bildhuggare, samt de övriga fem representanter för en var av följande fem institutioner, nämligen kungl. vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, kungl. byggnadsstyrelsen, samfundet S:t Eriks styrelse, svenska arkitektföreningens och svenska naturskyddsföreningens styrelse. Senast sex veckor före val av ledamot, som i rådet skall representera någon av nämnda institutioner, skall stadskollegiet anmoda ifrågavarande institution att för varje representant avgiva förslag å minst två personer, lämpliga att vara ledamöter i rådet. Avgivas sådana förslag, hava stadsfullmäktige att välja bland de föreslagna personerna på sådant sätt, att samtliga förslagsgivande institutioner bliva representerade i rådet i enlighet med vad ovan sagts. Uraktlåter institution att avgiva dylikt förslag, välja stadsfullmäktige person med framstående sakkunskap inom ifrågavarande institutions verksamhetsområde.

Skönhetsrådets ledamöter utses för två år i sänder. Rådet utser vid början av varje tjänstgöringsår inom sig ordförande och vice ordförande. Rådets sekreterare, som även har till uppgift att bereda och föredraga å rådets prövning ankommande ärenden, äger, även om han icke är medlem av rådet, att vid rådets sammanträden deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag samt få sin mening antecknad till protokollet.

Rådets räkenskaper, vilka föras av drätsel-nämndens kassamarknör, granskas av drätsel-nämndens revisorer.

Reglemente. Reglemente för rådet till skydd för Stockholms skönhet, antaget av stadsfullmäktige den 29 okt. 1928.

Stat år 1931. Utgifter: 21,250 kr.

Skönhetsrådets ledamöter.

Ordförande.

Bendixson, I. O., professor emeritus.

Vice ordförande.

*Hjortzberg, G. O., professor (repr. för akademien för de fria konsterna).

Övriga ledamöter.

*Elméus, C. K. J., arkitekt.

Gahn, W. B., arkitekt (repr. för svenska arkitektföreningen).

*Johansson, I. V., skulptör (repr. för akademien för de fria konsterna).

Lindhagen, Anna J. J., föreståndare.

*Olsson, A. V. M., professor (repr. för vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien) (se nedan).

Sernander, J. R., professor (repr. för svenska naturskyddsföreningens styrelse).

*Wallin, S., intendent (repr. för samfundet S:t Eriks styrelse).

Östberg, R., professor (repr. för kungl. byggnadsstyrelsen).

Lagercrantz, C. G., bankdirektör (utsedd av övriga ledamöter).

Sekreterare

(5,000 kr.).

Olsson, A. V. M., professor (se ovan); Alberget 5, Djurgården, Ö.; t. Ö. (60) 51 99.

Liljevalchs konsthall.

Djurgårdsvägen 60, Ö.; t. (6) 7 27 75 (expeditionen, N. (2) 2 83 20 (tamburen); expeditionstid: 10—16.

Sedan grosshandlaren C. F. Liljevalch i testamente tillerkänt utredningsmännen i sitt bo befohget att bestämma om användningen av överskottsmedlen, sedan av testator gjorda donationer utgått, förklarade sig utredningsmännen villiga att använda intill 500,000 kr. för att i Stockholm få till stånd en byggnad, huvudsakligen avsedd för konstatställningar. Donationen gjordes under förutsättning, att stadsfullmäktige till byggnadstomt upplåte ett område i kv. Fyrkanten (numera kv. Konsthallen) å Djurgården. Den 31 mars 1913 upplåte stadsfullmäktige tomten i fråga samt uppdrogo åt drätsel-nämndens första avdelning att med utredningsmännen träffa avtal om byggnadens förvaltning. Enligt detta avtal, som avslöts den 26 maj 1914, skulle konsthallen förvaltas av en styrelse, bestående av fyra personer (däruv en intendent för byggnaden), utsedda av drätsel-nämndens första avdelning; dock skulle utredningsmännen första gången äga utse intendenten och ytterligare en ledamot. På framställning av utredningsmännen beslöt emellertid drätsel-nämndens första avdelning den 2 jan. 1915, att styrelsen till en början (t. o. m. år 1917) skulle bestå av fem

personer, varav tre skulle utses av avdelningen och två av utredningsmännen, varjämte intendenten finge utses av styrelsen utom dess krets. Därefter skulle samtliga styrelsens ledamöter utses av drätsel-nämnden. Genom en ändring i avtalet den 9 mars 1920 har drätsel-nämnden [s första avdelning] erhållit rätt att bestämma antalet ledamöter och tills vidare fastställt detsamma till sju. De utses fr. o. m. år 1927 för en tid av två år i sänder. Av ledamöterna skall minst en vara konstnär.

Intendenten, som även är styrelsens sekreterare, utses av styrelsen inom eller utom dess krets. Honom åligger att handhava utställningsbyggnadens skötsel, uppgöra planer för utställningsverksamhetens ordnande samt för sådant ändamål underhandla med såväl in- som utländska konstnärer och i övrigt med uppmärksamhet följa den konstnärliga utvecklingen. Han har därjämte bl. a. att medverka vid utställningars anordnande.

Konsthallen togs i bruk våren 1916.

Stat år 1931. Utgifter: 92,084 kr.; inkomster: 92,084 kr. (däruv i anspråk tagna överskottsmedel från föregående år 23,244 kr.).

Styrelse.

H. K. H. Prins Eugen, ordf.; Branting, f. Lind, Rina E., fru; Eriksson, Chr., bildhuggare; Johanson-Thor, T. E. N., konstnär; Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm., vice ordf.; Laurin, T. O., direktör; Pauli, I. H. E., lektor.

Intendent (24).

Strindberg, S. (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1939).

En kontorsskrivare (9), en kassör (7), en tillsyningsman (8), en vaktmästare (6), en extra vaktmästare (2,880 kr.) samt extra vakter.

Stadsmuseikommittén.

Stadshuset, C.; t. »stadshuset» (jfr även nedan).

Med anledning av framkomna önskemål, att Stockholm i likhet med flera andra europeiska huvudstäder måtte erhålla ett stadsmuseum, beslöt stadskollegiet den 17 sept. 1925 tillsätta en kommitté av sju personer för utredning av frågan om upprättande av ett stadsmuseum för huvudstaden. Kommittén skulle äga att för erforderliga specialundersökningar tillkalla sakkunnigt biträde. Stadskollegiets val av ledamöter i kommittén ägde rum den 17 sept. 1925 (fyllnadsval den 8 maj och 24 okt. 1929).

Kommittén har i tvenne den 26 nov. 1929 och 1 nov. 1930 avgivna betänkanden (jfr Utl. 1930: nr 94 och 1931: nr 30) framlagt förslag rörande organisation m. m. av ett »Stockholms stads museum», vilka förslag av stadsfull-

SR.
Lk.
Sm
kom.

Sm
kom.

mäktige resp. den 17 mars 1930 och 2 febr. 1931 lämnats utan erinran i samband med beviljande av vissa anslag till kommitténs verksamhet.

Enligt stadsmuseikommitténs förslag skall det blivande stadsmuseet ha till uppgift att belysa stadens uppkomst och utveckling genom tiderna, invånarnas liv och levnadsvillkor samt styrelsernas och de kommunala institutionernas utveckling. Museet skall utgöra en forskningscentral för stadens kulturhistoria och uppdelas på tre huvudavdelningar, den historisk-topografiska, med uppgift att skildra stadens, stadsbildens och byggnadernas förändringar genom tiderna samt i allmänhet stadens yttre liv och utveckling, den näringshistoriska, med huvudsakligt ändamål att belysa utvecklingen inom hantverket, handeln och sjöfarten m. fl. näringar inom Stockholm, samt den kommunalhistoriska, med uppgift att skildra stadens styrelse och förvaltning samt de kommunala institutionernas utveckling m. m.

Utöver de rent museala uppgifterna skall museet enligt kommitténs förslag även handha sådant kulturminnesvårdande arbete, som är av mera museal natur (bl. a. verkställande av undersökningsarbeten av arkeologiskt, konst- eller kulturhistoriskt slag i samband med rivnings- och grävningsarbeten m. m. ävensom tillvaratagande härvid av föremål av historiskt värde).

Visst samarbete är avsett att organiseras mellan stadsmuseet och skönhetsrådet ävensom mellan museet och övriga i huvudstaden befintliga större kulturhistoriska museer (statens historiska museum, nationalmuseum, livrustkammaren och nordiska museet) m. fl. institutioner.

Stadsmuseets föreståndare bör enligt kommitténs förslag jämväl vara stadens antikvarie och

såsom sådan verkställande organ i fråga om stadens kulturminnesvårdande verksamhet.

Stadsmuseikommitténs verksamhet har hittills i övrigt väsentligen varit inriktad på förberedande inventeringar rörande föremål och handlingar i stadens ägo, som kunna anses lämpade att överföras till ett stadsmuseum, ävensom i viss omfattning inköp (med av stadsfullmäktige anvisade medel) av museiföremål för detsamma. Sedan fr. o. m. den 1 april 1931 vissa lokaler i det s. k. södra stadshuset, Götgatan 1, ställts till kommitténs förfogande, skall därstädes under ledning av en för ändamålet anställd museitbildad tjänsteman — samtidigt med fortsättande av inventerings- och inköpsverksamheten — igångsättas arbete med närmare preparering av föremålsbeståndet och utarbetande av detaljerad plan för museets uppställning m. m. Avsikten är att sedermera, med ianspråktagande av ytterligare lokaler i södra stadshuset, successivt genomföra anordnande och uppställning av museets olika avdelningar.

Stat år 1931. Utgifter: 36,900 kr.

Kommitténs ledamöter.

Ahnlund, N. G., professor; Curman, J. S., riksantikvarie; Eggert, G. E., fastighetsdirektör hos ab. Stockholms bryggerier, stadsfullm.; Hultman, G. H., överingenjör; Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm., ordf.; Lindblom, A. A. F., nordiska museets styresman; Tengdahl, K. A., ledamot av försäkringsrådet, stadsfullm:s ordf.

Sekreterare.

Olsson, A. V. M., professor (se sid. 253).

Musealt biträde

(8,400 kr.).

Ännu ej utsedd.